

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2022-5-041 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 23-56/1120-398
Karar Tarihi : 07.12.2023

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK, Berat UZUN

B. RAPORTÖRLER : Mert ÖZMEN, Serkan GÜMÜŞ, Asena YAMAN, Dilara TÜRK,
Ali Ozan ŞAHANER, Elif YAVUZ, Mine ŞEVİK

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Resen

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR :

- Aydın Yayıncılık ve Eğitim Hizmetleri İnş. Tic. ve San. AŞ

Temsilcileri: Av. Asker ÇATAK, Av. Mehmet DEMİR

Moment Ofis Binası Beştepe Mah. 32. Cad. No:1/53 Yenimahalle/Ankara

- ESS Eğitim Hizmetleri AŞ

Temsilcileri: Av. Şahin ARSLANKILIÇ, Av. Özer ÖZDİL

Bağlıca Mah. Bağlıca Blv. No:6B/12 Etimesgut/Ankara

- Göksu Program Yazılım Eğitim Öğretim Bilg. Sis. Yay. İnş. Taah. ve San. Ltd. Şti.

Temsilcileri: Av. Erdem KARATEKİN, Av. Berkay BAŞER, Av. Senay BAŞER

KARATEKİN, Av. Haşim ÇEVİK, Av. İbrahim GÜNDÜZ

Selçuklu Mah. Prof. Dr. Necmettin Erbakan Blv. No:48/5 Emir İş Merkezi Sincan/Ankara

- Maya-Gen Eğitim Yayıncılık Bilgisayar İnş. Gıda Turizm Tic. Ltd. Şti.

Temsilcileri: Av. Hilal Uğurlu SELÇUK

Tunalı Hilmi Cad. Bülten Sok No:14/6 Çankaya/Ankara

- Özel Arı Eğitim ve Öğretim Tesisleri San. Tic. AŞ

Temsilcileri: Av. Canan KIRBAÇ, Av. Hüseyin Berkan KIRBAÇ, Av. Simge GENÇ

YANAZ, Av. Serdar ÖDEN, Av. Yasemin ÇELEBİ, Av. Ahmet ÇELİK

Muhsin Yazıcıoğlu Cad. Regnum Sky Tower No:57/67 Çankaya/Ankara

- Yükselen Koleji Eğitim AŞ

Temsilcileri: Av. Esmâ GÜLBENK, Av. Aktan GÜLBENK, Av. Taha KAVAKOĞLU

Mustafa Kemal Mah. 2155. Cad. No:4/9 Çankaya/Ankara

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Ankara ilinde faaliyet gösteren bazı özel okulların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri şüphesi.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Ankara ilinde faaliyet gösteren ilköğretim (ilkokul ve ortaokul) ve ortaöğretim (lise) düzeyindeki özel okulların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesini ihlal ettikleri iddiası.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurulunun (Kurul) 21.07.2022 tarihindeki toplantısında İstanbul ve Ankara illerinde faaliyet gösteren ilköğretim (ilkokul ve ortaokul) ve ortaöğretim (lise) düzeyindeki özel okulların fiyatlarını birlikte belirlediğine ilişkin şüphenin araştırılması talep edilmiş olup, bu doğrultuda 01.08.2022 tarihli ve

2022-5-041/BN sayılı Bilgi Notu hazırlanmıştır. İlgili Bilgi Notu, Kurulun 06.10.2022 tarihli toplantısında görüşülmüş ve İstanbul ve Ankara illerinde faaliyet gösteren ilköğretim (ilkokul ve ortaokul) ve ortaöğretim (lise) düzeyindeki özel okullar ile Türkiye Özel Okullar Derneği (TÖZOK) hakkında 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca önaraştırma açılmasına 22-45/662-M sayı ile karar verilmiştir.

- (4) Önaraştırma sürecinde; İstanbul'da 12.10.2022 tarihinde Bahçeşehir Okulları AŞ'de (BAHÇEŞEHİR), Feyziye Mektepleri Vakfı Işık Okulları İktisadi İşletmesi'nde (IŞIK), Bilfen Eğitim Kurumları AŞ'de (BİLFEN), Rüstem Eyüboğlu Eğitim Kurumları AŞ'de (EYÜBOĞLU) ve Türkiye Özel Okullar Derneğinde; 13.10.2022 tarihinde ise MEF Okulları ve Özel Eğitim Hizmetleri AŞ'de (MEF), Terakki Eğitim Yayıncılık Organizasyon Hizmetleri ve Tic. AŞ'de (TERAKKİ), İstek İstanbul Eğitim Hizmetleri AŞ'de (İSTEK) ve Arı İnovasyon ve Bilim Hizmetleri AŞ'de (DOĞA) yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.
- (5) Bu kapsamda, yerinde inceleme yapmak üzere 13.10.2022 tarihinde Açık Eğitim Öğretim Hizmetleri AŞ'ye (AÇI) gidilmiş ve teşebbüs temsilcileri tarafından yerinde inceleme yapılmasına imkân sağlanmadığından inceleme heyetince yerinde incelemenin engellenmesine yönelik tutanak tutulmuştur. Akabinde, AÇI tarafından gönderilen ve yerinde inceleme sürecine ilişkin beyanları içeren yazı 19.10.2022 tarih ve 32251 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. AÇI'da yapılan yerinde incelemenin engellendiğine/zorlaştırıldığına ilişkin olarak hazırlanan 20.10.2022 tarihli ve 2022-5-041/BN-02 sayılı Bilgi Notu Kurulun 27.10.2022 tarihli toplantısında görüşülerek AÇI'ya yerinde incelemeyi engellemesi/zorlaştırması sebebiyle idari para cezası verilmesine 22-49/723-303 sayı ile karar verilmiştir.
- (6) Benzer şekilde EYÜBOĞLU hakkında yerinde incelemenin engellenmesine/zorlaştırılmasına yönelik şüphe oluşmuş ve konuyla ilgili 03.11.2022 tarihli ve 52893 sayılı yazı ile Kurumun Bilişim Dairesinden görüş talebinde bulunulmuştur. EYÜBOĞLU tarafından gönderilen 07.11.2022 tarihli ve 32710 sayılı ve 07.11.2022 tarihli ve 32711 sayılı yazılar ile konuya ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur. Yerinde incelemenin engellendiğinin/zorlaştırıldığına tespit edilemediği kanaatini taşıyan 09.11.2022 tarihli ve 2022-5-041/BN-03 sayılı Bilgi Notu Kurulun 10.11.2022 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 22-51/756-314 sayılı Kurul kararı ile EYÜBOĞLU'na idari para cezası uygulanmasına yer olmadığına karar verilmiştir.
- (7) Ankara'da ise; 12.10.2022 tarihinde TED Ankara Koleji Vakfı Okulları İktisadi İşletmesi'nde (TED), Aydın Yayıncılık ve Eğitim Hizmetleri İnş. Tic. ve San. AŞ'de (NESİBE AYDIN), Sınav Basın Yayın Dağıtım Org. San. ve Tic. AŞ'de (SINAV), Özel Arı Eğitim ve Öğretim San. Tic. AŞ'de (ARI) ve Tezer Özel Eğitim Hiz. Spor Malz. San. Tic. Ltd. Şti.'de (JALE TEZER), 13.10.2022 tarihinde ise İhsan Doğramacı Vakfı Özel Bilkent Lisesi Ortaokulu ve İlkokulu İktisadi İşletmesi'nde (BİLKENT), Başkent Üniversitesi Özel İlk ve Orta Öğretim Kurumları Tic. ve San. AŞ'de (AYŞEABLA), Maya-Gen Eğitim Yayıncılık Bilgisayar İnş. Gıda Turizm Tic. Ltd. Şti.'de (MAYA), Ankara Üniversitesi Geliştirme Vakfı Özel Lisesi Ticari İşletmesi'nde (ANKARA GV) ve ODTÜ Geliştirme Vakfı Eğitim Hizm. AŞ'de (ODTÜ GV) yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.
- (8) Önaraştırma sürecinde gerçekleştirilen yerinde incelemeler esnasında bir dizi bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. Yerinde inceleme tutanaklarının ekinde bırakılan bu talebe ilişkin olarak anılan teşebbüslerden gönderilen cevabi yazılar muhtelif tarihlerde Kurum kayıtlarına girmiştir. 19.10.2022 tarihinde ise 51797 sayı ile Milli Eğitim Bakanlığı'ndan (MEB) da bilgi ve belge talebinde bulunulmuş, MEB tarafından

gönderilen cevabi yazı 25.10.2022 tarih ve 32441 sayı ile kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- (9) Öneri sürecinde elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde hazırlanan 10.11.2022 tarihli ve 2022-5-041/ÖA sayılı Öneri Raporu, Kurulun 23.11.2022 tarihli toplantısında görüşülerek;
- 22-52/776-M(1) sayılı karar ile; ARI, MAYA, NESİBE AYDIN, SINAV, Çözüm Dergisi Yay. Tic. Ltd. Şti (ÇÖZÜM), ESS Eğitim Hizmetleri AŞ (BEŞTEPE), Göksu Program Yazılım Eğitim Öğretim Bilgisayar Sistemleri Yay. İnş. Taah. ve San. Ltd. Şti. (ABC)¹, Yükselen Koleji Eğitim AŞ (YÜKSELEN) isimli teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğine yönelik olarak aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına,
  - 22-52/776-320 sayılı karar ile; AÇI, ANKARA GV, AYŞEABLA, BAĞÇEŞEHİR, BİLFEN, BİLKENT, DOĞA, EYÜPOĞLU, IŞIK, İSTEK, MEF, ODTÜ GV, TED, TERAĞI, JALE TEZER ve TÖZOK hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına,
  - 22-52/776-M(2) sayılı kararlar; Kocaeli Ticaret Odası ve Kocaeli ilinde faaliyet gösteren özel okullar hakkında yeni bir öneri açılmasına
- karar verilmiştir.
- (10) Soruşturma taraflarına 01.12.2022 tarihli ve 54463, 54464, 54465, 54466, 54467, 54468, 54469 ve 54470 sayılı yazılar ile 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunulmuş ve 30 gün içinde birinci yazılı savunmalarının gönderilmesi talep edilmiştir. ARI, YÜKSELEN, BEŞTEPE, SINAV, ABC, MAYA ve NESİBE AYDIN'ın birinci yazılı savunmaları yasal süreleri içerisinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Bununla birlikte soruşturma bildirimini 01.12.2023 tarihinde tebellüğ etmiş olan ÇÖZÜM'ün birinci yazılı savunması 06.01.2023 tarihinde Kurum kayıtlarına intikal etmiş olduğundan kanuni sürenin aşıldığı değerlendirilmiştir.
- (11) Soruşturma süreci devam ederken gerekli görülmesi üzerine 02.12.2022 tarihinde ABC'de, BEŞTEPE'de ve YÜKSELEN'de eş zamanlı yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir. Yerinde inceleme tutanaklarının ekinde teslim edilen bilgi ve belge taleplerine ilişkin olarak; anılan teşebbüsler tarafından gönderilen cevabi yazılar muhtelif tarihlerde Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (12) Ayrıca yerinde inceleme yapılması amacıyla 02.12.2022 tarihinde ÇÖZÜM'ün merkez adresine gidilmiştir, ancak incelenmesi gereken yetkilinin şehir dışında olması nedeniyle, söz konusu kişinin uhdesinde ancak teşebbüse ilişkin olan veriler üzerinde inceleme yapılmasına müsaade edilmemiştir. Konuya ilişkin ÇÖZÜM tarafından gönderilen açıklamalar 08.12.2022 tarihli ve 33638 sayılı yazı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. ÇÖZÜM'de yapılan yerinde incelemenin engellenmesine/zorlaştırılmasına ilişkin olarak hazırlanan 19.12.2022 tarihli ve 2022-5-041/BN-04 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 22.12.2022 tarihli toplantısında görüşülerek 22-56/878-363 sayı ile ÇÖZÜM'e yerinde incelemeyi engellemesi/zorlaştırması sebebiyle idari para cezası verilmesine karar verilmiştir. Ardından 23.12.2022 tarihinde tekrar incelemeye gidilerek ÇÖZÜM'e ilişkin yerinde inceleme süreci tamamlanmıştır.

¹ Soruşturma taraflarından ABC tarafından gönderilen 12.01.2023 tarihli ve 34616 sayılı yazı ile "ABC Koleji Spor Kulübü Derneği İktisadi İşletmesi" şeklindeki ticaret ünvanının "Göksu Program Yazılım Eğitim Öğretim Bilgisayar Sistemleri Yay. İnş. Taah. ve San. Ltd. Şti." şeklinde değiştirilmesi talep edilmiştir. İşbu talep üzerine hazırlanan 12.01.2023 tarihli ve 2022-5-041/BN-05 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 19.01.2023 tarihli toplantısında görüşülerek 23-05/51-M sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

- (13) Soruşturma kapsamında, 21.12.2022 tarihinde yeniden MEB'den bilgi ve belge talep edilmiş, buna ilişkin cevabi yazılar 23.12.2022 tarih ve 34065 sayı ile ve 29.12.2022 tarih ve 34193 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (14) Soruşturma sürecinde 03.01.2023 tarihinde istenen bilgi ve belge taleplerine ilişkin olarak; ARI, YÜKSELEN, BEŞTEPE, SINAV, ABC, MAYA ve NESİBE AYDIN tarafından gönderilen cevabi yazılar muhtelif tarihlerde Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (15) Soruşturma süreci devam ederken SINAV tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 19.12.2022 tarih ve 33882 sayı ile intikal eden yazı ile uzlaşma sürecinin başlatılmasına ilişkin başvuruda bulunulmuştur. Söz konusu başvuru üzerine hazırlanan 16.01.2023 tarihli ve 2022-5-041/BN-07 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 19.01.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 23-05/50-M sayılı Kurul kararıyla ilgili teşebbüsün uzlaşma talebi kabul edilerek uzlaşma görüşmelerinin başlatılmasına karar verilmiştir. Bu çerçevede 02.02.2023 tarihinde SINAV temsilcisinin katılımıyla Kurum merkezinde uzlaşma görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Taraf temsilcisinin uzlaşma sürecinin devam etmesi yönündeki beyanı doğrultusunda SINAV hakkında hazırlanan 21.02.2023 tarihli ve 2022-5-041/BN-09 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 23.02.2023 tarihli toplantısında görüşülmüştür. Bu kapsamda Kurul tarafından 23.02.2023 tarihli ve 23-10/160-MUA sayılı kararı ile uzlaşma ara kararı verilmiştir. İlgili uzlaşma ara kararı SINAV tarafından 01.03.2023 tarihinde tebellüğ edilmiş olup söz konusu karara istinaden SINAV tarafından gönderilen uzlaşma metni 07.03.2023 tarih ve 36306 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Kurulun 16.03.2023 tarihli ve 23-14/230-74 sayılı kararı ile soruşturmanın SINAV bakımından uzlaşma usulü ile sonlandırılmasına karar verilmiştir.
- (16) Ayrıca, ÇÖZÜM tarafından soruşturma sürecinde gönderilen ve Kurum kayıtlarına 19.12.2022 tarih ve 33886 sayı ile intikal eden yazı ile uzlaşma sürecinin başlatılmasına ilişkin başvuruda bulunulmuştur. Başvuru üzerine hazırlanan 16.01.2023 tarihli ve 2022-5-041/BN-06 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 19.01.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 23-05/49-M sayılı Kurul kararıyla uzlaşma görüşmelerinin başlatılmasına karar verilmiştir. 02.02.2023 tarihinde ÇÖZÜM yetkililerinin katılımıyla Kurum merkezinde uzlaşma görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Taraf vekilinin uzlaşma sürecinin devam etmesi yönündeki beyanları doğrultusunda ÇÖZÜM hakkında hazırlanan 21.02.2023 tarihli ve 2022-5-041/BN-08 sayılı Bilgi Notu Kurulun 23.02.2023 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 23.02.2023 tarihli ve 23-10/159-MUA sayılı kararı ile uzlaşma ara kararı verilmiştir. İlgili uzlaşma ara kararı ÇÖZÜM tarafından 01.03.2023 tarihinde tebellüğ edilmiş olup söz konusu karara istinaden ÇÖZÜM tarafından gönderilen uzlaşma metni 07.03.2023 tarih ve 36307 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Kurulun 16.03.2023 tarihli ve 23-14/231-75 sayılı kararı ile soruşturmanın ÇÖZÜM bakımından uzlaşma usulü ile sonlandırılmasına karar verilmiştir.
- (17) Diğer taraftan dosya kapsamında değerlendirilmek üzere; 04.04.2023 tarihinde istenen bilgi ve belge taleplerine ilişkin olarak ARI, YÜKSELEN, BEŞTEPE, ABC, MAYA, NESİBE AYDIN ve MEB tarafından gönderilen cevabi yazılar muhtelif tarihlerde Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (18) Devam eden süreçte yürütülmekte olan soruşturmanın ilk altı aylık süresinin 23.05.2023 tarihinde sona erecek olması nedeniyle 10.04.2023 tarihli ve 2022-5-041/BN-12 sayılı Bilgi Notu hazırlanarak Kurulda görüşülmüş ve Kurulun 13.04.2023 tarihli ve 23-18/329-M sayılı kararı uyarınca, 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin

birinci fıkrası hükmü kapsamında söz konusu soruşturma süresinin bitiminden itibaren üç ay uzatılmasına karar verilmiştir.

- (19) Soruşturmanın devam eden sürecinde BEŞTEPE, MAYA ve YÜKSELEN ile dosya kapsamında gerekli görülmesi üzerine AYŞEABLA, Gazi Üniversitesi Vakfı İktisadi İşletmeleri (GAZİ VAKFI), BİLKENT, ODTÜ GV ve ANKARA GV'den istenen bilgi ve belge taleplerine ilişkin olarak gönderilen cevabi yazılar muhtelif tarihlerde Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (20) Yürütülen soruşturma kapsamında hazırlanan 23.08.2023 tarihli ve 2022-5-041/SR sayılı soruşturma raporu Kurul Başkanı ve Üyelerine tebliğ edilmiş; aynı tarihli ve 2022-5-041/SR-01, 2022-5-041/SR-02, 2022-5-041/SR-03, 2022-5-041/SR-04, 2022-5-041/SR-05 ve 2022-5-041/SR-06 sayılı soruşturma raporları ise soruşturma taraflarına 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesi gereğince ikinci yazılı savunmaları talep edilerek tebliğ edilmiştir. İnceleme yapılan taraflardan ABC dışındaki diğer teşebbüslerce ikinci yazılı savunmalar muhtelif tarihlerde ve yasal süreleri içerisinde Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (21) Anılan teşebbüslerin ikinci yazılı savunmaları çerçevesinde hazırlanan Ek Görüş, Kurul üyeleri ve ilgili teşebbüslere tebliğ edilmiş ve bunun üzerine tarafların muhtelif tarihlerde gönderilen üçüncü yazılı savunmaları Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (22) Kurul; yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre, 07.12.2023 tarih ve 23-56/1120-398 sayı ile nihai kararı tesis etmiştir.
- (23) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor ve Ek Görüş'te, hakkında inceleme yapılan teşebbüslerin dosya konusu iddialar çerçevesinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri tespit edilmediğinden anılan teşebbüslere idari para cezası verilmesine gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

I.1.Hakkında Soruşturma Yürütülen Taraflar

I.1.1. ABC

- (24) 2006 yılında Ankara'da dersane ve sürücü kursu alanlarında faaliyetlerine başlayan ABC, 2012 yılında ilkokul ve ortaokul düzeylerinde hizmet vermeye başlamıştır. Teşebbüs, merkez faaliyetlerini Etimesgut ilçesinde yürütmekte olup teşebbüsün Eryaman ve Batıkent'te iki şubesi bulunmaktadır. Eryaman Şubesi'nde sürücü kursu hizmeti veren teşebbüs, Batıkent Şubesi'nde aktif olarak herhangi bir faaliyet yürütmemektedir. Teşebbüs, dersane dönüşüm programı kapsamında dersane faaliyetlerine son vermiş olup 2018 yılından beri ilkokul ve ortaokul düzeylerinin yanı sıra anaokulu ile anadolu ve fen lisesi düzeylerinde yürüttüğü eğitim faaliyetlerini merkez kampüsünde sürdürmektedir. ABC'nin 2022-2023 eğitim dönemi itibarıyla toplam (.....) öğrencisi bulunmaktadır.

I.1.2. ARI

- (25) ARI'nın kökeni Sıtkı ALP tarafından 1969 yılında Ankara'da açılan Arı Dershanesine dayanmaktadır. Arı Dershaneleri 1984 yılında Arı Eğitim Kurumları çatısı altında toplanarak Özel Arı Lisesi kurulmuş, 1985 yılında Özel Arı İlkokulu, 1991 yılında Özel Arı Fen Lisesi, 2000 yılında ise Arı Önokulu eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamıştır. 2022-2023 eğitim döneminde toplam (.....) öğrencisi bulunan ARI'nın herhangi bir şubesi ve/veya franchise anlaşması bulunmamaktadır.

I.1.3. BEŞTEPE

- (26) BEŞTEPE, 2015 yılının Eylül ayında faaliyetlerine başlamıştır. Teşebbüsün hâlihazırda Çayyolu'nda ve İncek'te olmak üzere iki adet kampüsü bulunmaktadır. Çayyolu Kampüsü'nde anaokulu, ilkokul ve ortaokul düzeylerinde; İncek Kampüsü'nde ise yatılı öğrencilerin de bulunduğu lise düzeyinde hizmet vermektedir. 2022-2023 eğitim döneminde toplam (.....) öğrencisi bulunmaktadır. İlaveten teşebbüsün spor ve sanat kursu hizmeti veren Beştepe Kampüsü bulunmaktadır.

I.1.4. MAYA

- (27) MAYA, 2002-2003 eğitim yılında ilkokul ve ortaokul düzeylerinde eğitim-öğretim hizmeti vermek amacıyla kurulmuştur. Lise düzeyindeki faaliyetleri 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Özel Ankara Maya Anadolu Lisesi'nin kurulmasıyla başlamıştır. Ankara'da Çankaya ve Gölbaşı ilçelerinde yer alan üç yerleşkede faaliyet göstermektedir. Teşebbüsün; Konya, Manavgat, Diyarbakır, Antalya ve Sakarya'da çeşitli düzeylerde eğitim faaliyeti sunan okullar ile franchise ilişkisi bulunmaktadır. MAYA'nın Ankara'da 2022-2023 eğitim dönemi itibarıyla toplam (.....) öğrencisi mevcuttur.

I.1.5. NESİBE AYDIN

- (28) 1984 yılında Nesibe AYDIN ve Hüsametdin AYDIN tarafından kurulan teşebbüs, faaliyetlerine eğitim yayıncılığı alanında hizmet vererek başlamıştır. 1998 yılında Nesibe Aydın Dershanesi kurulmuş ve faaliyetlerine 2015 yılına kadar devam etmiştir. 2015-2019 yılları arasında temel lise olarak hizmet veren teşebbüs; 2019 yılından bu yana ise anasınıfı, ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde hizmet vermektedir. Teşebbüs Ankara pazarında; Gölbaşı, Yıldızlar, Çankaya ve Ümitköy kampüsleri ile faaliyet göstermekte olup 2022-2023 eğitim dönemi itibarıyla toplam (.....) öğrencisi bulunmaktadır. Ankara ve Antalya'daki okullar NESİBE AYDIN'ın ekonomik bütünlüğündeyken Konya, Kocaeli, Mersin, Gaziantep ve Diyarbakır okulları franchise yöntemiyle işletilmektedir.

I.1.6. YÜKSELEN

- (29) 2002 yılında Dr. Gülsen YÜKSEL ve Dr. Mehmet YÜKSEL tarafından kurulan teşebbüs aynı yıl içerisinde faaliyetlerine başlamıştır. Hâlihazırda Çubuk, Pursaklar ve Mamak olmak üzere üç adet kampüsü bulunmakta olup ayrıca Batıkent'te bir kreşi bulunmaktadır. Teşebbüsün 2022-2023 eğitim döneminde toplam (.....) öğrencisi bulunmaktadır.

I.2. Özel Öğretim Sektörünün Gelişimi, İlgili Mevzuat ve MEB Uygulamaları

- (30) Eğitim-öğretim sektöründe faaliyet gösteren okullar, finansman türüne göre devlet okulları ve özel okullar olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulabilmektedir. Devlet okulları, öğrenim çağındaki çocuklara ulusal eğitimin amaçları doğrultusunda hizmet veren, MEB'e bağlı olan ve devlet bütçesinden finanse edilen eğitim kurumlarıdır. Özel okullar ise MEB'in gözetim ve denetimi altında olmak şartıyla yerli ve yabancı, gerçek ve tüzel kişilerce açılmış, bir ücret karşılığında hizmet veren öğretim kurumlarıdır.
- (31) Türkiye'de özel okulların gelişim sürecine yabancı ve azınlık okulları öncülük etmiştir. 03.03.1924'te çıkarılan Öğretim Birliği Yasası ile tüm eğitim işleri Eğitim Bakanlığı bünyesinde toplanmış ve tüm okullar devletin gözetim ve denetimine alınmıştır. İlerleyen süreçte, yabancı ve azınlık özel okullarının yanında diğer özel girişimcilerin de

eğitime katkı sağlaması amacıyla 31.01.1928'de Türk Eğitim Derneği (TED) kurulmuştur².

- (32) 1960'lara kadar devlet kontrolünde sınırlı bir şekilde gelişen özel okullarda, bu tarihten sonra yeniden gelişim süreci başlamıştır. 1965 yılında çıkarılan 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu; Türk, yabancı, azınlık tüm özel okullarla ilgili hukukî bir düzenleme getirmiştir. Daha sonraki yıllarda kanunun bazı maddelerinde yapılan değişiklikler ve bu kanunla ilgili olarak 23.06.1985 tarihinde çıkarılan yönetmelik ve diğer yönetmelikler, özel ve tüzel kişilerin özel okul açma girişimlerini kolaylaştırmış, böylelikle bu tarihten itibaren ortaöğretimde kolej niteliğinde açılan özel okulların sayısı hızla artmıştır.
- (33) Günümüzde her düzeyde özel eğitim-öğretim kurumu hizmet vermektedir. Bunların sayısı gün geçtikçe çoğalmakta ve buna paralel olarak da özel eğitim-öğretim kurumlarına ilgi artmaktadır³. Özellikle son birkaç yılda bu alanda dikkat çekici bir büyümenin olduğu görülmektedir. Zira 2014/2015 döneminde, dershanelerin dönüşüm programına alınmasıyla özel okulların sektör içindeki payı belirgin bir şekilde artış göstermiştir. Bu süreçte 1.225'i ortaöğretim kurumu olmak üzere toplam 1.471 dersane, özel okula dönüşerek faaliyete başlamıştır⁴.
- (34) Özel okulların artış trendi güncel veriler ile daha net ortaya konulmaktadır. Geçmiş yirmi yıllık sürece bakıldığında, okul sayısı bakımından özel okulların toplam okullar içindeki oranının %3,72'den %14,10'a yükseldiği görülmektedir⁵.
- (35) Bu itibarla kritik öneme sahip olan eğitim-öğretim sektörü ülkemizde çeşitli düzenlemelere tabi kılınmıştır. İzleyen paragraflarda ilk olarak sektöre ilişkin genel düzenlemelere ve ardından özel okulların öğrencilerine sunduğu yemek, servis gibi yan hizmetlere ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir.

I.2.1. Öğretim Hizmetine İlişkin Düzenlemeler

- (36) 24.06.1973 tarihli ve 14574 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve Türk Milli Eğitiminin düzenlenmesi amacını taşıyan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na (Temel Kanun) göre⁶ 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsayan mecburi ilköğretim çağı; dört yıl süreli ilkokullar ile dört yıl süreli ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullardan oluşmaktadır. Ortaöğretim ise dört yıllık zorunlu örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumları ile çeşitli programlar uygulayan liselerden ve mesleki eğitim merkezlerinden oluşmaktadır. Ayrıca Temel Kanun'un 17. maddesinde; resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetlerinin, milli eğitimin amaçlarına uygunluğu bakımından Millî Eğitim Bakanlığının (MEB) denetimine tabi olduğu belirtilmektedir.
- (37) Temel Kanun'a göre daha dar kapsamlı olan ve bu doğrultuda daha detaylı düzenlemeler içeren 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ise dosya konusu soruşturmanın taraflarını oluşturan özel okulların faaliyetlerine ilişkin düzenlemeler

² Mayıs 1931'de ilk özel okulunu açan derneğin bugün farklı illerde 16 koleji vardır.

³ <https://dergipark.org.tr/tr/pub/auebfd/issue/38407/445456> (Erişim Tarihi: 10.08.2023)

⁴ <http://ookqgm-dot-meb-dot-gov-dot-tr.gateway.web.tr/www/genel-mudurumuz-sayin-kemal-samlioglu-nun-arti-egitim-dergisine-vermis-oldugu-roportaj/icerik/871> (Erişim Tarihi: 10.08.2023)

⁵ İstatistikî veriler, MEB'e ait <https://istatistik.meb.gov.tr/> internet adresinden elde edilmiştir (Erişim Tarihi: 24.10.2022).

⁶ Temel Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte, 1340 tarih ve 439 sayılı Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu'nun üçüncü maddesi, 22/03/1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun'un üçüncü ve dördüncü maddeleri, 06/06/1949 tarih ve 5429 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Okutturulacak Ders Kitaplarının Seçilmesi, Basılması ve Dağıtılması Hakkında Kanun, 05/01/1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 69. maddesi ve diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

barındırmaktadır⁷. Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "Amaç ve Kapsam" başlıklı ilk maddesinde söz konusu Kanun'un amacı "Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılacak özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak malî destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarının; eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir." şeklinde belirtilmektedir. Ek olarak Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel eğitim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsadığı ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, soruşturma tarafı özel okulların Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na tabi olduğu anlaşılmaktadır.

- (38) Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun mali hükümlere ilişkin 12. maddesinde; okulların faaliyetlerini sadece kazanç sağlamak için düzenleyemeyeceği, ancak Türk Millî Eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitimin kalitesini yükseltmek, gelişmelerine fırsat ve imkân verecek yatırımlar ve hizmetler yapmak üzere gelir sağlayabilecekleri belirtilmiştir.
- (39) Aynı Kanun'un 13. maddesinin ise mevcut dosyanın konusu ile doğrudan ilgili olduğu görülmektedir. İlgili maddede; "Öğrenim ücreti ve diğer ücretler, kurumlarca her yıl tespit edilerek ocak ayından itibaren en geç mayıs ayında ilân edilir." hükmü yer almakta olup ücretlerin hangi esaslara göre tespit, tayin, ilân ve tahsil edileceğinin yönetmelik ile belirleneceği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na dayanarak hazırlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği" (MEB Yönetmeliği) 20.03.2012 tarih ve 28239 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- (40) Doğrudan dosya kapsamında incelenen hususlara yönelik çeşitli hükümler içeren, her derece ve türdeki özel öğretim kurumlarının açılış ve işleyişiyle ilgili usul ve esasları düzenleyen MEB Yönetmeliğinin beşinci bölümünde "Ücretlerin Tespit, İlan ve Tahsil" konusu düzenlenmekte olup 53. maddede ücret tespitinin ne şekilde olması gerektiğine yer verilmektedir.
- (41) MEB Yönetmeliğinin 53. maddesine göre okullar; ücretlerini, veli veya kursiyerlerle yapacakları ve Bakanlıkça belirlenerek Genel Müdürlük internet sayfasında yayımlanan özel sözleşmelerinde sağlayacaklarını belirttikleri eğitim ve öğretim imkânlarına, gelişmelerine imkân verecek yatırım ve hizmetler ile diğer işletme giderlerine göre tespit etmelidir. Aynı maddenin devamında ise ara sınıf fiyatlarına uygulanabilecek zam oranına ilişkin azami bir sınır öngörülmekte ve bu oranın nasıl belirleneceğine ilişkin ifadeler bulunmaktadır. İlgili maddede ara sınıf ücretlerine ilişkin olarak "okulların ara sınıflarının eğitim ücreti bir önceki eğitim öğretim yılında ilan edilen, okulda devam eden öğrencilerin ücreti ise öğrenci kayıt sözleşmesinde belirlenen eğitim ücretine bir önceki yılın ortalama $(Y.İ-ÜFE+TÜFE)/2$ oranına en fazla % 5 oranında artış yapılarak belirlenir." ifadesi yer almaktadır⁸.

⁷ 26434 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte 18.06.1965 tarih ve 12026 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış olan 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

⁸ İlgili madde soruşturma döneminde iki kez değişikliğe uğramıştır. Buna ilişkin bilgiye izleyen paragraflarda yer verilmektedir.

- (42) Söz konusu maddeden özel okul ücretlerinin tespitine ilişkin temel olarak ikili bir ayrıma gidildiği anlaşılmaktadır. Bunlardan ilki ve esas olanı özel okulların öğretim ücretlerini velilerle yapacakları sözleşmeler çerçevesinde sunacakları eğitim-öğretim imkânlarına, yapacakları yatırımlara ve işletme giderlerine göre tespit etmeleridir. Bu yönüyle bakıldığında özel okulların fiyatlarını belirlerken, ara sınıflar hariç olmak üzere, herhangi bir kısıtlamayla karşı karşıya olmadığı görülmektedir.
- (43) Fiyata ilişkin düzenlemenin ikinci kısmı ise ara sınıflara ilişkindir. Bu çerçevedeki düzenleme; ara sınıfların zam oranına ilişkin azami bir sınır öngörmektedir. Bu azami sınır; başlangıç sınıfları olan birinci, beşinci, dokuzuncu sınıfları ve eğitim ücretinin dışındaki diğer yan hizmetleri kapsamamaktadır.
- (44) Yukarıda yer verilen maddelerden, hangi sınıf düzeylerinin azami zam oranına tabi olduğu net bir şekilde anlaşılabilir. Öte yandan, bu sınıf geçişlerinde tespit edilecek azami zam oranı hesaplanırken hangi değişkenlerin formüle dahil edilmesi gerektiği noktasında MEB'in yıllara sâri olarak farklı yöntemler kullandığını söylemek mümkündür. Nitekim MEB tarafından 2021-2022 dönemine ilişkin azami zam oranı hesaplamasında bir önceki yılın *yıllık enflasyon* rakamları kullanılmış iken 2022-2023 dönemine ilişkin azami zam oranı hesaplanırken bir önceki yılın *on iki aylık ortalamalarına göre hesaplanan ÜFE ve TÜFE oranı* esas alınmıştır. Bu iki enflasyon türü arasındaki fark özellikle enflasyonist dönemlerde azami zam oranına ilişkin ulaşılan sonucu önemli ölçüde değiştirebilmektedir. Örneğin, 2021 yılı zammı için on iki aylık ortalamalara göre enflasyon oranları dikkate alındığında ulaşılan azami zam oranı %17,23 iken 2020 yılının *yıllık enflasyon* rakamları üzerinden hesaplanan oran %24,87 olmaktadır. Bu örneğe göre, ikinci durumda okulların ara sınıflara uygulayabileceği azami zam oranı birinci duruma göre %44 oranında yükselmektedir.
- (45) Yönetmelik hükmünün MEB tarafından uygulanmasında değişiklik gösteren bir diğer hususu da zamma esas alınan enflasyon dönemi oluşturmaktadır. Mevzuata göre özel okullar fiyatlarını Ocak-Mayıs aylarında ilan edebildiklerinden 2020 yılının öncesindeki azami zam oranları, eğitim ücretinin ilan edildiği aydan hemen önceki 12 ayın enflasyonuna göre değişkenlik gösterebilmekteydi. Böylece fiyat ilanının yapıldığı aya göre değişkenlik gösteren, farklı azami oranların kullanılması söz konusu olmaktadır. 2020 yılı sonrasında ise fiyatın ilan edildiği aydan bağımsız olarak her hâlükârda bir önceki yılın Ocak-Aralık enflasyonu dikkate alınmaya başlanmıştır. Bu noktada uygulamanın dönem dönem farklılaştığını söylemek mümkündür.
- (46) Soruşturma süreci devam ederken bahse konu hükmün belirsizliği nedeniyle ortaya çıkan uygulama farklılığının 06.01.2023 tarihinde MEB Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikle giderilmeye çalışıldığı görülmektedir. İlgili madde "*okulların ara sınıflarının eğitim ücreti bir önceki eğitim öğretim yılında ilan edilen, okulda devam eden öğrencilerin ücreti ise öğrenci kayıt sözleşmesinde belirlenen eğitim ücretine yapılacak artış oranı, yılsonu TÜFE oranı dikkate alınarak Bakanlıkça belirlenen oranı aşmayacak şekilde tespit edilir.*" şeklinde düzenlenmiştir. Yeni düzenleme öncesinde, enflasyon rakamlarına bağlı bir formül ile hesaplanan ara sınıf azami zam oranları, düzenleme sonrasında tümüyle MEB'in inisiyatifine alınmıştır.
- (47) Son olarak 05.08.2023 tarihinde MEB Yönetmeliği'nde bir kez daha değişiklik yapılmış ve söz konusu hüküm "*okulların ara sınıflarının eğitim ücreti belirlenirken bir önceki eğitim öğretim yılında ilan edilen ücret, okulda devam eden öğrencilerin eğitim ücreti belirlenirken ise öğrenci kayıt sözleşmesinde belirlenen ücret dikkate alınır ve bu ücretlere [(bir önceki yılın ortalama Yurt içi ÜFE+bir önceki yılın ortalama TÜFE)/2]+5 oranından fazla artış yapılamaz.*" şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Böylece 06.01.2023

tarihinde yapılan değişiklik öncesi yer alan düzenlemeye geri dönülmüş ve uygulamada belirsizliğine sebep olan ifadeler açıklığa kavuşturulmuştur.

- (48) Bu bağlamda değinilmesi gereken son husus ise fiyat ilanının yapılabileceği son tarihe ilişkindir. Yönetmelik'in 54. maddesinde buna ilişkin hükümlere yer verilmiştir;

“Ücretler aşağıda belirtilen esaslara göre ilan edilir.

a) Kurumların öğrenim ve diğer ücretleri, kurumlarca her yıl Türk Lirası olarak tespit edilir. (...) diğer kurumların öğrenim ücreti (...) ocak ayından itibaren mayıs ayının sonuna kadar ilan edilir. (...) Ayrıca yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetlerden yararlanmak isteyen öğrenci ve kursiyerlerden alınacak ücretler ayrı ayrı belirlenerek mayıs ayının sonuna kadar ilan edilir.

b) Bu Yönetmelikte belirtilenlerin dışında öğrenci ve kursiyerlerden, bağış ve yardım da dâhil olmak üzere hiçbir ad altında ücret alınamaz.

c) Kurumlar, ücretlerini ilan etmeden önce öğrenci ve kursiyerlerden ücret tahsil edemez.

ç) Kurumlar ücret ilanlarını, Millî Eğitim Bakanlığının Bilişim Sistemleri (MEBBİS) programına işleyerek alınan çıktının bir örneğinin süresi içinde doğrudan bağlı buldukları millî eğitim müdürlüğüne verir ve belirtilen süre sonuna kadar kurumda velilerin görebilecekleri bir yere asar. Mayıs ayından sonra açılan kurumlar ise bu işlemi kurum açma izni aldıkları tarihten itibaren bir ay içinde yaparlar.

d) Kurumlar ilan ettikleri ücretlerin altında bir ücretle de kayıt yapabilirler ancak, ilan edilen ücretin üzerinde ücret talep edemezler.

Süresi içinde ücret ilanı yapmayan kurumlar bir önceki yılın ücretini alır.”

- (49) Yönetmelik hükmünden anlaşıldığı üzere özel öğretim kurumlarına ilişkin fiyatlar her yıl en geç Mayıs ayının sonunda ilan edilebiliyor olsa da bu süre 2021-2022 ve 2022-2023 öğretim dönemleri için MEB onayı ile 01.08.2022 tarihine kadar uzatılmıştır. Süre uzatımına ilişkin gerekçeleri de barındıran ve Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan 07.06.2022 tarihli MEB duyuru yazısının bir örneğine aşağıda yer verilmektedir:

“5580 SAYILI Özel Öğretim Kurumları Kanunu çerçevesinde eğitim öğretim hizmeti vermekte olan özel okulların öğrenim ücretlerinin İlgı (a)'da kayıtlı Yönetmeliğin 54 üncü maddesinde belirtilen süre içerisinde (mayıs ayının sonu kadar) ilan edilerek MEBBİS'e girilmesi gerekmektedir. Fakat ülke genelinde etkili olan koronavirüs (Covid-19) salgını nedeniyle 2022-2023 eğitim öğretim yılına ait ücret ilanlarının tespitinde gecikmeler yaşandığı ve bazı özel okullar tarafından ücret ilanı girişinin yapılamadığı tespit edilmiştir.

İlgı (a)'da kayıtlı Yönetmeliğin 53 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında belirtilen artış oranları doğrultusunda ücret girişlerinin tamamlanabilmesi için Yönetmelikte belirlenen sürenin 01/08/2022 tarihine kadar uzatılması İlgı (b)'de kayıtlı Makam Onayı ile uygun görülmüştür. Konunun ilinizde faaliyette bulunan tüm özel okullara duyurularak ücret ilanı girişlerinin 01/08/2022 tarihine kadar tamamlanmasının sağlanması hususunda;

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.”

- (50) Yukarıda yer verilen fiyat ilanına ilişkin mevzuat ve uygulamalar MEB tarafından Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri (MEBBİS) programı ile takip edilmektedir. Özel

okulların ücretlerini her yılın Mayıs ayının sonuna kadar ya da son iki dönemdeki uzatılmış haliyle 01.08.2022 tarihine kadar Türk Lirası cinsinden belirleyerek MEBBİS programına işlemleri gerekmektedir. Ara sınıflar için ilgili yılın hesaplanan ara sınıf zam oranının üzerindeki bir orana tekabül eden fiyatların MEBBİS sistemine işlenmesi mümkün olmamakta; okullar fiyatlarını ilan edene dek velilerden ödeme alamamakta ve okulların sisteme girdikleri fiyatları aşacak şekilde bir talepte bulunmaları MEB Yönetmeliği'ne aykırılık oluşturmaktadır.

I.2.2. Yemek ve Diğer Yan Hizmetlere İlişkin Düzenlemeler

- (51) Özel okullara yönelik mevzuat kapsamında, yalnızca eğitim hizmetine ilişkin düzenlemeler değil, aynı zamanda eğitim hizmetinin daha iyi sunulabilmesi için gerekli veya eğitim hizmetine bağlı olan yan hizmetler için de birtakım düzenlemeler bulunmaktadır. Nitekim MEB Yönetmeliği'nin 53. maddesinin beşinci fıkrasında bahsi geçen yan hizmetlere ilişkin fiyatların belirlenmesine dair hususlara yer verilmektedir. İlgili maddede "*Kurumlar, öğrenci veya kursiyerlerden; yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetler karşılığında alacakları ücretleri mayıs ayının sonuna kadar ayrıca tespit ederler. Bu fıkra da yer alan hizmetlerden, talep eden veliler faydalanır.*" hükmü yer almaktadır. Böylece okulların yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetler konusunda velilere alım zorunluluğu getiremeyeceği, yalnızca "*talep eden veliler*"ın bu hizmetlerden faydalanabileceği hüküm altına alınmıştır.
- (52) Yönetmelik'in 54. maddesine göre okulların; yemek, kahvaltı, servis, pansiyon/yatakhane, kitap-kırtasiye, kıyafet, etüt ve benzeri hizmetlerden yararlanmak isteyen öğrenci ve kursiyerlerden alacağı ödemeleri ayrı ayrı belirleyerek mayıs ayının sonuna kadar ilan etmesi gerektiği, bu hizmetlere ilişkin fiyat bilgisini de MEBBİS programına işlemleri gerektiği ve okulların ilan ettikleri miktarın altındaki bir meblağ ile kayıt yapabilecekleri ancak ilan edilen fiyatın üzerinde bir ödeme talep edemeyecekleri düzenlenmiştir. Yan hizmetlerin fiyatlarına ilişkin olarak ise herhangi bir azami zam sınırı öngörülmemektedir.
- (53) MEB Yönetmeliği'nde yer alan hükümlerin okullar tarafından uygulanmasını teminen; MEB Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun "*Kurum açma izninin iptali, kurumun kapatılması, devri ve nakli*" başlıklı 7. maddesinin (d) bendinde "*Bu Kanun ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan yönetmelik ve yönergelerde belirtilen hükümlere aykırı fiillerde bulunması (...) halinde brüt asgari ücretin 5 katı idari para cezası uygulanır. (...) İlgili fiilin tekrarlanması halinde idari para cezası miktarı 5 kat artırılarak uygulanır ve (...) bu fiillerin üçüncü kez tekrarlanması halinde ise kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatı iptal edilir.*" hükmü yer almaktadır.

I.2.3. Sektöre İlişkin İstatistik Veriler

- (54) Özel eğitim-öğretim sektöründeki arz ve talep yapısının son yıllardaki gelişiminin görülmesi amacıyla Türkiye pazarına, dosya kapsamında incelenen Ankara pazarına ve bu pazarın Türkiye pazarı içindeki büyüklüklerine yer verilmesi uygun olacaktır. Bu çerçevede, MEB tarafından yayınlanan veriler üzerinden derlenen çeşitli istatistiklere aşağıda yer verilmektedir⁹.
- (55) Türkiye genelinde ve Ankara pazarında yer alan devlet okulu ve özel okul sayılarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

⁹ İstatistik veriler, MEB'e ait <https://istatistik.meb.gov.tr/> internet adresinden elde edilmiştir (Erişim Tarihi: 24.10.2022).

Tablo 1: İlköğretim ve Ortaöğretim Düzeyindeki Okul Sayıları

Bölge	Tür	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Türkiye	Devlet	49.019	48.723	48.889	48.390	48.325
	Özel	6.476	7.457	8.215	8.181	7.933
	Toplam	55.495	56.180	57.104	56.571	56.258
	Özel Okul Oranı	11,67%	13,27%	14,39%	14,46%	14,10%
Ankara	Devlet	1.634	1.651	1.685	1.690	1.708
	Özel	770	885	1.001	974	939
	Toplam	2.404	2.536	2.686	2.664	2.647
	Özel Okul Oranı	32,03%	34,90%	37,27%	36,56%	35,47%

- (56) Ülkemizdeki ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının toplam sayısına bakıldığında 2017-2019 yıllarındaki artış eğiliminin 2020 yılından sonra yön değiştirdiği görülmektedir. Özel okul sayılarında da aynı örüntünün gerçekleştiği söylenebilmektedir. 2020-2022 yıllarında yaşanan düşüşte Covid-19 pandemisinin, buna bağlı olarak okulların uzun süreler boyunca kapalı kalmasının ve uzaktan eğitime geçilmesinin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Türkiye'deki özel okulların toplam okul sayısına oranı¹⁰ ise son beş öğretim yılında %11,67'den %14,1'e yükselmiştir.
- (57) İlgili verilere Ankara özelinde bakıldığında ise Türkiye geneli ile benzer bir trendin olduğu görülmektedir. Türkiye pazarından ciddi oranda farklılaşan husus ise toplam okul sayısı içindeki özel okul sayısı oranıdır. Türkiye pazarında %15'i geçemeyen bu oran Ankara pazarı için %30'ların üzerinde seyretmektedir. Tablodan yapılabilecek bir başka çıkarım ise Ankara'daki özel okul sayısının ülkemizdeki toplam özel okul sayısına oranıdır. Buna göre ülkemizdeki toplam özel okulların yaklaşık %12'si Ankara'da bulunmaktadır.
- (58) Sektöre ilişkin öğrenci sayılarına ise aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 2: İlköğretim ve Ortaöğretim Düzeyindeki Öğrenci Sayıları

Bölge	Tür	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Türkiye	Devlet	15.268.803	15.362.144	15.433.176	15.742.875	16.050.287
	Özel	1.115.357	1.181.903	1.178.985	1.117.087	1.220.280
	Toplam	16.384.160	16.544.047	16.612.161	16.859.962	17.270.567
	Özel Öğrenci Oranı	6,81%	7,14%	7,10%	6,63%	7,07%
Ankara	Devlet	877.416	886.223	900.799	928.786	928.836
	Özel	130.021	133.513	133.576	122.553	135.256
	Toplam	1.007.437	1.019.736	1.034.375	1.051.339	1.064.092
	Özel Öğrenci Oranı	12,91%	13,09%	12,91%	11,66%	12,71%

- (59) Ülkemizdeki toplam öğrenci sayısı ve devlet okullarında okuyan öğrenci sayısı son beş yıllık eğitim-öğretim döneminde artış gösterirken özel okullaşma oranı pandemi dönemiyle birlikte 2020-2021 öğretim yılında azalmıştır¹¹.
- (60) Tıpkı okul sayılarında olduğu gibi özel okullaşma oranında da Ankara pazarı Türkiye pazarının iki katı civarında seyretmektedir. Ankara'da özel okulda okuyan öğrenci sayısının Türkiye'deki toplam özel okulda okuyan öğrenci sayısına oranı ise, okul sayıları üzerinden elde edilen %12'lik orana paralel şekilde, %11 civarındadır.
- (61) İki tablo birlikte değerlendirildiğinde arzın talebe göre daha katı olduğu da doğrulanmaktadır. Zira iktisadi şok niteliğindeki pandemi döneminin etkisini gösterdiği 2020-2021 döneminde, ülkemizdeki özel okul sayısı bir önceki yıla kıyasla %0,4 azalış

¹⁰ Türkiye'deki özel okul oranı, toplam özel okul sayısının toplam okul sayısına bölünmesi ile hesaplanmıştır. Ankara için ise ilgili ildeki özel okul sayısının ildeki toplam okul sayısına bölünmesi ile hesaplanmıştır.

¹¹ Özel okullaşma oranı, toplam özel okul öğrencisi sayısının toplam öğrenci sayısına bölünmesi ile hesaplanmıştır.

gösterirken özel okula kayıtlı öğrenci sayısı %5,25 azalış göstermiştir. 2021-2022 döneminde ise özel okul sayısındaki düşüş bir önceki yıla göre daha da derinleşmiş ve %3,03 oranına ulaşmışken öğrenci sayısı ise pandemi öncesi dönemin dahi üzerine çıkmış ve bir önceki yıla göre %9,23 oranında artış kat etmiştir. Dolayısıyla sektör arzının katı ve gecikmeli hareket ettiği, buna karşın talebin arza göre daha esnek olduğu söylenebilmektedir.

- (62) Hem okul sayıları hem de öğrenci sayılarına ilişkin veriler özetle; genel olarak öğretim sektörüne ilişkin arz ve talebin son beş yıl içerisinde büyüdüğünü, bu büyümeden özel öğretim sektörünün daha fazla pay aldığını, aynı durumun Ankara pazarı için de geçerli olduğunu göstermektedir. Ayrıca ülkemizdeki ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin toplamının %6,16'sı Ankara pazarında bulunurken özel okulda okuyan toplam öğrenci sayısının ise %11,08'inin Ankara'da bulunması; ülke ortalamasına kıyasla Ankara'daki özel öğretim sektörünün neredeyse iki kat büyüklüğe sahip olduğunu göstermektedir.

I.3. Geçmiş Tarihli Kurul Kararları

Kurulun 11.02.1999 Tarihli ve 99-6/48-17 Sayılı Kararı

- (63) Kurulun 11.02.1999 tarihli ve 99-6/48-17 sayılı kararında, Özel Okullar Derneği'nin¹² özel okul ücretlerini belirlemeye yönelik kararları ile 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediği iddiası incelenmiş, bunun sonucunda özel okulların maliyet yapılarının birbirlerinden çok farklı olduğu, genel olarak her okulun farklı sınıfları ve farklı programları için farklı ücret talep ettiği, 1998-99 öğretim yılı için tespit edilen ücretlerin genel itibarıyla birbirlerinden farklı olduğu, ücretleri aynı gözükken okulların bu ücretleri farklı programlar ve sınıflar için talep ettikleri, tek tip ücret uygulayan veya aynı program için aynı ücreti talep eden birkaç okulun, öğrencilerine farklı sosyal, kültürel imkânlar tanımları nedeniyle veliler gözünde birbirlerinden oldukça farklılaştıkları veya coğrafi açıdan birbirlerine uzak olmaları nedeniyle birbirlerine rakip olmadıkları, küsurlü olmaları nedeniyle şüphe uyandıran ücret benzerliklerinde, söz konusu küsuratın ücrete eklenen KDV sonucu ortaya çıktığı, benzer bir durumun 1997-98 öğretim yılına ilişkin tespit edilen ücretler için de geçerli olduğu, ücret artış oranları açısından da okullar arasında büyük farklılıklar olduğu değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme kapsamında ücrete ilişkin uyumlu eylemin varlığına karine teşkil edebilecek herhangi bir husus tespit edilmemiştir.
- (64) Kararda ayrıca şu ifadeler yer verilmiştir: "... 'Ücret Toplantısı' adı altında toplantı düzenlemek veya 'rakiplere önceden fiyat değişikliklerini bildirmek' esasen 4054 sayılı Kanun'a aykırı olarak rekabeti sınırlama veya ortadan kaldırma amacı taşıyan, bu sonucu doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan fiiller olmakla birlikte, pazarın yapısı, Milli Eğitim Bakanlığınca 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 326 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik 31 inci maddesinde yer alan, fiyatın her yıl bir kez mayıs ayında tespit ve ilan edilebileceği hükmü ve aynı madde gereğince hazırlanan yönetmeliğin rekabeti büyük ölçüde sınırlandırması, 'ücret toplantısı' adı altında yapılan toplantıların uzun süredir yapılıyor olmasına rağmen, özel okul fiyatlarında paralellik bulunmaması ve toplantıda fiyatların değil öğretim sorunlarının görüldüğü kanaatinin oluşması nedenleriyle, söz konusu toplantının rekabeti sınırlama amacı taşımadığı, toplantıda görülen hususların bu etkiyi doğurmadığı sonucuna varılmış olup 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlale sebebiyet vermediği tespit edilmiştir."

¹² Özel Okullar Derneği, İçişleri Bakanlığının 21.04.2005 tarihli kararı ile "Türkiye Özel Okullar Derneği" adını almıştır.

Kurulun 03.03.2011 Tarihli ve 11-12/226-76 Sayılı Kararı

- (65) Kurulun 03.03.2011 tarihli ve 11-12/226-76 sayılı kararında yine TÖZOK'un ve ayrıca İstanbul ve Ankara merkezli toplam otuz bir okulun ücret ve personel politikası konusunda anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları yoluyla 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmedikleri araştırılmıştır. Bu çerçevede yürütülmüş olan önaraştırma sürecinde Ankara ve İstanbul'daki bazı özel okulların ilan ettikleri ücretlere ilişkin bilgiler elde edilmiş ve fiyat artış oranları incelenmiştir. Bunun sonucunda özel okulların fiyat artış oranlarının genel olarak birbirinden farklı olduğu; bu okullardan büyük çoğunluğunun ortalama yıllık ücret artışlarının TÜFE oranının üzerinde seyrederken, bazılarının ücret artışının bu oranın altında gerçekleştiği tespit edilerek, salt fiyat artış rakamlarından hareketle, ilgili teşebbüslerin herhangi bir ihlal içerisinde bulunup bulunmadıkları konusunda bir kanaate ulaşmanın güç olduğu tespitinde bulunulmuştur.
- (66) Ayrıca ilgili pazarda faaliyet gösteren özel okulların yetkililerinin Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği ve Ankara Özel Okullar Derneği bünyesinde yapılan toplantılarda fiyat politikalarına yönelik olarak görüşme ve bilgi paylaşımında bulunmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde ihlal olarak değerlendirilebileceği ve Türkiye Özel Okullar Birliği Derneğince benimsenmiş olan "Özel Okullar İlkeleri"nin bazı hükümlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu nitelikte bir teşebbüs birliği kararı olarak değerlendirilebileceği ifade edilmiştir. Söz konusu fiillere ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve anılan Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş bildirilmesinin yerinde olacağına karar verilmiştir.

Kurulun 27.12.2012 Tarihli ve 12-68/1681-617 Sayılı Kararı

- (67) 27.12.2012 tarihli ve 12-68/1681-617 sayılı kararda, bir önceki karar üzerinden yalnızca bir eğitim dönemi geçtiği dikkate alınarak anılan karar ile bildirilen görüşlere riayet edilip edilmediği incelenmiş, sonrasında İstanbul'da faaliyet gösteren çeşitli özel okulların önceki dosyadan sonraki döneme tekabül eden 2011-2012 ile 2012-2013 eğitim dönemlerinde Anadolu ve Fen Liselerinin belirledikleri zam oranları incelenmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda Anadolu liseleri ile Fen liseleri arasında uygulanan ücretler ile zam oranlarının farklılık arz ettiği ve incelemeye konu özel okullar arasında ücretlerin belirlenmesi konusunda bir birlikteliğe gidildiği veya zam oranları hususunda anlaşıldığı yönünde herhangi bir şüphe oluşmadığına karar verilmiştir.

Kurulun 19.12.2013 Tarihli ve 13-71/960-407 Sayılı Kararı

- (68) 19.12.2013 tarihli ve 13-71/960-407 sayılı kararın konusunu ise İstanbul ilindeki Fransız liselerinin aralarında anlaşarak fiyat tespitinde bulunup bulunmadıkları ve söz konusu okulların kendi aralarındaki öğrenci nakillerine ilişkin centilmenlik anlaşması yapıp yapmadıkları oluşturmaktadır. Dosya kapsamında fiyat tespiti iddiası bakımından yapılan incelemede söz konusu okulların; yıllık öğrenim ücretlerini bir araya gelerek belirlediklerini, söz konusu okulların yöneticileri seviyesinde her yıl Nisan ayında toplanmak suretiyle fiyatların da dâhil olduğu birçok konuda (pedagojik ihtiyaçlar, eğitim programı, kültürel etkinlikler vb.) istişarede bulduklarını, fiyatları ortak kararlar belirlediklerini beyan ettikleri ifade edilmiştir. Ayrıca dosyaya taraf okulların MEB'e bildirerek ilan ettikleri yıllık fiyat listelerinin de anılan beyanları destekler nitelikte olduğu belirtilmiştir.
- (69) Akabinde ortak fiyat tespitinin rekabeti ortadan kaldırma amacı taşıyıp taşımadığını değerlendirebilmek için konu, ilgili ürün pazarının özgün nitelikleri bağlamında ele alınmıştır. Özel sektör marifetiyle sunulan eğitim hizmetlerinin doğası itibarıyla fiyat

parametresinden önce kalite değişkeninin ön plana çıktığı bir pazar niteliği taşıdığı, söz konusu eğitim kurumlarının elde ettikleri gelirleri, yine tamamen eğitim kalitesine dönük olarak kendi bünyelerindeki yatırım ve iyileştirmeler için kullandığı ifade edilmiştir.

- (70) İlgili kararda, fiyat tespitine yönelik olarak şu ifadeler dikkat çekmektedir: “...*hakkında önaraştırma yapılan okulların yöneticilerinin yılın belli dönemlerinde bir araya gelerek fiyat dâhil birçok konuda ortak hareket etme kararının ardındaki temel motivasyonun, bu okulları talep eden öğrencilerin daha yüksek kalite ve hizmet koşullarına göre tercihte bulunmasını sağlamak ve fiyat parametresinin söz konusu okulları anılan ortak eğitim vizyonunu tesis etmekten alıkoyan ayrıştırıcı bir unsur olarak yer almasını engellemek olarak değerlendirilebilecektir. Bu çerçevede yapılan toplantıların fiyatların birlikte tespit olunduğu bir zemine evrilmiş olmasının rekabet uygulamaları açısından sakıncalı sonuçlar doğurma potansiyeli taşıyabileceği anlaşılmakla birlikte, ortak fiyat tespiti ediminin esas olarak rekabetin ortadan kaldırılmasından ziyade hizmet kalitesini koruma amacına yönelik bir tutum olarak yorumlanması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.*”
- (71) Ayrıca söz konusu okulların Seviye Belirleme Sınavı (SBS) ile öğrenci alımı gerçekleştirdiği, dolayısıyla bu okullarda öğrenim görmek isteyen öğrencilerin öncelikli olarak SBS’den yeterli bir puanı alması gerektiği, bu aşamadan sonra ise hangi okulu tercih edeceğine ilişkin olarak belirleyici unsurun okulun prestiji ve sağladığı olanaklar olduğu değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, “...*ilgili ürün pazarındaki arz ve talebi asli olarak belirleyen bu unsurların fiyat rekabetini ikinci plana ittiği görülmektedir. Bununla birlikte, ilgili pazarda söz konusu okulların dışında faaliyet gösteren onlarca okulun var olduğu vurgulanmalıdır. Dolayısıyla fiyat değişkeninin etkili olduğu hallerde tüketiciler bakımından çok sayıda alternatif bulunmaktadır. Bu koşullar altında önaraştırma konusu okulların kendi aralarında yaptıkları anlaşma dairesinde fiyatları teknelci düzeyde belirlemesi, uygulamada da mümkün görünmemektedir.*” ifadesine yer verilmiş ve yapılan inceleme sonucunda; 4054 sayılı Kanun’un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, anılan Kanun’un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş gönderilmesinin yerinde olacağına karar verilmiştir.
- (72) Yukarıda yer verilen sektörün nitelikleri ve Kurul kararları dikkate alınarak soruşturma kapsamında ilgili pazara ilişkin yapılan değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir.

I.4. İlgili Pazar

I.4.1. İlgili Ürün Pazarı

- (73) Kurulun 11.02.1999 tarih ve 99-6/48-17 sayılı kararında ilgili ürün pazarı “ilköğretim” ve “lise” düzeyinde öğretim pazarı olarak kabul edilmiştir. Bu kararda fen lisesi, anadolu lisesi ve süper lise gibi devlet okullarının da özel okullar üzerinde rekabetçi baskı yarattığı değerlendirilerek devlet okulları da pazara dâhil edilmiştir. 03.03.2011 tarih ve 11-12/226-76 sayılı Kurul kararı ile 27.12.2012 tarih ve 12.68/1681-617 sayılı Kurul kararında ise özel öğretim hizmetinin herhangi başka bir hizmet ile ikame edilememesi sebepleriyle ilgili ürün pazarı; “okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretime yönelik özel okul işletmeciliği hizmetleri pazarı” olarak belirlenmiştir. Son olarak 19.12.2013 tarihli ve 13-71/960-407 sayılı “Fransız Okulları” kararında Kurul tarafından özel okulların; kâr amacına dayalı ticari politika gütmeleri ve faaliyetlerini Temel Kanun’da belirtilen ilkeler çerçevesinde gerçekleştirmeleri nedeniyle devlet okullarından ayrı bir pazar teşkil ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca özel okulların yer aldığı pazarın da kendi içinde nitelik ve kalite olarak her özel okul bazında farklılaşması nedeniyle alt segmentlere ayrılması gerektiği değerlendirilerek ilgili pazar “*özel okullar tarafından orta öğretim öğrencilerine yönelik olarak yabancı dilde sunulan eğitim hizmetleri pazarı*” şeklinde tanımlanmıştır.

- (74) Yukarıda yer verilen Kurul kararları incelendiğinde ilgili ürün pazarı tanımlanırken eğitim düzeyine göre ayırım yapılması ya da devlet okullarının dâhil edilip edilmemesi konusunda farklı tanımlamalar yapıldığı görülmektedir. Kronolojik olarak bakıldığında; 1999 tarihli kararda devlet okulları da ilgili pazara dâhil edilirken günümüze yaklaşıldığında devlet okullarının ilgili pazara dâhil edilmediği ve nihayet Fransız okulları ile ilgili yürütülen incelemede ise yabancı dilde eğitim vermeyen özel okulların da pazara dâhil edilmediği görülmektedir. Geçmişten bugüne aşama aşama daralan pazar tanımlarında sektörde yaşanan değişimlerin etkili olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim bu durum, özel okulların 1999 yılına göre çok daha yaygın olmasıyla ve kendi içlerinde rekabet eder hale gelmesiyle açıklanabilecektir.
- (75) Dosya özelinde de son dönemde alınan kararlara paralel olarak özel okulların büyük ölçüde devlet okullarından farklı rekabet koşullarına tabi olduğu değerlendirilmektedir. Talep ikamesi açısından bakıldığında ilk olarak değerlendirilebilecek fiyat unsuru iki kategori arasındaki farkı ortaya koymaktadır. Diğer taraftan burs hakkı kazanan öğrenciler için bazı tür devlet okulları ikame olarak değerlendirilebilecekse de bu durumun genel değerlendirmeyi değiştirecek büyüklükte olmadığı görülmektedir. Arz tarafından bakıldığında ise devlet okullarının hiçbir şekilde kâr amacı gütmeyişi bilinirken özel okulların amaçlarından birinin kâr elde etmek olduğu değerlendirilmektedir. Bu güdünün etkisiyle özel okulların öğrencilerine sunduğu imkânlar da daha çeşitli olabilmektedir. Sonuç olarak özel okulların kendi içerisinde rekabet halinde olduğu ve devlet okullarının özel okullar üzerinde rekabetçi baskı unsuru olmaktan büyük ölçüde uzak olduğu değerlendirilmektedir.
- (76) Özel okulların kendi içindeki rekabet unsurları ise; okulun köklü ve bilinirliğinin yüksek olması, öğretmenlerinin alanlarındaki deneyimi, azami sınıf mevcutları, ikinci yabancı dil seçeneği, kampüs içerisinde yer alan spor alanlarının çeşitliliği (açık/kapalı basketbol sahası, yüzme havuzu vb.), kampüsün öğrencilerin sanatsal yeteneklerini geliştirmek için yeterli donanımına sahip olması, hijyen koşulları, uluslararası nitelikte programların sunuluyor olması, çift diploma imkanı tanınması, üniversiteye bağlı bir vakıf okulu olunması, sahip olunan teknolojik altyapı gibi imkânlardan oluşmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında özel okulların da çok çeşitli ölçeklerde faaliyet göstermesi nedeniyle farklı alt pazarlar şeklinde tanımlanabilmesi mümkün olmakla birlikte ülkemizde özel öğretimin Temel Kanun'da ve Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda belirtilen ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilmesi ve bu hizmetin, herhangi başka bir hizmet ile ikame olarak değerlendirilmemesi söz konusu olduğundan dosya kapsamında ilgili ürün pazarlarının özel okullarda sunulan öğretim hizmetlerini ve öğretim dışı hizmetleri içerecek şekilde; "*özel okullar tarafından sunulan ilköğretim ve ortaöğretime özgü öğretim hizmetleri pazarı*" olarak tanımlanabileceği değerlendirilmektedir.
- (77) Öte yandan İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafında "*...inceleme konusu işlem gerek ürün gerekse de coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyor ya da alternatif tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa pazar tanımı yapılmayabilir*" şeklinde vurgulandığı üzere dosya kapsamında ulaşılan sonucu değiştirmeyeceği için kesin bir ilgili ürün pazarı tanımlaması yapılmasına gerek görülmemiştir.

I.4.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (78) İlgili coğrafi pazarın tespitinde, teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alandaki rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması belirleyici olmaktadır.

- (79) Eğitim-öğretim hizmetlerinden faydalanan öğrenciler; özellikle barınma ihtiyaçlarının farklı illerde karşılanmasının görece zor olması, ulaşım külfeti gibi sebeplerle istisnai haller haricinde eğitim hizmetini ikamet edilen il sınırları içinde talep etmektedir. Dolayısıyla Ankara ilindeki ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki özel okulların öğrenci portföyü, çoğunlukla il sınırları içerisindeki öğrencilerle sınırlı kalmaktadır. Ayrıca diğer illerle öğretim fiyatlarının birbirinden yüksek derecede farklılaşıyor olması da iller arasındaki rekabet koşullarının farklılaştığını gösteren bir başka unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, dosya özelinde ilgili coğrafi pazarın "Ankara" olarak tanımlanmasının uygun olacağı değerlendirilmekle birlikte dosya kapsamında ulaşılabilecek sonucu değiştirmemesi nedeniyle kesin bir ilgili coğrafi pazar tanımı yapılmamıştır.

I.5. Sektörde Yer Alan Birlikler

- (80) Kapsamlı düzenlemelere ve sık sık güncellenen idari kararlara bağlı olan eğitim-öğretim sektörü, sektördeki mevcut ya da potansiyel sorunlara çözüm bulmak üzere yetkili otoriteler ve kamuoyu ile ilişkileri yürütmek amacıyla bölgesel ve ulusal çapta faaliyet gösteren birçok birliğe (dernek, platform vb.) sahiptir. Soruşturmaya taraf teşebbüslerin gerek üyelik gerekse toplantıya katılım şeklinde temas halinde oldukları kuruluşlara ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

I.5.1. Türkiye Özel Okullar Derneği (TÖZOK)

- (81) TÖZOK, "Türk Özel Okullar Derneği" adı ile 20.04.1951 tarihinde İstanbul'da faaliyetlerine başlamıştır. TÖZOK'un temel amacı o dönemde yabancı okullara tanınan hakların Türk özel okullarına da sağlanması olmakla birlikte daha sonra TÖZOK, Türk özel okullarının sayılarının artırılması ve öğrencilere daha özel çalışma ortamları sağlanması amacı doğrultusunda faaliyet gösteren bir dernek haline gelmiştir.
- (82) TÖZOK'un; Özel Türk Okulları, Yabancı Okullar, Azınlık Okulları ve Uluslararası Okullar olmak üzere Türkiye genelinde 37 ilde bulunan 1.103 üyesi¹³ bulunmaktadır. TÖZOK, aynı zamanda Avrupa Birliği Özel Okullar Dernekleri Birliği (ECNAIS) üyesidir.
- (83) Dernek Yönetim Kurulu Başkanı Zafer ÖZTÜRK, aynı zamanda Florya Koleji Kurucusu ve İTO meclis üyesidir. Soruşturma taraflarından ABC, ARI, NESİBE AYDIN ve YÜKSELEN'in söz konusu derneğe üyeliği bulunmaktadır.

I.5.2 Ankara Eğitim Platformu (AEP)

- (84) AEP, Ankara'da eğitim sektöründe çalışmalar yürüten bir platformdur. AEP'in amacı; eğitim sektörünün standartlarını yükseltmek ve ülkemizin eğitim kalitesini dünya okulları ile rekabet edecek düzeye taşımak olarak ifade edilmektedir. Söz konusu birlik, eğitim sektörüne yönelik çeşitli seminerler ve konferanslar organize etmekte olup bahsi geçen çalıştaylarda sektördeki sorunları tespit ederek bu sorunlara yönelik çözümler üretmektedir.
- (85) Platforma üye 22 eğitim kurumu mevcuttur. Platformun başkanlığını Mayıs 2019-Eylül 2022 tarihleri arasında Mirkan AYDIN yürütmüş olup 28 Eylül 2022 tarihinden itibaren İbrahim GÜNDÜZ başkanlık görevini devralmıştır. Soruşturma taraflarının tamamının AEP'e üyeliği bulunmaktadır.

¹³ 271 üyesi özel okul kurucularından oluşmakta, diğer üyeleri ise özel okul şubelerinden oluşmaktadır.

I.6. Yerinde İncelemelerde Edinilen Bulgular

I.6.1. Soruşturma Taraflarında Yapılan Yerinde İncelemelerde Edinilen Bulgular

- (86) **Bulgu-1:** ARI'da yapılan yerinde incelemede elde edilen ve bir TÖZOK toplantısında alınan notlara ilişkin olduğu anlaşılan “*Bilgi Notu (17.03.2022)*” isimli Word dosyasında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

*“Bilgi Notu
(17.03.2022)*

(...)

* Üyelerimizden (...) ara zam yapılması gerektiği talebinin geldiği ancak bunun Bakanlığa kabul ettirmenin güç olduğu,

*Fakat akaryakıt ücretlerindeki aşırı artıştan dolayı servis araçlarının ve gıda fiyatlarındaki yüksek artıştan dolayı ara zammın bakanlıkla görüşülebileceği,

(...)

- (87) **Bulgu-2:** ARI'da yapılan yerinde incelemede teşebbüs (.....)’den elde edilen “*Bilgi Notu (23.06.2022)*” isimli Word dosyasında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

*“Bilgi Notu
(23.06.2022)*

- Dernek başkanımızın 20.06.2022 pazartesi günü Maliye Bakan Yardımcısı (.....) ile yaptığı görüşmede:

*Özel okulların içinde bulunduğu sıkıntılı durumun, içinden zorlukla çıkılmaya çalıştıkları, tablonun iyi olmadığı anlatıldığı ancak (.....) bir destek geleceği ümidinin bulunmadığı, bir ekonomik darlık olduğunun anlaşıldığı,

(...)

*Temmuz ayında yapılacak ücret ilanlarının (artışlarının), okullarda tedirginliğe sebep olduğu,

(...)

-Servis, kitap, kırtasiye, yemek.. fiyatlarında ortalama % (.....)lık artışın okullar ile veliler arasında bazı anlaşmazlıklara sebep olduğu, Temmuz ayında yapılacak ücret ilanlarından sonra artma ihtimali olan fiyat değişikliklerinin bu sıkıntıları daha yukarı taşıyabileceği,

(...)

- (88) **Bulgu-3:** ABC'de yapılan yerinde incelemede elde edilen ve 08.07.2022 tarihinde (.....) e-posta adresinden ABC yetkililerine gönderilen “(.....) *Yemek Teklifi*” konulu e-posta yazışmasının içeriği aşağıda yer almaktadır:

(.....): (08.07.2022)

“(.....) Bey Merhaba,

Değerli Hocama ve Size Sunuma geldikten sonra aralıklarla birbirimizi arayarak net teklif süreci için süreyi uzatmamın sebebi, Asgari Ücret zammı ve enflasyon gerçekleştirmelerini görm.. doğru fiyat yaklaşımı ile ilerleyebilmektir.

Teklifimizi ekte bilgilerinize sunar, değerli geri bildirimlerinizi istirham ederim.

(...)

- (89) **Bulgu-4:** ARI'da yapılan yerinde incelemede teşebbüs (.....)’den elde edilen ve 23-24.07.2022 tarihinde “*Ankara Eğitim Platformu*” adlı WhatsApp grubunda gerçekleşen yazışma içeriği aşağıda yer almaktadır:

(.....):

(iletilen mesaj)

“Sayın Velimiz:

Sizlere duyurusunu yaptığımız 2022-2023 öğretim yılına ait yemek ücretimizin, gıda ve enerji fiyatlarındaki tahminlerimizin ötesine geçen yüksek artış sebebiyle maliyetlerin karşılanamayacağı öngörülmektedir. Bu sebeptendir ki kalitemizden ödün vermeden

hizmet verebilmek için yemek ücretinde ek artış yapmak zorunlu hale gelmiştir. Yemek ücretine yapılan (.....)TL + KDV ((.....)), ((.....)TL KDV dahil) ek artışın (.....) tarihine kadar muhasebe birimimizden işlemlerinizi yapmanızı, elimizde olmayan piyasa koşullarından dolayı oluşan bu durum için anlayışınızı rica ederiz. Bilginize”

...
(.....) velilerine göndermiş.”

(.....):

“Günaydın herkese. Parayı bunlar, basiretli tüccar olma öğüdünü biz alıyoruz!! Bu işte bir tuhafılık yok mu (.....)?”

- (90) **Bulgu-5:** NESİBE AYDIN'da yapılan incelemede elde edilen ve 12.08.2022 ve 16.08.2022 tarihlerinde teşebbüsün Yönetim Kurulu (.....) ve (.....) olan (.....) ile SINAV yetkilisi (.....) arasında gerçekleşen WhatsApp yazışmalarında kullanılan ifadeler aşağıda yer almaktadır:

12.08.2022 tarihli yazışma:

(.....):

“(.....) Bey merhaba; Yemek fiyatını görüşmek için toplantı yapacak mıyız?”

(.....):

“Hocam merhaba, Bugün üyelerin bir kısmı ile görüştüm ancak vakıflar başta olacak şekilde bu konudan çekindiler. Haftaya 5-6 kişilik küçük bir toplantı planlayacağım. Salı veya Çarşamba olur muhtemelen...”

(.....):

“Teşekkürler iyi akşamlar.”

16.08.2022 tarihli yazışma:

(.....):

“(.....) Hocam merhaba, yarın 15.30'da zoom toplantısı size uygun mu? Katılımcılar: ABC, Maya, Yükselen, Beştepe, Arı, Nesibe Aydın”

(.....):

“Uygun”

- (91) **Bulgu-6:** ABC'de yapılan yerinde incelemede teşebbüs hissedarı ve (.....)'den elde edilen, 16.08.2022 tarihli ve “17 Ağustos 2022 Çarşamba Programınız.Bilgilerinize” konulu e-posta yazışmasında kullanılan ifadeler aşağıda yer almaktadır:

ABC Çalışanı:

“09.30 (...)

13.30 (...)

15.30 AEP Toplantı(Zoom)

(...)”

- (92) **Bulgu-7:** Soruşturma sürecinde NESİBE AYDIN ve (.....) tarafından yukarıda yer verilen Bulgu-5'in devamının bulunduğu ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, NESİBE AYDIN tarafından gönderilen belge Kurum kayıtlarına 07.02.2023 tarih ve 35507 sayı ile intikal etmiştir. Söz konusu WhatsApp ekran görüntüsünde aşağıdaki yazışmalar bulunmaktadır:

17.08.2022 tarihli yazışma:

(.....) (saat 09.06):

“(Toplantıya ilişkin Zoom linki)

Günaydın. 15.30 görüşmesi için bağlantıyı iletiyorum.”

(.....) (saat 09.33):

“Günaydın Teşekkürler”

(.....) (saat 15.34):

(.....) Hocam bağlanıyor musunuz?”

(.....) (saat 15.36):

“Bağlanmıyorum”

- (93) **Bulgu-8:** ARI’da yapılan yerinde incelemede (.....)’den elde edilen “Bilgi Notu (21.09.2022)” isimli Word dosyasında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

(...)

Ayrıca özel okulların çeşitli adlar altında velilerden ücret talep etmeleri üzerine veli şikâyetleri hakkında bir çok okulda (özellikle İstanbul’da) müfettişlerin incelemeler yapmaya başladığı,

(...)

I.6.2. Öneraştırma Sürecinde Edinilen ve Soruşturma Kapsamında Değerlendirilen Bulgular

- (94) **Bulgu-9:** BİLKENT’te yapılan yerinde incelemede elde edilen ve 27-29.12.2021 tarihleri arasında TÖZOK yetkilisi ile BİLKENT yetkilisi arasında gerçekleşen “Yemek ve Servis ücretlerinde ilan edilen ücretin üzerinde ücret talep edilmesi” konulu e-posta yazışmasına aşağıda yer verilmektedir:

(.....) (27.12.2021):

“Sayın İlgili,

2022 Ocak ayında uygulanacak yeni asgari ücret fiyatı ve güncel enflasyon rakamlarındaki yüksek artıştan dolayı, Özel Okullarımızda özellikle yemek ve öğrenci servis taşıma firmaları, 2022 Ocak-Haziran dönemine ait faaliyetlerine devam edebilmek adına zaruri olarak ücretlerde artış talep etmektedir. Ancak Okullarımız ile firmalar arasında yapılan sözleşmelerde böyle madde bulunmamaktadır, ayrıca yönetmelik 54.maddede ilan edilen ücretin üzerinde ücret talep edemezler, ifadesi bulunmaktadır.

Yukarıdaki kısa açıklamaya istinaden yemek ve öğrenci servis taşıma firmaları yüksek asgari ücret fiyatı ve yüksek enflasyon oranları sebebi ile ücretlerde artış yapması durumunda, MEB kanun ve yönetmelik maddelerine göre, özel okullar bu artışı Velilerden talep edebilir mi sorusuna ait yorum ve cevaplarınıza ihtiyacımız bulunmaktadır.”

(.....) (29.12.2021):

“Merhaba (.....) Bey,

Özel okullardaki eğitim, servis, yemek, kitap- kırtasiye, etüt... ve benzeri her türlü ücretlerle ilgili hususların diğer uygulamalar gibi kanun ve yönetmelik hükümlerine uygun olması zorunlu olduğundan, velilerden ek ücret alınamayacağını iletmemi rica etti Başkanım. Bilgilerinize”

- (95) **Bulgu-10:** BİLKENT’te yapılan yerinde incelemede elde edilen ve 20.05.2022 tarihinde BİLKENT çalışanları arasında gerçekleştirilen “Ankara Eğitim Platformu Toplantısı” konulu e-posta yazışması ve ekine aşağıda yer verilmektedir:

“Değerli Arkadaşlarım,

Çarşamba günü katıldığım Ankara Eğitim Platformu toplantısının tutanağını aşağıda bilgilerinize sunarım.”

E-posta ekinde yer alan “Ankara Eğitim Platformu Toplantıları” başlıklı belgede şu ifadeler yer almaktadır.

“2021-2022 Eğitim ve Öğretim Yılı

Ankara Eğitim Platformu 6.Toplantısı

“Tarih;18 Mayıs 2022

(...)

4. Özel Öğretim Sektörünün Ekonomik tablosu

a. Eğitim Ücretinde uygulanan tavan ve giderlerde yaşanan yüksek enflasyon etkisi ile özel okulların geleceğinden duyulan endişeler dile getirildi.

b. Servis, Yemek, Kıyafet ,kitap üniforma gibi yan sektörlerde yaşanan sıkıntılardan söz edilerek bu firmaların üç aylık dilimler halinde sözleşme önerisi hazırlığı içinde oldukları görüldü.

5. Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü'ne iletilecek raporun maddelerinin tesbiti,

-Servis ve Yemek ücretlerinde %(...) zamdan söz edildiği, üç aylık sözleşmeler önerildiği konusu,

(...)

Bu konularda TÖZOK'dan da destek alınması kararlaştırıldı.

- (96) **Bulgu-11:** BİLKENT'te yapılan yerinde incelemede elde edilen ve 01.07.2022 tarihinde TÖZOK tarafından üyelerine gönderilen "özel okul sektörünün sorunları" konulu e-posta ve ekine aşağıda yer verilmektedir:

"Sayın Üyemiz,

Derneğimizce sektörümüzün yaşadığı sorunlara ilişkin bir rapor hazırlanarak Milli Eğitim Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'na sunulmuştur. Konuyla ilgili detaylı yazımız ektedir."

Söz konusu e-posta ekinde yer alan "özel okulların sorunları" isimli dosyada şu ifadeler yer almaktadır.

(...)

Son dönemde yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle özel okulların genel giderlerini oluşturan kalemlerde %100'ün üzerinde artış olmuştur. Asgari ücret ve memur maaşlarına Temmuz ayında yapılacak artışın, özel okul çalışanlarına etkileri nasıl gelişecektir? Buna karşılık özel okulların ara sınıf ücretlerinde sadece % 37 artışa izin verilmesi bütçelerimiz dengesini bozmuştur. Özel okul ücretlerinin yılda bir kez değiştirilebilmesi ve ilan edilen ücretin bir yıl boyunca değiştirilememesinden dolayı kurumlarımız yüksek enflasyon karşısında kendilerini koruyamamaktadır. Bu gelişmeler özel okul sektörünü darboğaz içerisine sokmuştur.

(...)

Özellikle son dönemde yemek ve servis hizmetleri alanındaki yüksek maliyetler karşısında bu hizmeti sunan birimler ile okul yönetimleri arasında ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Bu ücretlerin de eğitim ücreti gibi MEBBİS programına işlenmesi ve güncellenememesi özel okullara ekstra bir mali yük getirmektedir.

Bu nedenle Derneğimizce yukarıda kısaca belirtilen sorunlara ilişkin rapor hazırlanarak Milli Eğitim Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığına sunulularak,

(...)

- Özel okulların yemek ve servis hizmetleri ücretlerinde, ikişer aylık periyotlar halinde TÜİK verilerini esas alarak güncelleme yapabilmesi için Bakanlığımızca MEBBİS programında düzenleme yapılması,

hususlarındaki taleplerimizi iletmiş olduğumuzu ve konunun yakinen takip edileceğini bilginize sunarım."

- (97) **Bulgu-12:** BİLKENT'te yapılan yerinde incelemede elde edilen ve 06.07.2022 tarihinde TÖZOK tarafından üyelerine gönderilen "özel okulların maliyet artışları" konulu e-posta ve ekine aşağıda yer verilmektedir:

"Sayın Kurucu, Kurucu Temsilcisi ve Kurum Müdürleri,

Asgari ücret artışının özel okullarımıza getirdiği ağır maliyetin % 36'lık ücret artışı ile karşılanmaya çalışılacağı, özel okulların en büyük gider kalemi olan işçilik harcamalarına

ilave olarak diğer kalemlerde (elektrik, işyeri kirası, doğalgaz, kırtasiye, akaryakıt, yiyecek) yaşanan artış oranlarına ilişkin sektörümüzün yaşadığı son durum ekteki yazılarımız ile MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü ve Hazine ve Maliye Bakanlığı'na iletilmiştir.

Ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın talebi doğrultusunda farklı ülkelerde özel okullara uygulanan destek modelleri de ilgili Bakanlıklarla paylaşılmıştır.”

Söz konusu e-posta ekinde yer alan “maliyet artışları” isimli dosyanın içeriği aşağıdaki gibidir.

“ASGARİ ÜCRET MALİYETİ

Temmuz 2021'den itibaren asgari ücret artışlarına yılbaşında yapılması muhtemel %50 tahmini asgari ücret artışını da ilave ettiğimizde ekte sunduğumuz vahim bir tablo ortaya çıkıyor. Ocak 2023 tarihinden itibaren özel okullar, Temmuz 2021'e göre asgari ücret seviyesinde % 171,32 artış ücret maliyetine muhatap olacaklar ve bunu %36'lık ücret artışı ile karşılamaya çalışacaklar. Okulların en büyük gider kalemi olan işçilik harcamalarına diğer kalemleri (elektrik, işyeri kirası, doğalgaz, kırtasiye, akaryakıt, yiyecek) eklediğimizde en iyi senaryo Ocak 2023 tarihinde ortalama % 150 fiyat artışı ile muhatap olacaklardır.

TEMMUZ 2021 - OCAK 2022 ÜCRET MALİYET ARTIŞI	39,87%
TEMMUZ 2021 - TEMMUZ 2022 ÜCRET MALİYET ARTIŞI	80.88%
TEMMUZ 2021 - OCAK 2023 ÜCRET MALİYET ARTIŞI	171,32%

Özel okulların yan giderleri olan elektrik, doğalgaz, su, yemek, kırtasiye, bilişim giderlerindeki artışlara ilişkin maliyet tablosu

MALİYET ARTIŞI (BİRİM FİYAT)

	Ara.20	Ara.21	Tem.22
ELEKTRİK	0,799	0,977	2,78

ARALIK 2020 - ARALIK 2021 22%
ARALIK 2021-TEMMUZ 2022 184%
ARALIK 2020 -TEMMUZ 2022 247%

	Ara.20	Ara.21	Tem.22
İGDAŞ	0,147	0,196	1,061

ARALIK 2020 - ARALIK 2021 33%
ARALIK 2021-TEMMUZ 2022 441,30%
ARALIK 2020 -TEMMUZ 2022 621,70%

	Ara.20	Ara.21	Tem.22
SU	4,5	5,56	8,33

ARALIK 2020 - ARALIK 2021 23,50%
ARALIK 2021-TEMMUZ 2022 49,80%
ARALIK 2020 -TEMMUZ 2022 85,10%

	Ara.20	Ara.21	Tem.22
YEMEK	17	24	50

ARALIK 2020 - ARALIK 2021 41,10%
ARALIK 2021-TEMMUZ 2022 108,30%
ARALIK 2020 -TEMMUZ 2022 194,10%

	Ara.20	Ara.21	Tem.22
KIRTASIYE 1 (FOT.KAĞ.)	18	35	110

ARALIK 2020 - ARALIK 2021 94,40%
ARALIK 2021-TEMMUZ 2022 214,20%
ARALIK 2020 -TEMMUZ 2022 511%

	Ara.20	Ara.21	Tem.22
KIRTASIYE 2 (KARTUŞ-TONER)	250	400	530

ARALIK 2020 - ARALIK 2021 60%

ARALIK 2021-TEMMUZ 2022 32,50%
ARALIK 2020 -TEMMUZ 2022 112%

	Ara.20	Ara.21	Tem.22
BİLİŞİM 1 (BİLGİSAYAR)	6000	9000	15000

ARALIK 2020 - ARALIK 2021 50%
ARALIK 2021-TEMMUZ 2022 66,60%
ARALIK 2020 -TEMMUZ 2022 150%

	Ara.20	Ara.21	Tem.22
BİLİŞİM 2 AKILLI TAHTA	14500	22910	43200

ARALIK 2020 - ARALIK 2021 58%
ARALIK 2021-TEMMUZ 2022 88,50%
ARALIK 2020 -TEMMUZ 2022 197,90%
(...)"

- (98) **Bulgu-13:** TÖZOK'ta yapılan incelemede elde edilen TÖZOK (.....) ile (.....) Gazetesi çalışanı ((.....)) arasında gerçekleştirilen 05.09.2022 tarihli yazışmanın içeriğine aşağıda yer verilmektedir:

(.....) Gazetesi Çalışanı:

Bazı okullar yemek ücretlerine aşırı zam yapmış

"Sayın Velimiz, Sizlere duyurusunu yaptığımız 2022-2023 öğretim yılına ait yemek ücretimizin, gıda ve enerji fiyatlarında ki tahminlerimizin ötesine geçen yüksek artış sebebi ile maliyetlerin karşılanamayacağı öngörülmektedir. Bu sebeptendir ki kalitemizden ödün vermeden hizmet verebilmek için yemek ücretinde ek artış yapmak zorunlu hale gelmiştir. 2022-2023 eğitim döneminde toplam yemek ücretimiz (.....)TL+ KDV ((.....)), (KDV DAHİL: (.....)TL) Olarak güncellenmiştir. 31.Ağustos2022 tarihine kadar muhasebe birimimizden işlemlerinizi yapmanızı, elimizde olmayan piyasa koşullarından dolayı oluşan bu durum için anlayışınızı rica ederiz."

Velilere zam mesajı atmışlar

Okullar istedikleri gibi yemeklere zam yapabiliyor mu? Bir tavan ücret yok mu

Veliler çok tepkili bu ücrete çünkü öğün başı (.....) TL yi geçiyormuş

Sizin görüşünüzü almak istedik bunla ilgili

(.....):

(Word belgesi paylaşılmaktadır. Belgenin içeriğine aşağıda yer verilmektedir)

"Özel Okul Yemek Ücretleri

Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği gereğince özel okullarda velilerden eğitim, yemek ve diğer hizmetler için tahsil edilen ücretler Bakanlık sistemine işlenmekte ve bir sonraki ücret ilanına kadar değiştirilememektedir. Aynı yönetmelikte ücret artışının da yıllık bazda ÜFE + TÜFE artış oranlarına göre tespit edilen bir sistem ile belirleneceği ifade edilmektedir. (Bu oran yaklaşık % 60 civarındadır)

Ancak özel okul ücretleri için % 36.72 lik artış oranı uygulanması zorunlu tutuldu. Diğer taraftan velilere kolaylık olması bakımında yapılan erken kayıtlarda eğitim ücretleriyle birlikte yemek dahil hizmet verilen her alanda % 36.72 lik artış uygulandı. Ücret ilanlarından kısa bir süre sonra ekonomide meydana gelen dalgalanmalar sonucu, TÜİK ve çeşitli STK'lar tarafında yapılan tespitlerde Gıda ve Alkolsüz İçeceklerde yıllık enflasyon oranlarının, % 70 ila %159,6 arasında değişen oranlarda olduğu açıklanmıştır.

Bu durum erken kayıt yapan okullara ciddi bir ekonomik yük getirdi. Yemek konusu öğrencilerimizin sağlıklı beslenmesi bakımından önem arz etmektedir. Dolayısıyla velilerin de rızası alınarak yemek ücretlerinde sembolik de olsa güncellemeye giden okullar olduğu bilgisi bize de gelmektedir. Ancak yemek ücretlerinde aşırı ücret taleplerinde bulunulması kabul edilemez. Aşırı ücret artışı talebinde bulunan okullar hakkında velilerimizin, resmi makamlar ve Tüketici Hakem Heyetleri nezdinde haklarını mutlaka aramalarını isteriz.

Temennimiz bu tür beklenmedik ekonomik gelişmeler karşısında özel okulların ve velilerimizin mağduriyet yaşamamaları için gerekli düzenlemelerin bir an önce hayata geçirilmesidir.

Teşekkür ederiz.”

“(.....) Bey merhaba, sorularınıza bu şekilde yanıt vermeye çalıştım.”

- (99) **Bulgu-14:** AYŞEABLA’da yapılan yerinde incelemede elde edilen ve 06.09.2022 tarihinde “Ankara Eğitim Platformu” isimli WhatsApp grubunda kullanılan ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

(.....) Bey Eğ. Platformu:

(iletilen mesaj)

“Değerli velimiz,

Ağustos ayı için açıklanan gıda enflasyon oranı tahminlerimizin çok üstünde rekor bir orana ulaşmıştır. (TÜİK verilerine göre %93.9)

Bu nedenle yemek maliyetlerinin mevcut sürdürülebilirliği, yaşanan ekonomik şartlarda karşılanması mümkün değildir.

Yemek ücretlerinde ek artış yapmanın zorunluluk haline geldiğini sizlere bildirmek zorundayız.

Detaylı bilgilendirmeye (.....)tan ulaşabilirsiniz.”

(..)

Meltem Okulları (.....):

“(.....) Hocam, bunu paylaştınız. Bu mesajı hangi kurum atmış, anlayamadım..”

(.....) Bey Eğ. Platformu:

“(.....) Okulları velileriyle paylaşmış (.....) hocam.”

- (100) **Bulgu-15:** BİL KENT’te yapılan yerinde incelemede elde edilen ve 30.09.2022 tarihinde BİL KENT çalışanları arasında gerçekleştirilen “Ankara Eğitim Platformu Toplantısı” konulu e-posta yazışması ve ekine aşağıda yer verilmektedir:

“Sevgili (.....) Hocam,

Günaydın!.Çarşamba günü katıldığım Ankara Eğitim Platformu toplantısının tutanağını ekte iletiyorum.MEB Müfettişleri yine teftişe başlamışlar...”

E-posta ekinde yer alan “Ankara Eğitim Platformu Toplantıları” başlıklı belgede şu ifadeler yer almaktadır.

“Tarih;28 Eylül 2022

(..)

3.Okullarda Yemek Hizmet Maliyetlerinin hakkında değerlendirmeler

Artan gıda fiyatları ile birlikte okullar için çok sıkıntılı bir yılın başladığı, bazı okulların MEBSİS’e yemek fiyatını yüksek girerek, Ocak ayında artış için önlem aldıkları belirtildi.

Bazı okullar da velileri ikna ederek yemek farkı almayı (.....). Ara öğünleri iptal eden okulların da olduğu belirtildi. Bu konunun ilk fırsatta MEB yetkilileri ile tekrar görüşülmesi kararlaştırıldı.

(..)”

I.7. Dosya Kapsamında Elde Edilen Bilgiler

I.7.1. Soruşturma Taraflarından Edinilen Bilgiler

- (101) Okullar tarafından yalnızca eğitim-öğretim hizmeti değil yemek, servis, kıyafet, kitap-kırtasiye gibi yan hizmetler de sunulmaktadır. Dosya kapsamında ihlal şüphesinin yemek hizmetlerine yönelik olduğu göz önüne alınarak okullar tarafından yerine getirilen yemek hizmetinin tedariki/üretimi ve sunumuna ilişkin detaylı bilgi edinmek amacıyla taraflardan bilgi ve belge talep edilmiştir. Okullardan elde edilen ve değerlendirme açısından önem taşıyan bilgi ve belgelere aşağıda yer verilmektedir.

- (102) Okullar yemek hizmetini bağımsız firmalardan tedarik edebildiği gibi kendi ekonomik bütünlüklerinde bulunan firmalardan da sağlayabilmektedir. Ayrıca dosya kapsamında elde edilen bilgilerden, yemek hizmetini bağımsız firmalardan tedarik eden okulların tedarik koşullarına ilişkin farklılıkların bulunduğu da anlaşılmaktadır.
- (103) BEŞTEPE ve MAYA yemek hizmetini küresel ölçekte faaliyet gösteren bağımsız üçüncü taraflardan tedarik etmektedir. BEŞTEPE'nin yemek tedarik ettiği (.....)'den beri ülkemizde faaliyet göstermektedir. (.....), (.....) ve (.....) markalarıyla iş merkezlerine, fabrikalara, eğitim kurumlarına ve sağlık kurumlarına toplu yemek hizmeti sunmaktadır¹⁴. MAYA'nın yemek tedarik ettiği (.....) de hem Türkiye'de hem de küresel çapta toplu yemek hizmetleri sunmaktadır.
- (104) BEŞTEPE'ye sağlanan yemek tedarikinde, yemeklerin (.....)'nin mutfağında hazırlandığı ve taşıma yoluyla BEŞTEPE'nin yemekhanesine iletilindiği; MAYA'ya sağlanan yemek tedarikinde ise (.....) bünyesindeki personel ve ekipman ile MAYA'nın yemekhanesinin kullanıldığı, MAYA'nın ilgili hizmet kapsamındaki tek sorumluluğunun üretim ve hijyen denetimini kapsadığı belirtilmiştir.
- (105) ABC ise yemek tedarikini yönetim ve/veya organizasyon açısından herhangi bir bağ bulunmayan Ankara merkezli (.....) firmasından sağlamaktadır. İlgili hizmet; (.....) bünyesindeki personel ve ekipman ile ABC yemekhanesinde üretilmekte ve sunulmaktadır.
- (106) Yemek hizmetlerini 2008 yılından 2020 yılına kadar 12 yıl boyunca üçüncü taraf firmalardan tedarik etmiş olan NESİBE AYDIN tarafından; 2020 yılında yemek hizmetinin alındığı (.....)'nin (.....) pandemiden dolayı ekonomik açıdan zora girdiği ve hizmet sunamayacak duruma geldiği, bunun üzerine NESİBE AYDIN'ın Yönetim Kurulu kararı ile aynı ekonomik bütünlükte olacak şekilde Duru Yemek ve Temizlik AŞ'nin (DURU) kurulduğu ve yemek ve temizlik işlerinin (.....)'dan devralındığı, dolayısıyla üçüncü taraflardan tedarik edilen yemek işlerinin NESİBE AYDIN'ın bünyesine geçtiği ifade edilmiştir.
- (107) ARI tarafından yemek hizmetinin 1995 yılından bu yana kendi ekonomik bütünlüğünde yer alan Arı Spor ve Din. Tes. Ltd. Şti. (ARI YEMEK) tarafından sunulduğu belirtilmiştir. YÜKSELEN tarafından da yemek hizmetinin 2005 yılında kendi ekonomik bünyesinde kurulan Başak Pınar Kreş Sağlık Gıda Oto Kiralama ve Nakliyat Sanayi Ticaret Ltd. Şti. (BAŞAK YEMEK) tarafından taşıma yoluyla sağlandığı, ekipman ve personelin YÜKSELEN'e ait olduğu, bunlara ek olarak BAŞAK YEMEK'in YÜKSELEN dışında üçüncü kişilere de hizmet verdiği ifade edilmiştir.
- (108) Yukarıda da değinildiği üzere okullar farklı yöntemlerle yemek hizmetini tedarik edebilmektedir. Bu kapsamda taraflardan, yemek hizmetini üçüncü bir firmadan veya kendi ekonomik bütünlüğündeki firmadan tedarik etmenin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin bilgi ve belge talep edilmiştir. Bu doğrultuda;
- Yemek hizmetini dışarıdan tedarik eden teşebbüsler tarafından; yemek hizmetinin bilgi, tecrübe ve diğer gereklilikler nedeniyle eğitim hizmetinden farklılaştığı, bu nedenle profesyonel bir tedarikçiyle çalışmanın hizmet kalitesini artırarak öğrenci ve velilerin ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayan yöntem olduğu,
  - Yemek hizmetini kendi iştiraki aracılığıyla üreten teşebbüsler tarafından ise; yemek hizmetinin sağlığa uygun menü içerikleri ile hijyen ve kalite standartlarının

¹⁴ (.....) ayrıca entegre tesis yönetimi, temizlik, tesis işletim ve bakım onarımı, iç taşıma ve depolama, idari ve ofis destek, açık alan ve çevre bakım gibi destek hizmetleri ve özel güvenlik hizmetleri sunmaktadır ((.....)).

sağlanması, menülerde esneklik ile beslenme ve sağlıkla ilgili gelişmelerin hızlıca menülere entegre edilebilmesi, öğrenci/personel memnuniyetinde artış sağlaması gibi gerekçelerden dolayı kendi ekonomik bütünlüğünde sağlanmasının avantajlı olduğu

ifade edilmiştir. Yemek hizmetini kendi iştiraki aracılığıyla üretme yönteminin maliyetlerine ilişkin olarak da; NESİBE AYDIN okul kampüsü içinde üretim alanlarının, soğuk hava depolarının ve benzeri fiziki alanların sınırlı olması ve iş hacmi olarak diğer yemek şirketlerine kıyasla küçük çapta olması nedenleriyle üretim ve hizmet maliyetlerinin üçüncü firmalardan tedarik edilmesine kıyasla daha yüksek seviyede oluştuğunu beyan ederken YÜKSELEN ise iştiraki BAŞAK YEMEK'in üçüncü taraflara da hizmet vermesi nedeniyle maliyet avantajı sağlandığını beyan etmiştir.

- (109) Öte yandan okullar tarafından tedarik edilen ve sunulan yemek hizmetinin öğün sayılarının ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde kendi içinde ve rakip okullar nezdinde farklılaşabildiği anlaşılmıştır. Ayrıca öğün sayılarına göre okulların gerek tedarik maliyetlerinin gerekse yemek fiyatlarının farklılaştığı görülmüştür. Teşebbüslerin sundukları öğünlerin sayısına ilişkin olarak aşağıdaki tablo hazırlanmıştır.

Tablo 3: Teşebbüsler Tarafından Sunulan Öğün Sayıları

Okul Adı	İlkokul	Ortaokul	Lise
ABC	3	2	2
ARI	3	1	1
BEŞTEPE	2	2	2
MAYA	3	1	1
NESİBE AYDIN	3	1	1
YÜKSELEN	3	2	2

- (110) Tablodan, okulların öğün sayılarının farklı eğitim kademeleri içinde ve rakip okullar arasında farklılaşabildiği görülmektedir. İlkokul düzeyinde; BEŞTEPE haricindeki okulların kahvaltı, öğle yemeği ve ara öğün/ikinci kahvaltısı olacak şekilde üç öğün yemek sundukları anlaşılmaktadır. Ortaokul ve lise düzeylerinde ise; tüm okullarda ortak olarak öğle yemeği sunulmakta, bu düzeylerde ARI, NESİBE AYDIN ve MAYA yalnızca öğle yemeği hizmetini sunmaktadır. Öğle yemeği haricinde öğün sunan okullardan ABC ve YÜKSELEN bir ara öğün sunarken BEŞTEPE ise kahvaltı hizmeti sunmaktadır.
- (111) Öte yandan dosya kapsamında değerlendirilmek üzere taraflardan yemek ücretlerini belirleme sürecinde dikkate aldıkları kriterlere, son üç eğitim yılındaki yemek liste fiyatlarına ve zam oranlarına ilişkin bilgi ve belge talep edilmiştir. Bu doğrultuda temel olarak gıda maliyelerinin, enflasyon beklentilerinin, personel maliyetlerinde yaşanan artışların, döviz kurunun ve üçüncü taraflar ile çalışılıyorsa tedarikçi firmaların zam taleplerinin ve yansıtılan ek maliyetlerin etkili olduğu ifade edilmiş ayrıca yemek kalitesi ve rekabet koşullarının etkili olduğu ifade edilmiştir.
- (112) Son üç eğitim-öğretim yılının yemek fiyatları ve zam oranlarına ilişkin tablolara aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 4: Son Üç Eğitim-Öğretim Yılına Ait Teşebbüslerin Yemek Fiyatları (TL)

OKULLAR	ABC	BEŞTEPE	MAYA	ARI	YÜKSELEN	NESİBE AYDIN
2020-2021	İlkokul	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ortaokul	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)
	Lise	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)
2021-2022	İlkokul	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ortaokul	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)
	Lise	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)

2022-2023	İlkokul	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ortaokul	(.....)		(.....)	(.....)		(.....)
	Lise	(.....)		(.....)	(.....)		(.....)

Tablo 5: Son Üç Eğitim-Öğretim Yılına Ait Teşebbüslerin Yemek Zam Oranları (%)

OKULLAR		ABC	BEŞTEPE	MAYA	ARI	YÜKSELEN	NESİBE AYDIN
2020-2021	İlkokul	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ortaokul			(.....)	(.....)		(.....)
	Lise			(.....)	(.....)		(.....)
2021-2022	İlkokul	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ortaokul			(.....)	(.....)		(.....)
	Lise			(.....)	(.....)		(.....)
2022-2023	İlkokul	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ortaokul			(.....)	(.....)		(.....)
	Lise			(.....)	(.....)		(.....)

- (113) Diğer yandan, okullar tarafından liste fiyatları genellikle Ocak ayında ilan edilmekte olup ayrıca bu fiyatların 01.08.2022 tarihine kadar MEBBİS'e işlenmesi gerekmektedir¹⁵. Bu doğrultuda tarafların 2022 yılında MEBBİS'e işledikleri ilk yemek fiyatları ve tarihi ile yemek fiyatlarında yapılan güncellemelere ilişkin bilgi ve belge talep edilmiştir.
- (114) Cevabi yazılar incelendiğinde 2022-2023 öğretim yılında; ABC ve NESİBE AYDIN'ın yemek fiyatlarını Ocak ayında, MAYA ve ARI'nın Şubat ayında, BEŞTEPE'nin Mayıs ayında, YÜKSELEN'in ise Ağustos ayında MEBBİS'e işledikleri görülmektedir. Devam eden süreçte; ARI tarafından Mayıs ayında, ABC, BEŞTEPE ve MAYA tarafından ise Ağustos ayında MEBBİS'e girilen fiyatların yukarı yönde güncellendiği görülmektedir.
- (115) Ayrıca okulların MEBBİS'e işledikleri tutarların, kayıt alırken kullandıkları yemek liste fiyatlarından daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu çerçevede okullar tarafından MEBBİS'e girilen yemek fiyatları ile liste fiyatlarının karşılaştırılmasına aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 6: Teşebbüslerin MEBBİS Yemek Fiyatları ile Liste Fiyatlarının Karşılaştırılması

OKULLAR	İlkokul			Ortaokul			Lise		
	MEBBİS	Liste Fiyatı (TL)	Oran (%)	MEBBİS	Liste Fiyatı (TL)	Oran (%)	MEBBİS	Liste Fiyatı (TL)	Oran (%)
ABC	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BEŞTEPE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MAYA	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ARI	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
YÜKSELEN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
NESİBE AYDIN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

- (116) Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere; (.....) ve (.....)'nin liste fiyatları, MEBBİS'e işledikleri yemek fiyatlarının yaklaşık %(.....)'sına denk gelmektedir. Aynı oran (.....) ve (.....) için yaklaşık %(.....) aralığında olup (.....) ve (.....)'in ise liste fiyatları ile MEBBİS'e işledikleri fiyatların (.....) olduğu görülmektedir. Okulların kayıt alırken kullanacakları liste fiyatlarından daha yüksek tutarları MEBBİS'e işlemeleri, yemek hizmetlerinde yaşanabilecek maliyet artışlarına karşı ara zam yapma yönünde bir marja sahip olma stratejisi ile açıklanabilecektir.

¹⁵ Normal koşullarda mayıs ayının sonunda kadar olan fiyatların MEBBİS'e girilmesi süresi, MEB onayı ile ağustos ayına kadar uzatılmıştır.

- (117) Ek olarak teşebbüslerden elde edilen bilgiler çerçevesinde, her ne kadar okullar Eylül ayında açılıyor olsa da yılın ilk aylarında kayıtların çok büyük bir kısmının tamamlandığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda okullardan ocak-eylül ayları arasında aylık olarak yaptıkları yemek kaydı sayısı talep edilmiştir. Söz konusu veriler doğrultusunda hesaplanan kayıt sayılarının ay bazındaki kümülatif oranlarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 7: Yemek Kaydı Yaptıran Öğrencilerin Ay Bazında Hesaplanan Kümülatif Oranları

OKULLAR	Toplam Kayıtların Ay Bazında Kümülatif Oranı (%)								
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül
ABC	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
BEŞTEPE	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MAYA (İNCEK)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MAYA (ORAN)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ARI	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
NESİBE AYDIN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
YÜKSELEN	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden Elde Edilen Bilgiler

- (118) Yukarıda tablo değerlendirildiğinde, yılın ilk çeyreğinde Ocak-Eylül döneminde alınan kayıtların okul bazında değişmekle birlikte en az %70'inin tamamlandığı, Temmuz ayı itibarıyla ise bu oranın %89 ile %99,92 aralığında değişmekte olduğu görülmektedir.

1.7.2. Yemek Hizmetine Özgü Ek Zamlara İlişkin Bilgiler

- (119) Dosya sürecinde soruşturma tarafı teşebbüslerden 2022-2023 eğitim öğretim döneminde geçerli olmak üzere 01.08.2022 tarihinden itibaren yemek ücretlerine ilişkin velilerden ek bir zam talep edilip edilmediği hakkında bilgi ve belge talep edilmiştir. Gelen cevabi yazılardan; BEŞTEPE, MAYA ve NESİBE AYDIN tarafından yemek hizmetine ilişkin velilerden ek ödeme talebinde bulunulduğu, diğer soruşturma taraflarının ise böyle bir talebinin bulunmadığı anlaşılmıştır. Aşağıda ek zam talebinde bulunan teşebbüslerin sunmuş oldukları bilgi ve belgelere yer verilmektedir.

1.7.2.1. BEŞTEPE'nin Ek Zam Talebine İlişkin Elde Edilen Bilgiler

- (120) BEŞTEPE tarafından (.....) ile 01.09.2021 tarihinde üzerinde anlaşılan birim yemek ücretinin artan maliyetlere bağlı olarak 01.01.2022, 31.08.2022 ve 01.01.2023 tarihlerinde revize edildiği belirtilmiştir. (.....) tarafından BEŞTEPE'ye gönderilen yemek ücretlerinde yapılacak olan revizeye ilişkin 31.08.2022 ve 03.01.2023 tarihli yazılara aşağıda yer verilmektedir:

31.08.2022 tarihli yazı:

"Sayın (.....),

Farklı sektörlerde her gün milyonlarca insanımıza sağlıklı ve ekonomik koşullarda yemek hizmeti sunan şirketimiz, istikrarlı olarak sürdürülmeye çalışılan finansal politikalara rağmen, döviz kurlarındaki artış, ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu ekonomik kriz nedenleriyle resmi enflasyonun çok çok üzerinde seyreden, gıda ve diğer tüm malzemelerin temininden ikmaline kadar durdurulamayan, öngörülemeyen hesaplanamayan fiyat artışları ve diğer olumsuz nedenlerle her gün değişen gıda maliyet artışı ve işçilik ücret artışlarıyla karşı karşıya kalmıştır.

Grubumuzun ilkeleri çerçevesinde ve sektöründe en çok istihdam sağlayan lider gıda satın alma firmalarından birisi olmasının getirdiği bilinçle, sizlere bu durumu yansıtmamak adına olabildiğince çaba sarf etmekteyiz.

Yeni dönem fiyat çalışmalarımızı sağlarken sizlerin de dengelerinizi göz etme gayretinde olduğumuz için taktir edersiniz ki fiyatımız olası sürprizleri sübvansede edebilecek paylar

İçermemektedir. Ocak 2023 ayında açıklanacak olan Asgari Ücret Artış oranları ve söz konusu olabilecek olağan dışı gıda enflasyonu hakkında öngöründe bulunma imkanına sahip olmadığımız için fiyatımız yalnızca aşağıdaki koşullar dahilinde geçerli olacaktır.

- Yeni fiyat tekliflerimiz, 31 Aralık 2022 tarihine kadar geçerli olacak olup, 01 Ocak 2023 tarihinden sonra geçerli olacak yemek, kahvaltı ve ara öğün fiyatımız ise Asgari ücrete gelecek artış oranı ve enflasyon verileri ışığında karşılıklı istişare ile belirlenecektir.

2021 - 2022 Eğitim Öğretim Yılı Mevcut Fiyatlarımız

2021 - 2022 Eğitim Öğretim Yılı Mevcut Fiyatlarımız	
2021 - 2022 Eğitim Öğretim Yılı Mevcut Yemek Fiyatı:	(.....)
2021 - 2022 Eğitim Öğretim Yılı Mevcut Araöğün Fiyatı:	(.....)
2021 - 2022 Eğitim Öğretim Yılı Mevcut Kahvaltı Fiyatı:	(.....)
2021 - 2022 Eğitim öğretim Yılı Mevcut Yatılı Öğrenci Kahvaltı Fiyatı:	(.....)

2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı 1. Dönemi için Talep Ettiğimiz Fiyatlarımız

2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı 1. Dönemi için Talep Ettiğimiz Fiyatlarımız	
2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı Talep Ettiğimiz Yemek Fiyatı:	(.....)
2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı Talep Ettiğimiz Araöğün Fiyatı:	(.....)
2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı Talep Ettiğimiz Kahvaltı Fiyatı:	(.....)
2022 - 2023 Eğitim öğretim Yılı Talep Ettiğimiz Yatılı Öğrenci Kahvaltı Fiyatı:	(.....)

Konunun önemine binaen şirketimizin talebine olumlu yaklaşacağınızı umut ederek, sizlere hizmet vermekten onur duyduğumuzu bilmenizi istiyor, bu vesile ile başarı ve kazancınızın daim olmasını diliyoruz.”

03.01.2023 tarihli yazı:

“Sayın (.....),

31.08.2022 Tarihinde karşılıklı olarak imza altına alınan fiyat artışı yazısına ait,

"Yeni fiyat tekliflerimiz, 31 Aralık 2022 tarihine kadar geçerli olacak olup, 01 Ocak 2023 tarihinden sonra geçerli olacak yemek, kahvaltı ve ara öğün fiyatımız ise Asgari ücrete gelecek artış oranı ve enflasyon verileri ışığında karşılıklı istişare ile belirlenecektir."

maddesine istinaden, 01.01.2023 - 31.08.2023 tarihleri arasında geçerli olacak yemek, kahvaltı ve ara öğün fiyatımıza asgari ücrete gelen %54,66 lık artışın, fiyat kırılımımızda %(.....) luk orana takabül eden kısmına yansıtılması sonu oluşan %(.....) lik artış yansıtılacak olup, 01.01.2023 tarihi itibariyle faturaların yeni fiyat üzerinden düzenleneceğini bilgilerinize arz ederiz.

	Gıda Endeksi Ortalaması	Genel Endeks Ortalaması	Asgari Ücret Artış %
Resmi Enflasyon Oranları	12,16%	8,08%	54,66%
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Formül gereğince 01/01/2023- 31/03/2023 arası oluşan yeni dönem fiyatımız aşağıda bilgi ve onayınıza sunulmuştur.

2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı 1. Dönemi için Talep Ettiğimiz Fiyatlarımız	
2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı Talep Ettiğimiz Yemek Fiyatı:	(.....)
2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı Talep Ettiğimiz Araöğün Fiyatı:	(.....)
2022 - 2023 Eğitim Öğretim Yılı Talep Ettiğimiz Kahvaltı Fiyatı:	(.....)
2022 - 2023 Eğitim öğretim Yılı Talep Ettiğimiz Yatılı Öğrenci Kahvaltı Fiyatı:	(.....)

...”

- (121) Tedarikçi firma tarafından yapılan güncellemeler nedeniyle BEŞTEPE tarafından ek zam talebine ilişkin olarak velilere gönderilen 16.11.2022 tarihli yazı ile Kasım ve Aralık ayında iki eşit taksit halinde toplam (.....) TL ödenmesinin talep edildiği ifade edilmiştir. Ek zamma ilişkin olarak velilere gönderilen yazı aşağıdaki gibidir:

“Değerli Velimiz,

... 2022 yılı ile ülkemizde yüksek enflasyonlu döneme geçilmesiyle, aşırı artan maliyetler sebebiyle tedarikçimiz, okulumuzdan 2021-2022 eğitim yılı için fiyat güncellemesi talebinde bulunmuştu. Her ne kadar sabit fiyat anlaşmamız olsa da yaşanan aşırı maliyet artışları sebebiyle okulumuz bu talebi haklı bulmuş ve söz konusu enflasyon farkı, siz değerli velilerimize yansıtılmadan doğrudan okulumuzun öz kaynaklarından karşılanmıştır.

İçerisinde bulunduğumuz eğitim yılında ise yemek tedarik maliyetimiz bir önceki yılın aynı ayına göre %(.....) artmış durumdadır. Bu yıla özel olarak ücret artışı, gider artışının çok altında kalmıştır. Yaşanan bu yüksek artışın bir kısmı halen okulumuz öz kaynaklarından finanse edilirken, diğer taraftan okulumuzun kalite standartlarının sürdürülebilirliği açısından siz değerli velilerimizin de desteğini almak zaruri bir hal almıştır.

Bu kapsamda, siz velilerimizden 2022-2023 eğitim yılı için yemek bedeli revizyon ücreti olarak (.....)TL’si kasım ayında, (.....)TL’si aralık ayında olmak üzere toplam (.....)TL (%8 KDV Dahil) talep edilmektedir...”

- (122) Ancak 29.11.2022 tarihinde ek zam talebinin okulun öz sermayesinden karşılanarak mahsuplaşmak suretiyle geri çekildiği belirtilmiştir. Konuya ilişkin olarak BEŞTEPE tarafından sunulan cevabi yazıda “Bu talebimize velilerimizin %(.....)oranındaki kısmı uyumlu davranış göstermiştir. Ancak, her ne kadar hukuken ve yüksek enflasyon nedeni ile bu talebimiz haklı olsa da önemli sayıdaki velimizin bu uygulamaya olumsuz bakışı nedeni ile velilerimizle olan güven ve iç barışa bu talebimizin zarar vereceği görülmüş olup, mevcut revizyon farkı kurumumuzun öz sermayesinden karşılanarak mahsuplaşma usulü ile vazgeçilmiştir. İşbu mahsuplaşma sürecinde revizyon bedelini ödeyen velilerin lehine (.....)TL olarak mahsuplaşmıştır.” denilerek, ek ödeme talebinden 2023 yılı Ocak ayında vazgeçilmiş olduğu ifade edilmiştir.

I.7.2.2. MAYA'nın Ek Zam Talebine İlişkin Bilgiler

- (123) MAYA tarafından ise yemek ücretinin (.....) ile akdedilen sözleşme esas alınarak belirlendiği, 2022-2023 döneminde (.....) tarafından artan maliyetlere bağlı olduğu dile getirilerek birim yemek ücretine zam yapılması taleplerinin iletildiği ifade edilmiştir. Tedarikçi firmanın 2022 yılında çeşitli tarihlerdeki zam taleplerine ilişkin yazılarının bazı bölümlerine aşağıda yer verilmektedir:

“Değerli İş Ortağımız,

Yılın ikinci çeyreğini bitirirken sizlere hizmet vermekte olduğumuz Catering operasyonlarımızda ticari olarak sürdürülebilirliği oldukça zor zamanlar geçirmekteyiz. Ülke ekonomisindeki olumsuz gidişatın süreklilik kazanması nedeniyle mevcut kontratlarımızın farklı, yeni ve sürdürülebilir bir yaklaşımla ele alınması gerekliliği oluşmuştur.

Bu doğrultuda kontrat yenilemesini yapacağımız Temmuz Ayı itibariyle, aşağıdaki 3 temel koşula göre ilerlenmesi için destek / onayınızı beklemekteyiz.

1. 3 aylık artış periyotlarında ilerlenmesi: Sürekli artış talebiyle sizlere gelmemek için periyodu kısaltılmış eskalasyon süreçlerine geçilmesi gerekmektedir.
2. Projenin kendi gıda enflasyonuna göre ilerlenmesi: Tuik gıda enflasyon verilerindeki sapmanın senelik %(.....)'lara varması nedeniyle, bir defaya mahsus reel proje gıda enflasyon verilerine göre ilerlenmesi
3. Eskalasyon formülünün yeni gıda oranına göre belirlenmesi: Gıda maliyetinin toplam maliyetler içerisindeki ağırlığı, gıda fiyatlarındaki artış nedeniyle %(.....)'e ulaşmıştır. (.....)

Bildiğiniz gibi 1 Temmuz 2022 Tarihi itibariyle Asgari ücrete %30 oranında zam yapılmış olup fiyat artış formülüne göre birim fiyatlarımıza yansıtılacaktır.

Yeni birim fiyatımız (.....) formülüyle Maya Okulları projelerimizin reel gıda enflasyonu olan değere göre %... (haziran verileri çıktığında oran paylaşılacaktır) olarak hesaplanmasını rica etmekteyiz.

Bu doğrultuda içerisinde bulunduğumuz son derece sıkıntılı ticari koşullar nedeniyle;

Yeni dönemde fiyat artışının yukarıdaki koşullarda tarafınızca onayı için değerli dönüşlerinizi rica ederiz.”

“Geçmekte olduğumuz enflasyonist ortamda 2022-2023 eğitim dönemi yemek fiyatları Şubat 2022 de belirlendi. O günün şartlarında belirlenen fiyat ile 2022-2023 sezonu ilerleyebileceğimizi hesaplamışken. Gerek TUİK verileri gerekse ENAG (bağımsız araştırma kurumu) tarafından birtakım veriler açıklanmakla birlikte yaşadığımız enflasyon %150 seviyelerini bulmaktadır. Tüm bunların üzerine çalışanlarımıza yansıyan Temmuz 2022 Tarihinde %30 gibi yüksek bir asgari ücret artışı gerçekleşmiştir. Gıda, sarf, kimyasal, kağıt, enerji, yakıt vb. bütün girdilerimize fiyat artışları gelmeye devam etmektedir.

Ekonomide yaşanan dalgalanmalar ve aşırı fiyat artışları işimizi büyük bir sıkıntı içine sokmuştur. Yukarıda da detaylı anlattığımız üzere bütün bu olumsuz iklimden en çok etkilenen maalesef gıda sektörü olmuştur.

Şubat 2022 Tarihinde belirlediğimiz rakamlarımızla artan maliyetlerimizi karşılamamız imkansız hale gelmiştir. Bu nedenle 1 Eylül 2022 tarihinde ek fiyat artış talebimiz olacaktır.”

“Mevcut rakamlarımızla artan maliyetlerimizi karşılamamız imkansız hale gelmiştir. Bu nedenle Şubat 2022 tarihinde yapılmış olan %(.....) oranında artışa ek olarak %(.....) artış talebimiz bulunmaktadır. Siz değerli yöneticilerimizden her zaman olduğu gibi hassasiyetinizi esirgemeyeceğinizi düşünerek 1 Aralık itibarı ile talep ettiğimiz artış konusunda desteklerinizi beklemekteyiz.”

- (124) (.....) tarafından yapılan zamların tarihlerine ve oranlarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 8: (.....) Tarafından Yapılan Zam Tarihleri ve Oranları

(.....) Tarafından MAYA'ya Bildirilen Zam Tarihleri	Zamın Geçerli Olmaya Başlayacağı Tarih	Zam Oranı (%)
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüsten Elde Edilen Bilgiler

- (125) Yemek hizmetinin aksamaması adına yukarıda yer verilen tedarikçi zamlarının ilk etapta MAYA tarafından karşılandığı, ancak son ilave zamlarla birlikte yemek

fiyatlarının okul kaynaklarınca karşılanamayacak boyutlara ulaşması sonucu velilerden 05.10.2022 tarihli yazıyla ilkokul için (.....)TL, ortaokul için (.....)TL, lise için ise (.....)TL ek zam talebinde bulunduğu ifade edilmiştir. İlgili talep yazısına aşağıda yer verilmektedir.

“Değerli Velimiz;

...Şu sıra çözüme kavuşturmak zorunda olduğumuz bir sorunumuzu sizlerle paylaşmak ve desteğinizi istemek durumundayız...

(.....) Catering firması 2021 yılında gerçekleşen aşırı maliyet artışlarının kendi sektörlerini de derinden etkilediğini ifade ederek geçtiğimiz eğitim öğretim yılı için ciddi bir ek fiyat artışı talebinde bulunmuştu. Biz süreçten herkes gibi velilerimizin de etkilendiğini düşünerek bu fiyat farkını sizlere yansıtmadık ve kurum olarak karşıladık.

2022-2023 Eğitim Öğretim yılında yemek fiyatlarının artış oranını velilerimizin genel iyiliği açısından olabildiğince makul seviyelerde tutmaya çalışarak sözleşmelerimizi hazırladık. Ancak yemek fiyat artışının tespit edildiği 2022 yılı Şubat ayından sonra; enerji, gıda, işçilik gibi tüm maliyet kalemlerinde öngörülemeyen ve alınan yemek bedelleri ile karşılanamaz artışlar gerçekleştiği hepimizin bilgisi dahilindedir.

TÜİK'in ilan ettiği güncel rakamlara bakıldığında; tarım ürünleri üretici fiyat endeksi yıllık %163.32, TÜFE gıda fiyat endeksi yıllık %99.05 artış göstermektedir. Bir diğer önemli maliyet kalemi personel giderlerinde de geçtiğimiz yıl toplamda %80'i aşan bir asgari ücret artışı yapılmış olup 2023 yılı Ocak ayında yeniden bir asgari ücret artışı gerçekleştirilecektir.

Geldiğimiz noktada; tedarikçi firmamız eğitim öğretim yılı başlangıcından beri artan maliyetler nedeniyle fiyat artışı talep etmektedir. Bu talepler, tarafımızca değerlendirilerek karşılanmaya çalışılmış, ancak bu kez talep ettikleri artışın yüksekliği nedeniyle sizin desteğinize başvurmamız zorunluluğu doğmuştur. Okul Aile Birliği üyeleri ile yaptığımız titiz görüşmeler sonunda çocuklarımızın beslenme ihtiyaçlarının sağlıklı ve güvenle devam etmesinin ancak firmanın talep ettiği bu artışın kabul edilmesi ve yemek fiyatlarının uyarlanması ile mümkün olabileceği kararına varılmıştır. Son çare olarak ve zaruret hali nedeniyle verilen bu kararın, karşılıklı fedakarlıktan başka bir çıkış olmadığına dair kabul ve anlayış ile karşılanması en büyük ricamızdır...

Bir kez daha hatırlatmak gerekirse bu bedel tedarikçi firmanın taleplerinin altında olmakla, fark geçen yıl olduğu gibi Maya Okulları tarafından karşılanacaktır.”

I.7.2.3. NESİBE AYDIN'ın Ek Zam Talebine İlişkin Bilgiler

- (126) Son olarak NESİBE AYDIN tarafından 2022-2023 eğitim-öğretim yılı için Ocak ayında ilan edilen yemek ücretlerinde dönem içinde yemek maliyetlerinin artması nedeniyle düzenleme yapma ihtiyacının ortaya çıktığı ifade edilmiş olup konuyla ilgili resmi makamlarla görüşülse de herhangi bir düzenleme yapılamadığı belirtilmiştir.
- (127) Bunun üzerine teşebbüsün 08.10.2022 tarihinde velilere gönderdiği “2022-2023 Eğitim Yılı Yemek Hizmeti Bedeli” konulu yazıyla sözleşme ücretleri üzerinden ilgili hizmetin sağlanmasının okul için olanaksız hale gelmesi nedeniyle velilerden 3 taksit halinde ve gönüllülük esasına dayanılarak ek zam talep edildiği belirtilmiştir. NESİBE AYDIN tarafından ek zamma ilişkin olarak velilere gönderilen yazı aşağıdaki gibidir:

“Sayın Velimiz,

Bildiğiniz üzere, okulumuzun 2022-23 eğitim yılı yemek hizmeti bedeli, geçtiğimiz Ocak ayında sizlere ilan edilmiş ve ilan edilen ücretler esas alınarak kayıt sözleşmesi imzalanmıştı. Sizlerin de yakinen bildiği üzere, ücretlerin ilanından ve öğrenci kayıt sözleşmelerinin imzasından sonra, başta enerji, hammadde, sarf malzeme ve işçilik olmak üzere tüm girdi maliyetlerinde anormal ölçüde artışlar yaşanmaya başlamış, beklentilerin çok çok üzerinde zamlarla karşılaşmış, enflasyondaki düşüş beklentisi sürekli olarak ileri bir tarihe ertelenmiştir. Yemek maliyetleri yönünden TÜİK'in ilan ettiği tarım ürünleri üretici fiyat endeksi yıllık %157,89, TÜFE ana harcama gruplarına göre gıda fiyatlarında ise yıllık %94,65 oranında artış yaşamıştır.

Okul öğrencilerine verilen yemek hizmetinin bir diğer önemli maliyeti ise işçilik olup, yemek ücretlerinin hesaplandığı dönemden itibaren asgari ücrete, 2022 yılı Ocak ve Haziran aylarında toplamda %95 artış yapılmıştır.

Kısaca, 2022/2023 eğitim-öğretim yılı yemek ücretlerinin belirlenerek ilan edildiği Ocak ayından bu yana, yemek girdi maliyetlerindeki öngörülemez artış % (.....)'yi aşmış olup, hizmetin tamamlanacağı tarihe kadar gelecek artışların da aynı hızda devam edeceği tahmin edilmektedir.

Konuyu somut bir örnekle açıklamak gerekirse, ortaokullar için Ocak ayında ilan ettiğimiz, yıllık (.....)TL olan yemek hizmet bedelinin, 1 günlük karşılığı (.....)TL'ye tekabül etmektedir. Öğrencimize, 2 ana yemek, 1 yardımcı yemek, 1 içecek/meyve ve salata bar olarak, (.....)TL'ye sunulan bu öğüne karşılık, Ankara'da herhangi bir yemek işletmesinden basit bir atıştırma dahi alınamamaktadır.

Tamamlanan 2021-2022 eğitim-öğretim yılına göre maliyetler çok daha yüksek oranda artmasına rağmen, alınan resmi karara istinaden, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında geçerli olacak "eğitim ücreti" artış oranı, %36,7 ile sınırlandırılmıştır. Eğitim faaliyetlerimizin eksiksiz sürdürülmesinden kaynaklı zararlar da kurumumuzun özkaynakları tarafından karşılanmaktadır. Bu nedenle, yılbaşından bu yana inanılmaz oranlarda artan yemek maliyetinin, eğitim ücreti geliri ile sübvansede edilmesi de mümkün değildir.

Velilerimizin içinde bulunduğu zor koşulların farkındayız ancak derslerin başladığı Eylül ayı itibariyle okulumuzun yemek maliyeti, ilan edilen yemek ücretinin oldukça üzerine çıkmıştır. Ortaya çıkan aşırı ifa güçlüğünden dolayı sözleşme fiyatları ile hizmetin verilmesi olanaksız hale geldiğinden, yemek hizmet ücretine fark yansıtılması, başka bir deyişle sözleşme ücretinde uyarılama yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bu nedenle, aşağıdaki tabloda açıklanan ek yemek ücreti bedellerinin; Ekim, Kasım ve Aralık aylarında, toplam 3 taksit halinde, aşağıda bilgisi bulunan banka hesabımıza yatırılmasını rica ediyor, elimizde olmayan nedenlerle açıkladığımız bu konudaki anlayışınız için teşekkür ediyoruz..."

I.7.3. MEB'den Edinilen Bilgiler

- (128) 21.12.2022 tarihinde MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne gönderilen bilgi ve belge talebi ile soruşturma tarafı okulların 2021-2022 ve 2022-2023 eğitim/öğretim yılları için MEBBİS'e işledikleri yemek ücretlerine ilişkin veriler talep edilmiştir.
- (129) 23.12.2022 tarihinde Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nden gelen cevabi yazıda; özel okulların yemek ücretlerinin MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği (Yönetmelik) gereği önceki dönemin ocak-mayıs ayları arasında sisteme işlendiği, 2021-2022 ve 2022-2023 eğitim-öğretim yıllarında ise yemek ücreti girişlerinin Bakanlık onayı ile ağustos ayına kadar uzatıldığı belirtilmiş ve bu süre içerisinde okullar tarafından yapılan yemek fiyatının sisteme giriş ve revize tarihlerine ilişkin bilgiler de Kuruma iletilmiştir.
- (130) 04.04.2023 tarihinde Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nden; okulların kayıt döneminde MEBBİS'e işledikleri yemek ücretinin üst sınırını aşmayacak şekilde değişiklik yapmasında bir engel bulunup bulunmadığı, ders yılı devam ederken ek zam talep edilmesinin mümkün olup olmadığı ve ek zam talep eden okullar hakkında MEB'in bir işleminin bulunup bulunmadığı hakkında bilgi talebinde bulunulmuştur.
- (131) 14.04.2023 tarihinde Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü tarafından cevaben, Yönetmelik'in 54. maddesi uyarınca okulların mayıs ayı sonuna kadar MEBBİS'e işledikleri verileri değiştirebilecekleri ve veli ile kurum temsilcisi arasında karşılıklı rızaya dayanılarak yapılan sözleşmelerde iki tarafın rızası ile değişiklik yapılabileceğinin mütalaa edildiği bildirilmiştir.

I.7.4. Vakıf Okullarından Edinilen Bilgiler

- (132) Soruşturma kapsamında elde edilen 12.08.2022 tarihli Bulgu-2'de özel okullar tarafından *WhatsApp* üzerinden gerçekleştirilen yazışmada yemek fiyatlarına ilişkin 17.08.2022 tarihli bir çevrim içi toplantı planlandığı, ilgili toplantıya katılmak üzere birkaç AEP üyesi okulun davet edildiği ancak vakıf okulları başta olmak üzere üyelerin bir kısmının katılım göstermekten çekindiğinin belirtildiği görülmektedir. Söz konusu belgeye istinaden ODTÜ GV, ANKARA GV, AYŞEABLA, BİLKENT ve GAZİ VAKFI'na 31.07.2023 tarihinde AEP üyeliklerinin bulunup bulunmadığı, şayet üyelikleri bulunuyor ise ne kadar süredir ilgili platforma üye oldukları, AEP'de okulu temsil eden kişilerin kim ve/veya kimler olduğu, 17.08.2023 tarihi öncesinde AEP'den herhangi bir toplantı talebi alıp almadıkları, toplantı talebi alınmış ise toplantıya hangi gerekçelerle katılım sağlanmadığı hakkında bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur.
- (133) ANKARA GV tarafından AEP'nin resmi üyelik gerektiren bir platform olup olmadığı hakkında bilgilerinin bulunmadığı, okul adına tüm kararlarının Yönetim Kurulu tarafından alındığı, söz konusu platforma üyelik için Yönetim Kurulu tarafından bu yönde bir karar alınmadığı ve platforma üyeliklerinin bulunmadığı, bununla birlikte geçmiş dönemlerde resmi olmamakla birlikte eğitim koordinatörünün toplantılara zaman zaman katılım sağladığı, son iki yıl içerisinde (.....)'in bazı toplantılara katılım sağladığı ancak bahsi geçen 17.08.2022 tarihli toplantıya ise (.....)'in davet edilmediği ve toplantıya dair bilgilerinin bulunmadığı ifade edilmiştir.
- (134) AYŞEABLA tarafından AEP'ye yaklaşık üç yıldır üye olduğu ve ilgili platformda okulun (.....) tarafından temsil edildiği, 17.08.2022 tarihinde yemek fiyatlarına ilişkin olarak gerçekleştirilmesi planlanan çevrim içi toplantıdan haberdar olunmadığı, okula böyle bir davetin iletilmediği, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında yemek fiyatlarının, geçmiş yıllarda olduğu gibi, 02.03.2022 tarihinde ilan edildiği, okulun ilke ve prensipleri gereği eğitim dönemi içerisinde velilerden ek bir ödeme talep edilmediği ifade edilmiştir.
- (135) BİLKENT tarafından Kasım 2020'de AEP'ye katılmak üzere okulu temsilen (.....)'in görevlendirildiği, 2020 yılından bu yana ilgili platforma üyeliğinin devam ettiği, 17.08.2022 tarihinde yemek fiyatlarına ilişkin olarak gerçekleştirilmesi planlanan çevrim içi toplantı talebinin (.....)'a iletilmediği, ancak (.....)'in toplantının okulların tatil olduğu döneme denk gelmiş olması ve yeni dönemin hazırlık çalışmaları nedeniyle ilgili toplantıya katılmadığı ifade edilmiştir.
- (136) GAZİ VAKFI tarafından okul kayıtlarında GAZİ VAKFI'nın AEP'ye üye olduğuna ilişkin bir belgeye rastlanmadığı, geçmişte AEP tarafından düzenlenen toplantılara davet edildiklerinde okulu temsilen (.....)'in katılım sağladığı, 17.08.2022 tarihinde yemek fiyatlarına ilişkin olarak gerçekleştirilmesi planlanan çevrim içi toplantıya ise katılım sağlanmadığı, bahse konu tarih öncesinde AEP'den herhangi bir toplantı daveti alınmadığı ifade edilmiştir.
- (137) ODTÜ GV tarafından AEP'ye hiçbir dönemde üye olunmadığı, bu nedenle de 17.08.2022 tarihinde yemek fiyatlarına ilişkin olarak gerçekleştirilmesi planlanan çevrim içi toplantıya katılım sağlanması yönünde kendilerine herhangi bir toplantı davetinde bulunulmadığı ifade edilmiştir.

I.8. Değerlendirme

I.8.1. 4054 Sayılı Kanun'un 4. Maddesi Çerçevesinde Değerlendirme

I.8.1.1. Rekabet Hukukunda Anlaşma ve Uyumlu Eylem

- (138) 4054 sayılı Kanun'un "*Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar*" başlıklı 4. maddesinin ilk fıkrasında; "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*" hükmü yer almaktadır.
- (139) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi incelendiğinde, teşebbüsler arasında gerçekleştirilen ve amacı veya etkisi yahut potansiyel etkisi itibarıyla rekabeti sınırlayıcı nitelik taşıyan her türlü anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararının yasaklandığı görülmektedir. Sözü edilen kavramlara yönelik olarak Kanun'da herhangi bir tanıma yer verilmemekle birlikte, anlaşma ve uyumlu eylem kavramlarının oldukça geniş yorumlandığı anlaşılmaktadır. Nitekim 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin gerekçesinde; "*Bu Kanunun amacı rekabetin korunması olduğuna göre, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu teşebbüsler arası anlaşma ve uygulamaların yasaklanması gerekir. Maddenin amacı bakımından anlaşma, hukuki şekil şartlarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur.*" denilmek suretiyle rekabet hukukunda "anlaşma" kavramının borçlar hukukundaki "sözleşme" kavramından daha geniş bir kavram olduğuna dikkat çekilmekte ve bağlayıcı olma, yazılı şekil, yükümlülüklerin ifa edilmemesi halinde uygulanacak yaptırımın düzenlenmesi yahut yürürlük koşulları gibi herhangi bir şekil şartı aranmamaktadır.
- (140) Söz konusu hükmün temel amacı, her bir teşebbüsün kendi ticari politikalarını ve piyasadaki faaliyetlerini tek başına, bağımsız olarak belirlemesidir. Bu tür anlaşmalar, serbest piyasa ekonomisinden elde edilmesi beklenen faydaları azaltarak kaynakların etkisiz kullanılmasına ve serbest piyasa sisteminin sağladığı refahın piyasadaki aktörlere hak etmedikleri oranda dağılmasına yol açmaktadır. Diğer bir deyişle bu tür anlaşmalara taraf olan teşebbüsler, normal rekabet şartları içinde elde edemeyecekleri kârlara ulaşarak bu ekonomik faaliyetlerle yaratılan refahın çoğunu kendilerine aktarma olanağına sahip olmakta ve serbest piyasa ekonomisinin sağlıklı bir şekilde işlemlerini engellemektedir¹⁶. Bahsi geçen anlaşmalar, refah dağılımında dengesizlik oluşturmakla birlikte mal veya hizmetin fiyatında, inovasyonunda, üretim miktarında, ürün kalitesinde yahut çeşitliliğinde olumsuz yönde bir etkiye de sahip olabilmektedir.
- (141) Mevcut dosya bakımından önem arz eden ve Yatay İşbirliği Hakkında Kılavuz'da "*teşebbüsler arasında, tam anlamıyla bir anlaşmanın yapıldığı aşamaya gelmeden, rekabetin getirdiği risklerden kaçınmak ve kendi bağımsız davranışlarının yerine geçmek üzere bilinçli olarak yapılan her türlü pratik işbirliği veya koordinasyon*" şeklinde tanımlanan uyumlu eylem ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında;

"Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil

¹⁶ Kurulun 29.03.2018 tarihli ve 18-09/180-85 sayılı kararı.

eder. Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir.”

ifadeleri bulunmaktadır. Maddenin gerekçesinde uyumlu eylem ve bu kavramın amacına yönelik aşağıdaki açıklamalar yer almaktadır:

“...Teşebbüsler arasında bir anlaşmanın varlığı tesbit edilemese bile teşebbüsler arasında kendi bağımsız davranışları yerine geçen bir koordinasyon veya pratik bir işbirliği sağlayan doğrudan veya dolaylı ilişkiler de eğer aynı sonucu doğuruyorsa yasaklanmıştır. Böylece teşebbüslerin kanuna karşı hile yolu ile rekabeti sınırlayıcı uygulamaları meşru göstermeleri engellenmek istenmiştir...”

...Rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların yasaklandığı bir hukuk düzeninde genellikle bu tür anlaşmalar gizli yapılmakta ve bunların varlığının ispatı oldukça güç, bazen de imkânsız olmaktadır. Bu nedenle Maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen hallerin varlığı halinde teşebbüslerin uyumlu eylem içinde oldukları karinesi kabul edilmiştir. Böylelikle uyumlu eylem içinde olmadıklarını ispat yükü ilgili teşebbüslere geçirilmiş bulunmakta ve ispat güçlüğü nedeniyle Kanunun işlemez hale gelmesinin önlenmesi amaçlanmıştır.”

- (142) Böylece rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların gizli doğasının rekabet karşıtı anlaşmaların ispatını zorlaştırması karşısında, ilgili Kanun hükümlerinin işlevsiz kalmaması sağlanmaya çalışılmış ve ekonomik aktörlerin piyasada alacakları kararları bağımsız bir biçimde belirlemesine aykırı olabilecek tüm irade uyuşmalarının ve bunların olası alternatif tezahürlerinin hüküm kapsamına alınması sağlanmış¹⁷, aynı doğaya sahip ve birbirlerinden yalnızca yoğunlukları ve dışa yansıma şekilleri bakımından ayrılabilen danişıklı hareketlerin bütün türlerinin kapsanması amaçlanmıştır¹⁸.
- (143) Kurul içtihadında uyumlu eylem sonucuyla cezaya hükmedilen kararlar incelendiğinde, ağırlıklı olan grubun iktisadi delillerin yanı sıra ikincil nitelikteki iletişim delillerini içeren uyumlu eylem kararları olduğu, az ağırlıklı diğer grubun ise Kanun'un 4. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca salt iktisadi deliller eşliğinde uyumlu eylem hükmedilen kararlar olduğu görülmektedir. İkinci grupta iki karar (Göлтаş Çimento¹⁹ ve Maya III²⁰) yer almaktadır. Yaş ekmek mayası üreticilerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediklerini tespit etmek üzere açılan soruşturma sonucunda alınan Maya III kararında ilgili pazarın, homojen bir ürün olan yaş ekmek mayasının az sayıda satıcı tarafından, endüstriyel alıcı olarak nitelendirilebilecek çok sayıdaki tek tip müşteriye arz edildiği oligopolistik bir yapı sergilediği tespitinde bulunulmuştur. Kararda oligopolistik pazarlarda pazarın yapısı itibarıyla herhangi bir anlaşma veya uyumlu eylem olmamasına rağmen özellikle fiyatlarda paralel hareketler gözlenebildiği, ancak, bu durumun oligopolistik pazarlardaki paralel fiyat hareketlerinin hiçbir zaman uyumlu eylem olarak yorumlanamayacağı anlamına da gelmediği belirtilmiştir. Kararda ilgili ürünün homojen, haberleşmenin ise kolay olduğu oligopolistik pazarlarda gözlemlenen paralel fiyat hareketlerini uyumlu eylem olarak değerlendirmenin güçlüğüne değinilerek, söz konusu paralel davranışların pazarın oligopolistik yapısının mı, yoksa teşebbüslerin anlaşma veya uyumlu eylemlerinin mi sonucu olduğu konusunun değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Kurul kararda “her ne kadar oligopolistik piyasalarda fiyat hareketlerinin benzerlik göstermesi oligopol tanımında yer alsa da; dört firmanın birden piyasa koşullarında objektif herhangi bir değişme olmaksızın üretim maliyetlerindeki

¹⁷ Kurulun 23.06.2022 tarih ve 22-28/443-180 sayılı kararı.

¹⁸ C-49/92 P (1999) - Commission v Anic Partecipazioni, 131. para.

¹⁹ Kurulun 20.9.2007 tarih ve 07-76/908-346 sayılı kararı.

²⁰ Kurulun 12.11.2008ve 08-63/1050-409 sayılı kararı.

artışın ve enflasyon oranlarının hayli üzerinde fiyat artışına gitmelerinin ve bu artışları başlangıçta üst üste iki ay ve yüksek oranda gerçekleştirebilmelerinin ve ilerleyen zamanlarda da istikrarlı bir şekilde fiyat artış trendlerini devam ettirebilmelerinin uyumlu eylemden başka bir iktisadi gerekçesi bulunmadığı” sonucuna ulaşılmıştır. Göltaş Çimento kararında da Kurul uyumlu eylem karinesini salt iktisadi deliller eşliğinde işletmiş ve sonucunda ihlal sonucuna ulaşmıştır. Kararda “bir teşebbüs, diğer teşebbüslerle birlikte, normal piyasa koşulları altında kendi çıkarı için doğru olan bir hareketi yapmıyorsa ya da örneğin, fiyat gibi bazı parametrelerin hareketleri normal koşullarda olması beklenenden farklılıklar gösteriyorsa, söz konusu pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin uyumlu eylem yoluyla, anılan Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiği söylenebilir.” denilmektedir.

- (144) Bu çerçevede ilgili kararda “(i) Antalya Bölgesi’ne klinker satıcısı konumunda olan Göltaş ve Denizli Çimento’nun, öğütme tesislerinin klinker talebinin olduğu dönemlerde kapasite, üretim ve stok bakımından müsait olmalarına rağmen, ihracata göre fiyat ve taşıdığı riskler bakımından daha avantajlı olan yurt içi satışı reddetmelerinin, (ii) öğütme tesislerinin de yurt içi temine göre daha riskli ve daha pahalı olan ithalata yönelmesinin pazarda etkinsizliğin varlığını ve Antalya Bölgesi klinker pazarında söz konusu 2 teşebbüsün, öğütme tesislerine klinker satmama konusunda uyumlu eylem içinde olduklarını gösterdiği; bu durumun sebebinin klinker pazarının alt pazarı olan çimento ve hazır beton pazarında rakip konumunda olan öğütme tesislerini pazar dışına çıkarmaya çalışmak olduğu sonucuna ulaşılmış ve bu eylemlerin, 4054 sayılı Kanun’un “Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar” başlıklı 4. maddesinin, “Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır” şeklindeki genel hükmünü ve özellikle de, “Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi” hükmünü içeren (d) bendini açıkça ihlal eder nitelikli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (145) Salt iktisadi delil eşliğinde uyumlu eylem karinesinin çalıştırılması suretiyle uyumlu eylem sonucuna ulaşılan kararlar Kurul içtihadında istisnai kalmıştır. Zira rekabeti sınırlayıcı anlaşmalar rejimi bakımından öngörülen genel yasal çerçevede, “anlaşma/uyumlu eylem” kavramı rekabet hukukunda firma davranışları doğrultusunda ortaya çıkan sonucu değil, firmaların bu sonuca yönelik olarak dâhil oldukları süreci tanımlamaktadır. Firma davranışları ile piyasada ortaya çıkan sonuç, firmaların birlikte davranışları ile oluşabileceği gibi tek taraflı davranışları sonucunda da oluşabilecektir. Buradan hareketle, rekabeti sınırlayıcı anlaşmalar rejiminde müdahale ve yaptırımın doğması noktasında genel kabul, piyasada doğan sonucun tek başına yeterli olmadığı, firmaların bu sonuca ulaşmada dâhil olduğu sürecin belirleyici rol oynaması şeklindedir. Nihayetinde rekabet hukuku yasaklama ve cezalandırma mekanizmasıyla hedef aldığı davranışı caydırmakta olup, yasaklama ve cezalandırmanın rekabet karşıtı bir davranışa yöneltilmesi gerekmektedir. Bu çerçeve dâhilinde, “anlaşma/uyumlu eylem” kavramı ancak müdahalenin birlikteliği sağlayan davranışa yöneltilmesi ile işlevselleştirilebilmektedir. Dolayısıyla yerleşik yasal çerçevede, rekabeti kısıtlayıcı bir uyumlu eylemin varlığı sonucuna ulaşılabilmesinde teşebbüsler arasındaki doğrudan veya dolaylı iletişim/irtibatın gösterilmesi ispat standardının sağlanabilmesi bakımından önemli olmaktadır. Dolayısıyla hukuki belirliliğe ve yasal çerçeveye hâle getirilmemesi bakımından salt iktisadi delillerin olduğu dosyalarda bu iktisadi delillerin, uyumlu eyleme karine oluşturacak nitelikte gelişmiş ve güçlü olması ve aksinin teşebbüslerce

ispat edilmemesi gerekmektedir. Maya III ve Göltaş Çimento kararlarında karineyi çürütmek üzere öne sürülen oligopolistik bağımlılık savunmasının, davranış ekonomik gerekçelerle ve rekabet karşıtı sonucu besleyen uzlaşa içinde hareket etmek dışındaki rasyonel bir gerekçeyle açıklanamadığından reddedildiği anlaşılmaktadır. Bu kararlarda, Kurul ekonomik gerekçeden yoksun, rekabetten kaçınmak üzere ortaya konan veya bu sonucu doğuran ve istikrarlı şekilde kullanılan incelemeye konu pazar davranışlarının uyumlu eylem sonucuna ulaşılmasına yetecek nitelik ve güçte delil teşkil ettiği sonucuna ulaşmıştır. Maya III kararında ortaya çıkan esas ise fiyatlama davranışının birbirini takip eden ve teşebbüslerin birbirini takip etme konusunda güven oluşturdukları bir süreçte fiyat artışlarının söz konusu olmasıdır. Diğer ifadeyle, fiyatlama davranışının sinyal görevi üstlenmesi ile koordinasyonun kurulması ve sürdürülmesi kolaylaşabileceğinden, bu durumdan uyumlu eylem sonucuna ulaşılmıştır.

- (146) Özetle; pazarda rekabet karşıtı her sonuca rekabeti sınırlayıcı anlaşmalar rejimi dâhilinde müdahale edilmesi mümkün değildir. Zira bu sonuç firmaların birlikte davranışları ile oluşabileceği gibi tek taraflı davranışları sonucunda da oluşabilecektir. Bu sonucun tek taraflı mı olduğu yoksa birlikte davranıştan mı kaynaklandığı noktasında ispat yükü rekabet otoritesindedir. Kurulun Maya III ve Göltaş kararlarında; (i) ekonomik ve rasyonel gerekçelerle açıklanamayan (paralel) pazar davranışlarından ve (ii) bu davranışların uyumlu eylem sonucuna ulaşılmasına yetecek nitelik ve güçte delil teşkil etmesiyle teşebbüslerin tek taraflı değil de birlikte davrandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

1.8.1.2. Soruşturmaya Konu Eylemlerin Elde Edilen Bilgi ve Belgeler Kapsamında Değerlendirilmesi

- (147) Mevcut dosya kapsamında ABC, ARI, BEŞTEPE, MAYA, NESİBE AYDIN ve YÜKSELEN okullarının sundukları yemek hizmetlerinin fiyatlarını ve/veya zam miktarlarını birlikte belirlediği şüphesi değerlendirilmektedir. Aşağıda bu iddiaya dayanak olan temel belgenin ve diğer ilgili belgelerin değerlendirilmesine yer verilmektedir.
- (148) NESİBE AYDIN'da yapılan incelemede elde edilen 12-16.08.2022 tarihli Bulgu-5'te, 12.08.2022 tarihinde (.....) yetkilisi (.....) tarafından yemek ücretlerinin görüşülmesi amacıyla bir toplantı yapıp yapılmayacağı sorulması üzerine AEP dönem (.....) ve NESİBE AYDIN yetkilisi (.....) tarafından üyelerin bir kısmı ile görüşüldüğü ancak vakıflar başta olmak üzere bazı okulların böyle bir toplantının yapılmasından çekindikleri ve bu nedenle beş veya altı kişilik küçük bir toplantı planlanacağı ifade edilmektedir.
- (149) Bu yazışmadan dört gün sonra, 16.08.2022 tarihinde (.....) tarafından (.....)'e gönderilen bir başka mesajda çevrim içi toplantı yapılacağı ve katılımcıların ABC, MAYA, YÜKSELEN, BEŞTEPE, ARI ve NESİBE AYDIN olduğu bildirilerek toplantının 17.08.2022 tarihinde saat 15.30'da gerçekleşmesinin kendisine uygun olup olmadığını sorulmaktadır. Ardından (.....) "Uygundur" şeklinde dönüş yapmaktadır.
- (150) Yazışmanın buraya kadar yer verilen kısmı, yemek fiyatını görüşmek üzere bir toplantı planlandığını açıkça göstermektedir. Öte yandan bu toplantıya katılım göstereceği belirtilen okulların (.....) tarafından bilgilendirildiği açıkça görülememekle birlikte, "Bugün üyelerin bir kısmı ile görüştüm" ve "Haftaya 5-6 kişilik küçük bir toplantı planlayacağım." ifadelerinin ardından dört gün sonra katılımcıları netleştirerek muhatabına bildirmesi, katılımcı olduğu belirtilen okulların toplantı hakkında bilgilendirildiği izlenimi oluşturmaktadır.

- (151) ABC'de yapılan incelemede elde edilen 16.08.2022 tarihli Bulgu-6 da bu izlenimi destekler niteliktedir. "17 Ağustos 2022 Çarşamba Programınız.Bilgilerinize" konulu belgede ABC'nin (.....), günlük ajandası hakkında teşebbüs çalışanları tarafından bilgilendirilmekte ve "15.30 AEP Toplantı(Zoom)" ifadesiyle toplantıdan haberdar edilmiş olduğu anlaşılmaktadır.
- (152) Buraya kadar yer verilen belgelerde bir toplantı planının olduğu ve belgede adı geçen okulların toplantıdan haberdar edilmiş olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Bir sonraki adımda planlanan toplantının gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin değerlendirme yapılacaktır.
- (153) Soruşturma sürecinde elde edilen ve Bulgu-5'in devamı niteliğinde olan yazışmada; planlanan toplantı gününün sabahında (.....) çevrim içi toplantıya ilişkin erişim bağlantısını (.....) ile paylaşarak "Günaydın. 15.30 görüşmesi için bağlantıyı iletıyorum" mesajını iletmektedir (Bulgu-7). Ardından (.....) tarafından gönderilen "Günaydın Teşekkürler" mesajı ise kendisinin 15.30'da gerçekleşecek toplantıya katılacağını dolaylı olarak beyan ettiğini göstermektedir.
- (154) Akabinde 15.34'te, bir diğer deyişle planlanan toplantı saatinin dört dakika sonrasında, yapılan yazışmadan (.....)'ün toplantıya an itibarıyla bağlanmamış olduğu (.....) tarafından kendisine gönderilen "(.....) Hocam bağlantıyı musunuz?" mesajından anlaşılabilmektedir. Öte yandan 15.36'da (.....) tarafından gönderilen "Bağlanmıyorum" mesajı da şahsın toplantıya katılmayacağını açıkça beyan ettiğini ortaya koymaktadır.
- (155) Söz konusu yazışmadan, toplantının (.....) tarafından planlandığı üzere 15.30 ile 15.34 arasında başlatılmış olduğu tespit edilebilmektedir.
- (156) Sonuç olarak incelenen belgelerden, Ankara'da yer alan ve yazışmada adı geçen ABC, ARI, BEŞTEPE, MAYA, NESİBE AYDIN ve YÜKSELEN okullarının ilk bakışta; yemek hizmetlerine ilişkin ortak hareket etmek maksadıyla toplandıkları ve rekabete aykırı bir irade uyuşmasına varmış olabilecekleri şüphesi doğmaktadır. Aynı belgede toplantının içeriği itibarıyla vakıf okulları başta olmak üzere birtakım okulların da toplantıya katılmaktan çekindiklerinin ifade edilmesi de oluşan bu şüpheyi destekler niteliktedir.
- (157) Diğer taraftan, incelenen belgelerin toplantının amacını şüpheye yer bırakmayacak şekilde açıklıkla ortaya koyamaması nedeniyle mevcut belgenin pazarın nitelikleri dikkate alınarak ilgili mevzuat ve pazarın özellikleri kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

1.8.1.2.1. İlgili Mevzuat Kapsamında Değerlendirme

- (158) Söz konusu toplantının tarihini özel okulların fiyat ilanlarına ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirmek toplantı konusu ve amacı hakkında yol gösterici olacaktır. Önceki bölümlerde yer verildiği üzere mevzuata göre özel okullar, her yıl Ocak ayı başından Mayıs ayı sonuna kadar aynı yılın Eylül ayında başlayacak eğitim yılı için eğitim ücretlerinin yanı sıra yemek hizmetine ilişkin fiyatları da MEB'in MEBBİS sistemine girmekle yükümlüdür. Bu yükümlülük 2022-2023 eğitim yılı için MEB'in kararıyla 1 Ağustos'a kadar uzatılmıştır. Dolayısıyla 1 Ağustos 2022 itibarıyla velilerden alınabilecek azami yemek bedelleri özel okullar tarafından MEB'in sistemine girilmiş ve kesinleşmiştir. Buradan hareketle okullar arasında yemek fiyatlarına ilişkin olası rekabete aykırı bir anlaşmanın 1 Ağustos ve/veya öncesindeki bir tarihte gerçekleşmesi beklenebilecektir.
- (159) Bulgu-5'te ise yemek fiyatlarına ilişkin toplantı planlamasının 12 Ağustos'ta başladığı ve 17 Ağustos'ta gerçekleşmiş olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla toplantı tarihi itibarıyla özel okulların MEBBİS'e girmiş olduğu fiyatları güncellemeleri mümkün

olmadığından söz konusu tarihte yapılacak bir toplantının amacının bu hususta rekabete aykırı bir anlaşmaya zemin hazırlayabilecek nitelikte olması olası görünmemektedir.

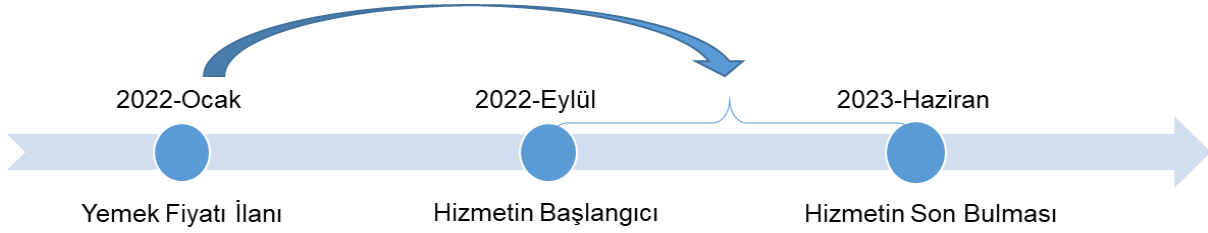
- (160) Öte yandan, okulların Ağustos ve Eylül ayında alacakları yeni kayıtlardaki yemek fiyatlarını artırmak ya da uyguladıkları indirimleri azaltmak amacıyla bir araya gelmiş olabilecekleri de ihtimal dâhilinde görünmemektedir. Zira *Soruşturma Taraflarından Edinilen Bilgiler* başlığında yer verildiği üzere Temmuz ayı itibarıyla okullar 2022-2023 yılı kayıtlarının ortalama olarak %94'ünü almıştır. Dolayısıyla neredeyse kayıtlarının tamamını almış olan okulların, bu aşamadan sonra yemek fiyatlarına ilişkin yeni kayıt fiyatlarını artırmak ya da uygulayacakları indirimleri azaltmak yönünde bir karar alması iktisadi açıdan rasyonel görünmemektedir.
- (161) Bu çerçevede teşebbüslerin yemek fiyatlarına yönelik karar almalarına sebep olabilecek hususun, okulların mevcut kayıtlarını kapsayacak ve dolayısıyla geriye dönük olacak şekilde ek zam uygulamak ve bu zammın oranını/miktarını birlikte belirlemek olabileceği değerlendirilmektedir. (.....) de bu ihtimali destekler niteliktedir. Ayrıca *Soruşturma Taraflarından Edinilen Bilgiler* başlığında da yer verildiği üzere okulların yemek hizmeti liste fiyatlarının MEBBİS'e girilen fiyatın %51'ine tekabül ettiği görülmüştür. Bu itibarla, özel okulların yemek fiyatlarını ilk etapta velilerden talep edeceklerinden daha yüksek olarak MEBBİS'e işlemeleri ve kendilerine kayıt dönemlerinde ek zam yapabilmek adına bir marj bıraktıkları söylenebilmektedir.
- (162) Kayıt sözleşmesi akdedilmiş mevcut öğrencilerden, sözleşmede bulunan miktarın üzerine ek zam talep edilmesinin mevzuata uygunluğu hakkında MEB'den görüş talep edilmiştir. Bu çerçevede okulların MEBBİS'e girilen yemek fiyatını yüksek tutarak kayıt dönemi içinde fiyatta yukarı yönlü değişiklik yapmasının önünde bir engel bulunup bulunmadığı, yemek hizmetine yönelik olarak eğitim-öğretim dönemi devam ederken ek zam talep edilmesinin yasal olup olmadığı ve Ankara ilinde ek zam talep eden okullar hakkında MEB'in bir işleminin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nden gelen cevabi yazıda yalnızca Yönetmelik'in 54. maddesine yer verilerek "...veli ile kurum temsilcisi arasında karşılıklı rızaya dayanılarak yapılan sözleşmede yine her iki tarafın rızası olması durumunda değişiklik yapılabileceği mütalaa edilmektedir." şeklinde görüş bildirilmiştir.
- (163) Mevzuat ve MEB'in cevabi yazısı birlikte değerlendirildiğinde, okulların MEBBİS'e girdikleri yemek fiyatının üzerine çıkmamak koşuluyla dönem içerisinde veli ile kurum arasındaki rızaya bağlı olarak ek ödeme talep edebileceği kanaatine ulaşılmaktadır. Bu halde tarihi itibarıyla yemek fiyatlarına ilişkin toplantının amacının velilerden talep edilecek ek ödemenin miktarının/oranının tespit edilmesi hususuna yönelik olabileceği değerlendirilmektedir.

I.8.1.2.2. Pazarın Özellikleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

- (164) Özel eğitim-öğretim sektörü, ilgili bölümlerde yer verildiği üzere birçok düzenlemeye ve sektöre özgü uygulamaya tâbidir. Bu düzenlemelerin fiyata ilişkin bölümleri özel eğitim-öğretim sektörünü diğer sektörlerden ciddi oranda ayırtmaktadır. Ara sınıf eğitim fiyatlarında azami zam oranının bulunması, eğitim ve yemek kayıtlarının alınmaya başlandığı dönem ile hizmetin sunulduğu dönem arasında yüksek zamansal farkın bulunması gibi uygulamalar özel okulların geleceğe ilişkin fiyatlamalarını diğer sektörlerle kıyasen daha uzun vadeli yapmalarını gerektirmektedir.
- (165) İncelenen dönem üzerinden örneklendirilecek olursa; hizmetin verilmeye başlanacağı 2022 yılı Eylül ayından dokuz ay önce ve hizmetin sona ereceği 2023 yılı Haziran

ayından on sekiz ay önce okullar yemek hizmeti liste fiyatlarını ilan etmeye başlamaktadır. Aşağıdaki diyagramda bu husus görselleştirilmektedir.

- (166) Söz konusu uzun vadeli fiyatlandırma gereksinimi, özel okulların enflasyonist dönemlerdeki fiyatlama davranışlarını, maliyetlerinde yaşanan artışı süratle ürün fiyatlarına yansıtılabilen sektörlere kıyasen, daha öngörülemez kılmaktadır. 2021 yılının Aralık ayında %79,89 olan yurt içi ÜFE'nin yıllık değişimi 2022 yılının Ekim ayında %157,7, yine 2021 yılının Aralık ayında %36 olan TÜFE'nin yıllık değişimi Ekim ayında %85,6 ile zirveyi görmüştür²¹. Aynı dönemde özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden; gıda ve alkolsüz içeceklerdeki yıllık değişim %43,08'den %99,05'e ve enerji fiyatlarındaki yıllık değişim %42,93'den %128,06'ya yükselmiştir. ÜFE ve TÜFE'de 2022 yılında meydana gelen artışlar, maliyet artışlarının süratle çıktı fiyatlarına yansıtılamadığı özel eğitim-öğretim sektörü için mali sorunları gündeme getirmiştir.
- (167) Doğrudan yemek fiyatları ile ilgili olmasa da genel maliyet artışları dolayısıyla 2022-2023 eğitim-öğretim yılında okulların çeşitli adlar altında velilerden ödeme talep ettikleri, velilerin şikâyetle bulunmaları üzerine MEB müfettişleri tarafından özellikle İstanbul'da birçok okulda incelemeler yapıldığı yerinde incelemelerde edinilen belgelere de yansımıştır (Bulgu-8).
- (168) Yemek fiyatları ise yukarıda yer verilen fiyat endeksleri paralelinde 2022 yılında yaşanan yüksek maliyet artışının bir yansıması olarak dosya kapsamında elde edilen birçok bilgi ve bulguya da konu olmuştur. Söz konusu bulguların değerlendirilmesine aşağıda yer verilmektedir.
- (169) ARI'da yapılan incelemede elde edilen ve ARI çalışanları tarafından 17.03.2022 tarihinde gerçekleştirilen TÖZOK toplantısı ardından hazırlandığı anlaşılan Bulgu-1'de, sektörde ekonomik zorlukların yaşandığı, bu nedenle özel okulların bazılarının ara zam yapılması gerekliliğini dile getirdiği ve özellikle gıda fiyatlarındaki artışlar nedeniyle ara zam hususunun MEB ile görüşülebileceği belirtilmektedir. İlgili bulgudan; özellikle gıda fiyatlarındaki yükseliş nedeniyle yemek firmalarının okullardan fiyat artış talebinde bulunduğu, okullara ara zam imkânı getirilmesiyle bu sorunun çözülebileceği fikrinin oluştuğu ve "gıda fiyatlarındaki yüksek artıştan dolayı ara zammın bakanlıkla görüşülebileceği" önerisinin de yasal ve meşru zeminde bir çözüm arayışında olduğunu gösterdiği değerlendirilmektedir.
- (170) Yine ARI'da yapılan incelemede elde edilen ve 23.06.2022 tarihinde gerçekleştirilen TÖZOK toplantısına ilişkin hazırlandığı anlaşılan Bulgu-2'de; Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı ile görüşüldüğü, bu görüşmede özel okulların ekonomik sıkıntı içinde olduklarının, yemek fiyatlarındaki artışların da veliler ile okullar arasında

²¹<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Enflasyon+Verileri/Tuketici+Fiyatlari> ve <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Enflasyon+Verileri/Ur-etici+Fiyatlari> Erişim Tarihi: 10.08.2023.

anlaşmazlıklara neden olduğunun, temmuz ayındaki fiyat artışlarının bu anlaşmazlıkları daha da artıracığının iletildiği ifade edilmektedir. Ayrıca TÖZOK tarafından ekonomik koşullar neticesinde okulların yaşamakta olduğu sıkıntılar ilgili kurumlar nezdinde dile getirilse de mevcut durumda herhangi bir destek alınmadığının belirtildiği de anlaşılmaktadır.

- (171) ABC'de yapılan incelemede elde edilen 08.07.2022 tarihli belgede; (.....)'nin ABC'ye yemek hizmeti sunmak üzere teklif verdiği görülmektedir (Bulgu-3). (.....) firması yetkilisi tarafından "aralıklarla birbirimizi arayarak net teklif süreci için süreyi uzatmamın sebebi, Asgari Ücret zammı ve enflasyon gerçekleştirmelerini görm.. doğru fiyat yaklaşımı ile ilerleyebilmektir." denilerek fiyat teklifi verebilmek için asgari ücretin artış oranındaki ve enflasyon gibi bazı ekonomik parametrelerdeki belirsizliğin giderilmesinin beklenmiş olduğu belirtilmektedir. Bu noktada, yemek hizmeti sunan teşebbüslerin de ekonomik koşullar nedeniyle maliyetlerini öngörmekte zorlandıkları ve bu nedenle de okullara fiyat teklifi vermeyi olabildiğince ertelemeye çalıştıkları görülmektedir. Yemek şirketlerinin bu yaklaşımı da Ocak ayında kayıt almaya başlayan okulların fiyatlarını tespit ederken belirsizlik içinde hareket etmek durumunda kaldıklarını göstermektedir.
- (172) 23-24.07.2022 tarihli "Ankara Eğitim Platformu" adlı WhatsApp grubundaki bir paylaşımına ilişkin olan Bulgu-4'te; AEP üyesi olmayan ve İstanbul merkezli olan (.....) tarafından; henüz okulların açılmadığı bir tarihte, gıda ve enerji fiyatlarındaki artışlar nedeniyle mevcut yemek fiyatları ile maliyetlerin karşılanamayacağı öngörüldüğü ve bu sebeple yemek ücretlerinde ek artışa gidilmesine karar verildiğinin velilerine bildirildiği anlaşılmaktadır. Ancak (.....)'in direkt olarak velilerinden ek ücret talep etmesinin bazı AEP üyeleri tarafından tepki ile karşılandığı görülmektedir. (.....) tarafından "Parayı bunlar, basiretli tüccar olma öğüdünü biz alıyoruz!!" denilerek bu tepki WhatsApp grubunda dile getirilmektedir. Tepkinin lafzından AEP üyesi okulların yasal zeminde çözümler aramasına rağmen gerekli sonuçları elde edemediği anlaşılmaktadır.
- (173) Yukarıda yer verilen bulgular 2022 yılında gıda enflasyonu nedeniyle yemek maliyetlerinde yüksek artışlar yaşandığını, okulların birçok maliyet kalemindeki fiyat artışları nedeniyle mali sorunlar ile karşı karşıya kaldıklarını, belirsizlik nedeniyle yemek şirketlerinin fiyat tekliflerini gecikmeli olarak verdiklerini veya okulların yemek tedarik fiyatlarına ek zamlar uygulandığını göstermekte, çözüm olarak TÖZOK ve AEP aracılığıyla ara zammın yolunun açılması noktasında girişimlerde bulunulduğu, bu uğurda ilgili düzenleyici otoriteler ile görüşüldüğü anlaşılmaktadır.
- (174) İlaveten yemek fiyatlarındaki sorunlara ilişkin olarak önaraştırmaya dâhil olup mevcut soruşturmaya taraf olmayan teşebbüslerden edinilen birtakım belgelerdeki hususlara da sektöre ilişkin bilgi vermesi ve maliyet artışlarından kaynaklanan sorunlarının çözümü için düzenleyici konumda bulunan otoritelere defaatle talepte bulunulduğunu göstermesi nedeniyle izleyen paragraflarda yer verilmektedir.
- (175) 17.03.2022 tarihli bir yazışmadan (Bulgu-9), 2022 yılının Ocak ayında gerçekleşen asgari ücret zammı ve enflasyon oranındaki artış nedeniyle yemek ve servis firmalarının sözleşmelerinde bulunmamasına rağmen özel okullardan ek fiyat artışı talep ettikleri belirtilmekte, öte yandan Yönetmelik'in 54. maddesinde okulların ilan edilen ücretin üzerinde ödeme talep edemediği ifade edilmektedir.
- (176) 20.05.2022 tarihli bir başka belgede (Bulgu-10), bir AEP toplantısında görüşülen konuların özetlendiği anlaşılmaktadır. Buna göre toplantıda; eğitim ücretinde uygulanan tavan ve giderlerde yaşanan yüksek enflasyon etkisi ile özel okulların geleceğinden endişe duyulduğu, yemek gibi yan sektörlerde yaşanan sıkıntıların ve yemek

firmalarının üç aylık dilimler halinde sözleşme önerisi hazırlığı içinde olduklarının dile getirildiği²², bu konuda Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü'ne bir rapor iletileceği ve TÖZOK'tan da destek alınmasının kararlaştırıldığı anlaşılmaktadır.

- (177) TÖZOK'un 01.07.2022 tarihinde üyelerine gönderdiği bir e-postadan, Milli Eğitim Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığına sektörün yaşadığı sorunlara ilişkin bir rapor sunulduğu anlaşılmaktadır (Bulgu-11). İlgili otoritelere iletilen yemek ücretlerine ilişkin taleplerde; özel okulların genel giderlerinde %100'ün üzerinde artış olduğu ve temmuz ayında yapılacak asgari ücret artışının personele ilişkin maliyetleri artıracacağı, ara sınıflara uygulanan azami zam oranı nedeniyle okulların bütçe dengelerinin olumsuz etkilendiği ve ilan edilen ücretlerin yıl boyunca değiştirilememesi nedeniyle okulların enflasyon karşısında korunamadıkları belirtilmektedir. Ayrıca yüksek maliyetler nedeniyle okul yönetimleri ile yemek firmaları arasında problemler yaşandığı ve yemek ücretlerinin MEBBİS'e işlendikten sonra güncellenememesinin özel okullara mali yük oluşturduğu ifade edilmektedir. Sektörde yaşanan bu sıkıntılar kapsamında TÖZOK tarafından bir rapor hazırlanarak okulların talepleri ile birlikte MEB ve Hazine ve Maliye Bakanlığına sunulduğu duyurulmaktadır. Raporun bir maddesinde, okullar tarafından "yemek ve servis hizmetleri ücretlerinde, ikişer aylık periyotlar halinde TÜİK verilerini esas alarak güncelleme yapabilmesi için" MEBBİS programında güncelleme yapılabilmesinin talep edildiği görülmektedir.
- (178) Yine TÖZOK 06.07.2022 tarihinde üyelerine gönderdiği bir e-posta ile asgari ücret artışının özel okullara getirdiği maliyetin %36'lık eğitim fiyatı artış oranı ile karşılanmaya çalışılacağını, özel okulların en büyük gider kalemi olan personel harcamalarına ilave olarak diğer kalemlerde (elektrik, işyeri kirası, doğalgaz, kırtasiye, akaryakıt, yiyecek) gerçekleşen artış oranlarına ilişkin sektörün yaşadığı son durumu MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü ve Hazine ve Maliye Bakanlığı'na ilettiğini bildirmektedir. Ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından talep edilmesi üzerine özel okullara çeşitli ülkelerde uygulanan destek modellerinin de paylaşıldığı ifade edilmektedir (Bulgu-12).
- (179) TÖZOK tarafından gönderildiği ifade edilen raporun içeriğinde asgari ücret maliyeti ile ilgili olarak;

"Temmuz 2021'den itibaren asgari ücret artışlarına yılbaşında yapılması muhtemel %50 tahmini asgari ücret artışını da ilave ettiğimizde ekte sunduğumuz vahim bir tablo ortaya çıkıyor. Ocak 2023 tarihinden itibaren özel okullar, Temmuz 2021'e göre asgari ücret seviyesinde % 171,32 artış ücret maliyetine muhatap olacaklar ve bunu %36'lık ücret artışı ile karşılamaya çalışacaklar. Okulların en büyük gider kalemi olan işçilik harcamalarına diğer kalemleri (elektrik, işyeri kirası, doğalgaz, kırtasiye, akaryakıt, yiyecek) eklediğimizde en iyi senaryo Ocak 2023 tarihinde ortalama % 150 fiyat artışı ile muhatap olacaklardır..."

şeklinde açıklamalar yapıldığı görülmektedir.

- (180) Ayrıca rapor ekinde; özel okulların yan giderleri olan elektrik, doğalgaz, su, yemek, kırtasiye vb. giderlerindeki artışlara ilişkin maliyet tablolarına yer verilmektedir. Bu tablolarda Aralık 2021'den Temmuz 2022'ye kadar; elektrik giderlerinde %184, doğalgaz giderlerinde %441,3, su giderlerinde %49,8, yemek tedarikinde %108,3, kırtasiye giderlerinde (fotokopi kağıdı) %214,2 şeklinde çeşitli kalemlerin maliyet artışlarına yer verildiği görülmektedir (Bulgu-12).

²² (.....)'ın 2022 yılında iletişime geçtiği iki yemek şirketinin tekliflerinde fiyatların üç ay sonra revize edileceği yönünde maddelerin bulunduğu tespit edilmiştir.

- (181) Yukarıda yer verilen talepler haricinde 02.08.2022 ve 10.08.2022 tarihlerinde TOBB bünyesinde gerçekleşen ve Milli Eğitim Bakanı'nın da katılım gösterdiği toplantılarda (.....), (.....), (.....) ve (.....) olan (.....) tarafından özel öğretim sektörünün yaşadığı sorunlar ve gıda enflasyonunda yaşanan artışın yemek hizmetleri üzerindeki olumsuz etkileri çerçevesinde artan yemek maliyetlerinin karşılanabilmesi için sektör adına çeşitli önerileri içeren bir konuşma gerçekleştirilmiştir. (.....) konuşmasında *"yemek/catering firmalarının okullardan ek ücret istediğini, 3 aydan fazla süreli teklif vermekten imtina ettiğini, okullar tarafından Ocak ayında ilan edilen hem eğitim hem de yemek ücretlerinin, hizmetin okula maliyetinin çok çok altında kaldığını"* ifade etmiştir.
- (182) Yemek fiyatları konusu ayrıca 04.08.2022 tarihinde sektörün düzenleyici kurumlardan beklentilerinin ele alındığı Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü ile gerçekleştirilen toplantıda ve kendisine teslim edilen bilgi notunda gündeme taşınmıştır. Özel öğretim kurumlarını temsilen (.....) ve (.....)'ün katıldığı toplantıda sektörün diğer taleplerinin yanı sıra *"Gıda enflasyonunda ve asgari ücrette yaşanan yüksek artışlardan dolayı, yemek ücretinde yukarı yönlü artış, başka bir deyişle fiyat artışlarını dengeleyecek şekilde revizyon yapılabilmesine imkan sağlanması"* talebi de iletilmiştir.
- (183) 28.09.2022 tarihli AEP toplantısında değinilen konulara dair açıklamaların bulunduğu belgeden ise; okulların artan maliyetler karşısında çözüm arayış sürecinin devam ettiği, sektördeki bazı okulların MEBBİS sistemine ücretlerini daha yüksek girerek önlem aldıklarının, bazı okulların velileri ikna ederek yemek farkı almayı düşündüklerinin ve bazı okulların ise ara öğünlerini kaldırdıklarının gündeme geldiği anlaşılmaktadır (Bulgu-15). Bu noktada okulların çeşitli yöntemler ile artan yemek maliyetlerine yönelik çözümler geliştirmeye çalıştığının belirtildiği ve bu konunun ilk fırsatta MEB yetkilileri ile tekrar görüşülmesine karar verildiği ifade edilmektedir.
- (184) Yukarıda yer verilen bilgi ve belgelerden özetle;
- Eğitim ücretlerinde ara sınıflar için geçerli olan %36'lık azami zam oranının okullarda bütçeleme sorunları yarattığı,
  - Yemek hizmetlerine ilişkin gıda maliyetlerinin yüksek oranda arttığı,
  - Buna bağlı olarak yemek şirketlerinin özel okullardan ek zam taleplerinin olduğu, 3 aydan uzun periyotlarda teklif vermekten imtina ettikleri,
  - Asgari ücrette yapılan ara dönem zammının sektöre ilişkin mevcut olan bütçeleme sorunlarını artırdığı,
  - Dönem içerisinde maliyetlerde yaşanan tüm öngörülemez artışlara rağmen özel okulların eğitim yılı içinde fiyat artışı yapamadıkları,
  - Sayılan sorunlar üzerine yemek hizmetlerine ilişkin iki ya da üçer aylık periyotlarla TÜFE oranlarına göre fiyat revizesi imkânı getirilmesi gibi çözüm önerilerine ilişkin taleplerin birer teşebbüs birliği niteliğinde olan TÖZOK ve AEP aracılığıyla defaatle gerek MEB'e gerekse vergi avantajı ve/veya teşvik talepleriyle Hazine ve Maliye Bakanlığına iletildiği
- anlaşılmaktadır.
- (185) Bu çerçevede NESİBE AYDIN tarafından; Bulgu-5'deki *"Yemek fiyatını görüşmek için toplantı yapacak mıyız?"* ifadesinin de rekabet karşıtı bir anlaşma yapılması amacıyla değil, tedarikçi firmaların yemek fiyatları için talep ettiği fiyat artışlarına karşı üretilebilecek çareler için kullanılan bir ifade olduğu ve dolayısıyla toplantının sanılanın aksine sektörel bir sorunla ilgili düzenleyici/yetkili kamu otoriteleri nezdinde yasal ve

meşru girişimlerde bulunulmasına yönelik olduğu ve bu doğrultuda ilgili mevzuatın sektörel ihtiyaçlara uygun bir şekilde güncellenmesini amaçladığı ifade edilmektedir.

- (186) Her ne kadar belgenin lafzı rekabete aykırı bir davranışa zemin hazırlandığı izlenimi oluştursa da; NESİBE AYDIN'ın açıklamasının, yukarıda yer verilen diğer belgeler ile birlikte değerlendirildiğinde dikkate alınabilecek tutarlılığa sahip olduğu değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda; 28.09.2022 tarihli AEP toplantısına ilişkin olarak elde edilen belgeden, maliyetler karşısında çözüm arayış sürecinin devam ettiği, halen yemek fiyatlarındaki sorunlar ile ilgili olarak MEB ile ilk fırsatta görüşülmesi gerektiği yönünde bir görüş oluşması da 17.08.2023 tarihinde gerçekleşmesi planlanan toplantının amacının, sektör sorunlarını ve sektör taleplerini ilgili otoritelere iletmek olduğu savını desteklediği değerlendirilmektedir.
- (187) Ayrıca Bulgu-5'e konu toplantının yapılıp yapılmayacağını soran (.....)'ün bir dönem Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü görevini de yürütmüş olmasından dolayı mevzuat düzenlemeleri ve uygulama hakkında ciddi tecrübeye sahip olmasının ve toplantıyı organize eden (.....)'in AEP (.....) konumunda bulunmasının da toplantının amacının yetkili kamu otoriteleri nezdinde çözüm arayışı olduğu savını destekler nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.
- (188) Ek olarak, toplantı yapılacağına ilişkin ilk yazışmanın 12 Ağustos tarihinde yapılmış olması ve bu yazışmanın hemen öncesinde 02.08.2022 ve 10.08.2022 tarihlerinde TOBB bünyesinde ve 04.08.2022 tarihinde MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü ile gerçekleştirilen toplantılarda yemek fiyatlarının düzenlenmesine ilişkin taleplerin (.....) ve (.....)'ün katılımlarıyla dile getirilmesi de dikkate alındığında söz konusu toplantının yemek fiyatlarına ilişkin mevzuat hükümlerinin değiştirilmesi için yapılabilecek girişimleri planlamayı amaçladığı çıkarımını desteklemektedir.
- (189) Buradan hareketle Bulgu-5'de geçen *"Bugün üyelerin bir kısmı ile görüşüm ancak vakıflar başta olacak şekilde bu konudan çekindiler."* ifadesinin de rekabete aykırı bir şüphe uyandırdığı değerlendirilmekle birlikte, (.....) tarafından vakıf okullarının ilgili otoritelerden mükerrer taleplerin olumlu sonuçlanmaması üzerine tekrar tekrar talepte bulunularak düzenleyici otoriteler ile ters düşmek istemedikleri için yemek fiyatlarının güncellenebilmesinin önünün açılmasına ilişkin talepte bulunmaktan çekindikleri şeklinde açıklanmaktadır. Yazışmanın lafzından ilk bakışta bu yönde bir izlenim oluşmasa da yapılan açıklamanın elde edilen bilgi ve belgelerle uyumlu bir görünüm arz ettiği değerlendirilebilecektir.
- (190) Öte yandan Ankara merkezli vakıf okullarından olan (.....), (.....), (.....) ve (.....) kendilerine herhangi bir toplantı talebi iletilmediğini, (.....) ise talebin kendilerine iletilmediğini ancak toplantının tatile denk gelmiş olması ve yeni dönemin hazırlık çalışmaları dolayısıyla katılım teklifini olumlu karşılamadığını beyan etmiştir.

I.8.1.3. Ek Ödeme Talep Eden Okullar Hakkında Değerlendirme

- (191) Yukarıda yer verilen değerlendirmelerde özetle;
- Söz konusu toplantının fiili/aktif katılımcılarının kim olduğunun tespit edilememesine rağmen en azından katılım talebi gösteren okulların kimler olduğu ve toplantının çevrim içi olarak planlanan saatte başlatılmış olduğu,
  - Pazara ilişkin düzenlemelerle birlikte ele alındığında toplantının gerçekleştiği tarih itibarıyla ancak yemek fiyatlarında ek zam üzerinden rakipler arasında rekabete aykırı bir anlaşmaya yönelik olarak yapılabileceği

sonuçlarına ulaşılmaktadır.

- (192) Öte yandan toplantı planlamasında aktif olan (.....) ve (.....)'ün görevleri/geçmiş görevleri dolayısıyla toplantının planlandığı tarihin iki gün öncesine kadar ilgili kamusal otoritelerle toplantılar gerçekleştirmiş olduğu ve bu toplantılarda yemek fiyatlarına ilişkin sektör sorunlarını ve taleplerini ilettikleri, dolayısıyla belgede geçen “*Yemek fiyatını görüşmek için toplantı yapacak mıyız?*” sorusunun da rekabet karşıtı bir anlaşma yapılması amacıyla değil, diğer katılımcı okullarla birlikte sektörel bir sorunla ilgili düzenleyici/yetkili kamu otoriteleri nezdinde yasal ve meşru girişimlerde bulunulmasına yönelik bir planlama olabileceği ihtimalinin de bütüncül bir değerlendirme kapsamında itibar edilebilir olduğu değerlendirilmektedir.
- (193) Bu halde, eldeki bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirildiğinde toplantının konusu itibarıyla rekabete aykırı bir anlaşma amacı taşımadığı ve 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlal tespitinde bulunulamayacağı savı göz ardı edilemeyecekse de soruşturma taraflarının toplantı tarihini takiben yemek fiyatlarına ilişkin davranışlarının incelenmesi ve bu davranışların bir ihlal şüphesini destekleyip desteklemediğinin ortaya koyulması gerekmektedir.
- (194) Zira 8.1.1. sayılı *Rekabet Hukukunda Anlaşma ve Uyumlu Eylem* başlığında yapılan açıklamalar doğrultusunda, çevrim içi toplantı planlamasına ilişkin delilin tarafların rekabeti kısıtlamaya yönelik ortak iradelerinin uyuştüğünü açıkça göstermediği kanaatine varılmakta ve dolayısıyla ihlalin varlığına doğrudan işaret etmemesi nedeniyle birincil delil kapsamında olmadığı değerlendirilmektedir.
- (195) Söz konusu delilin yemek fiyatına ilişkin bir toplantıya işaret etmesi ancak toplantının gerçekleşip gerçekleşmediğini, aktif toplantı katılımcılarının kimler olduğunu ve fiyata ilişkin bir bilgi paylaşımını ortaya koymaması ve soruşturma taraflarında gerçekleştirilen yerinde incelemelerde rekabet karşıtı nitelik taşıyan herhangi bir destekleyici belgenin de bulunmaması nedeniyle ispat standardı zayıf bir iletişim delili olarak değerlendirilebilecektir.
- (196) Bu halde, ihlalin mevcut olup olmadığının tespit edilebilmesi için iktisadi deliller kapsamında okulların pazardaki davranışlarının ve pazarın yapısının da analizlere dâhil edilmesi elzemdir. İktisadi deliller kapsamında ispat gücü en yüksek delillerin davranışsal deliller olmasından hareketle ek zam talebinde bulunan okulların zam oranları, zammın talep edildiği tarihler ve okulların tedarikçileri ile olan ilişkileri bağlamında maliyet artışlarının zam talebi ile ilişkisi izleyen başlıklarda incelenmektedir.
- (197) Ardından iletişim ve iktisadi delillerin bir bütün halinde ele alınarak birbirini destekleyip desteklemediği değerlendirilecek ve ancak ikincil delillerin birbirini tamamlaması halinde 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediği sonucuna ulaşılabilecektir.
- (198) 2022-2023 eğitim döneminde soruşturma taraflarından ABC, ARI ve YÜKSELEN yemek ücretleri üzerinden herhangi bir ek zam talebinde bulunmamıştır. Dolayısıyla ortada şüpheye yönelik bir davranış bulunmadığından, iktisadi gerekçe olup olmadığına ilişkin bir analiz de söz konusu okullar için uygulanabilir değildir. Öte yandan BEŞTEPE, MAYA ve NESİBE AYDIN ise yemek ücretlerine ilişkin velilerden ek ödeme talebinde bulunmuştur. Bu çerçevede, aşağıda bu okullara ilişkin değerlendirmelere yer verilecektir.

I.8.1.3.1. BEŞTEPE'nin Ek Ödeme Talebine İlişkin Değerlendirme

- (199) BEŞTEPE, yemek hizmetlerinde üçüncü taraf firmalardan hizmet almakta ve 2015 yılından itibaren bu hizmeti (.....)'dan tedarik etmektedir. Taraflar arasında akdedilen

sözleşmenin “ALICI’NIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ” başlıklı ikinci maddesinde tedarik bedellerinin “(.....)” formülüne göre belirleneceği ve bu işlemin her on iki ayda bir tekrar edeceği hüküm altına alınmıştır.

- (200) Sözleşmede fiyatların on iki ayda bir güncelleneceği ifade edilmekle birlikte 2021-2022 ve 2022-2023 dönemlerinde (.....) tarafından BEŞTEPE’ye uygulanan fiyatlarda artan maliyetlere bağlı olduğu dile getirilerek (.....), (.....), (.....) ve (.....) tarihlerinde revizeler gerçekleştirilmiştir.
- (201) Soruşturma kapsamında incelenen 2022-2023 dönemi dikkate alındığında 2022 yılı Ocak ayında kayıt almaya başlayan BEŞTEPE’nin, öğrencilerden yemek kaydı alırken (.....) ile (.....) tarihinde yapılan fiyat revizesini dikkate almış olduğu değerlendirilmektedir. Öte yandan BEŞTEPE’nin Ocak ayı başından Ağustos ayının sonuna kadar geçen sekiz aylık dönemde aldığı kayıtlar esnasında, 31.08.2023 tarihinde tedarikçi tarafından kendisine uygulanacak zam oranını bilmesi mümkün değildir.
- (202) 31.08.2022 dönemindeki zamma ilişkin tedarikçinin BEŞTEPE’ye gönderdiği metnin bir bölümüne aşağıda yer verilmektedir:

“...döviz kurlarındaki artış, ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu ekonomik kriz nedenleriyle resmi enflasyonun çok çok üzerinde seyreden, gıda ve diğer tüm malzemelerin temininden ikmaline kadar durdurulamayan, öngörülemeyen, hesaplanamayan fiyat artışları ve diğer olumsuz nedenlerle her gün değişen gıda maliyet artışı ve işçilik ücret artışlarıyla karşı karşıya kalmıştır.

...sizlerin de dengelerinizi göz etme gayretinde olduğumuz için takdir edersiniz ki fiyatımız olası sürprizleri subvansede edebilecek paylar içermemektedir.

Ocak 2023 ayında açıklanacak olan Asgari Ücret Artış oranları ve söz konusu olabilecek olağan dışı gıda enflasyonu hakkında öngörülebilir bulunma imkanına sahip olmadığımız için fiyatımız yalnızca aşağıdaki koşullar dahilinde geçerli olacaktır.

Yeni fiyat tekliflerimiz, 31 Aralık 2022 tarihine kadar geçerli olacak olup, 01 Ocak 2023 tarihinden sonra geçerli olacak yemek, kahvaltı ve ara öğün fiyatımız ise Asgari ücrete gelecek artış oranı ve enflasyon verileri ışığında karşılıklı istişare ile belirlenecektir.”

- (203) Tedarikçinin zam talep metninin devamında 31.08.2022 tarihindeki zam oranının;
- Kahvaltı için %(.....),
  - Öğle yemeği için %(.....),
  - Ara öğün için %(.....)

olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle 2022 Ocak ayındaki zamli tedarik fiyatını dikkate alarak kayıt alan BEŞTEPE’nin yemek tedarik maliyetleri, hizmet sunacağı dönemin başlangıcında yukarıda verilen oranlar nispetinde artmıştır. İlaveten 2023 yılı Ocak ayında fiyatlarda bir kez daha güncelleme olacağı kendisine bildirilmiştir.

- (204) Aşağıdaki tabloda BEŞTEPE’nin 2022 yılı Ocak ayı başından tedarikçi zammıyla karşılaştığı döneme kadar almış olduğu kayıtlara ilişkin sayısal verilere yer verilmektedir.

Tablo 9: BEŞTEPE'nin 2022 Yılı Tedarikçi Zammına İlişkin Sayısal Verileri

Toplam Yemek Kayıt Sayısı		Tedarikçi Zammı Öncesinde Alınan Kayıtların 2022 Yılında Alınan Toplam Kayıtlara Oranı
Tedarikçi Zammı Öncesi (31.08.2022 öncesi)	Tedarikçi Zammı Sonrası (31.08.2022-31.12.2022)	
(.....)	(.....)	(.....)

- (205) Tablodan görülebileceği üzere BEŞTEPE 2022 yılında aldığı toplam yemek kayıt sayısının % (.....)'sını tedarikçi zammından önce gerçekleştirmiştir. Bir başka deyişle yemek hizmetinden faydalanan öğrencilerin % (.....)'sı henüz tedarikçi zam oranı bilinmeden ocak ayındaki tedarikçi fiyatı veri alınarak kaydedilmiştir.
- (206) Bunun üzerine okulların birinci dönem ara tatiline denk gelen 16.11.2022 tarihinde BEŞTEPE velilerden yemek hizmetine ilişkin (.....)TL'lik ek ödeme talebinde bulunmuş, bu talebini; aşağıdaki metin ile velilerine duyurmuştur;

“Değerli Velimiz,

... 2022 yılı ile ülkemizde yüksek enflasyonlu döneme geçilmesiyle, aşırı artan maliyetler sebebiyle tedarikçimiz, okulumuzdan 2021-2022 eğitim yılı için fiyat güncellemesi talebinde bulunmuştu. Her ne kadar sabit fiyat anlaşmamız olsa da yaşanan aşırı maliyet artışları sebebiyle okulumuz bu talebi haklı bulmuş ve söz konusu enflasyon farkı, siz değerli velilerimize yansıtılmadan doğrudan okulumuzun öz kaynaklarından karşılanmıştır.

İçerisinde bulunduğumuz eğitim yılında ise yemek tedarik maliyetimiz bir önceki yılın aynı ayına göre % (.....) artmış durumdadır. Bu yıla özel olarak ücret artışı, gider artışının çok altında kalmıştır. Yaşanan bu yüksek artışın bir kısmı halen okulumuz öz kaynaklarından finanse edilirken, diğer taraftan okulumuzun kalite standartlarının sürdürülebilirliği açısından siz değerli velilerimizin de desteğini almak zaruri bir hal almıştır.

Bu kapsamda, siz velilerimizden 2022-2023 eğitim yılı için yemek bedeli revizyon ücreti olarak (.....)TL'si kasım ayında, (.....)TL'si aralık ayında olmak üzere toplam (.....)TL (%8 KDV Dahil) talep edilmektedir... ”

- (207) Sonuç olarak, öğüne göre değişmekle birlikte tedarik fiyatlarında % (.....) ve % (.....) oranlarında zamma uğrayan BEŞTEPE, kendisine uygulanan zamdan iki ay sonra yemek liste fiyatına kıyasla % (.....)'e tekabül eden oranda velilerden ek ödeme talep etmiştir.
- (208) Tedarikçiye ödenen yemek bedelleri yanında BEŞTEPE, yemek hizmetlerinin öğrencilere sunulması için doğalgaz/LPG, elektrik, kullanım ve içme suyunun tahsisi gibi ek giderlere katlanmaktadır. Bu giderlerde yaşanan fiyat artışları da dikkate alındığında BEŞTEPE'nin yemek hizmetlerine ilişkin olarak velilerden ek ödeme talep etmesinin iktisadi gerekçeler ile ilişkilendirilebilir olduğu değerlendirilmektedir.
- (209) Son olarak BEŞTEPE sunmuş olduğu cevabi yazılarda “Yemek firması tarafından yemek ücretlerinin aşırı artırılması nedeni ile müvekkil kurum tarafından 16.11.2022 tarihinde gönderdiğimiz mesajla, toplam (.....)TL yemek bedeli revizyon ücreti talep edilmiştir. Bu talebimize velilerimizin % (.....) oranındaki kısmı uyumlu davranış göstermiştir. Ancak, her ne kadar hukuken ve yüksek enflasyon nedeni ile bu talebimiz haklı olsa da önemli sayıda velimizin bu uygulamaya olumsuz bakışı nedeni ile velilerimizle olan güven ve iç barışa bu talebimizin zarar vereceği görülmüş olup, mevcut revizyon farkı kurumumuzun öz sermayesinden karşılanarak mahsuplaşma usulü ile vazgeçilmiştir. İşbu mahsuplaşma sürecinde revizyon bedelini ödeyen velilerin

lehine (.....)TL olarak mahsuplaşmıştır.” diyerek ek ödeme talebinden 2023 yılı Ocak ayında vazgeçmiş olduğunu ve ödeme yapmış olan veliler ile mahsuplaşıldığını bildirmiştir.

I.8.1.3.2. MAYA'nın Ek Ödeme Talebine İlişkin Değerlendirme

- (210) MAYA ise yemek hizmetini kuruldukları tarihten itibaren (.....)'den tedarik etmektedir. Hâlihazırda taraflar arasında geçerliliğini koruyan sözleşmenin süresi 01.09.2018-31.08.2024 tarihlerini kapsamakta olup ilgili sözleşmenin “*FİYAT ARTIŞI*” başlıklı 3.2. maddesi altında tedarik bedellerinin “(.....)” formülüne göre taraflarla yapılacak yıllık uygulama sözleşmesinde belirleneceği hüküm altına alınmıştır.
- (211) Sözleşmede, şubat ayı sonuna kadar 1 Eylül gününden 31 Ağustos gününe dek geçerli olacak fiyatların belirlenerek uygulanacağı ifade edilmekle birlikte 2022-2023 döneminde (.....) tarafından artan maliyetlere bağlı olduğu dile getirilerek 2022 yılı Ocak ayında %(.....) zam uygulanmaya başlanmıştır. Taraflar arasındaki sözleşmeye bağlı olarak da 2022 yılı Eylül ayından itibaren geçerli olmak üzere 2022 yılı Şubat ayında %(.....)'lık zam bildirim yapılmıştır. Bahsi geçen zamlara ek olarak (.....) tarafından Mayıs ayından itibaren geçerli olmak üzere %(.....), Ekim ayından itibaren geçerli olmak üzere %(.....), Kasım ayından itibaren geçerli olmak üzere %(.....) ve 2023 yılı Ocak ayından itibaren geçerli olmak üzere %(.....) oranında zam yapılmıştır.
- (212) Söz konusu zamlara ilişkin MAYA'ya tedarikçi tarafından iletilen yazılarda girdi ve iş gücü maliyetlerindeki yüksek artışlardan bahsedildiği görülmektedir. 2022 yılı Temmuz ayında iletilen bir yazıda “*3 aylık artış periyotlarında ilerlenmesi: Sürekli artış talebiyle sizlere gelmemek için periyodu kısaltılmış eskalasyon süreçlerine geçilmesi gerekmektedir.*” ve “*Projenin kendi gıda enflasyonuna göre ilerlenmesi : Tuik gıda enflasyon verilerindeki sapmanın senelik %(.....)'lara varması nedeniyle, bir defaya mahsus reel proje gıda enflasyon verilerine göre ilerlenmesi*” şeklinde taleplerin olduğu görülmektedir. Bir başka yazıda ise tedarikçi tarafından seksenin üzerindeki üründe 2022 yılının Şubat ayından Aralık ayına kadar yaşanan fiyat değişimleri iletilmiş ve gıda ürünlerine ortalama olarak %(.....) oranında zam gelmiş olduğu belirtilmiştir.
- (213) Sonuç olarak MAYA'nın yemek tedarik fiyatlarının yeni dönemin kayıtlarını almaya başladığı 2022 yılı Ocak ayında uygulanan zammın üzerine, velilere ek ödeme talebinin iletildiği Kasım ayına kadar %(.....) oranında artmış olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca okulun mutfağında (.....)'nin yemek hazırlamak için kullandığı elektrik masrafının sözleşmeye göre (.....) tarafından ödenmesi gerekirken 2022 yılında tedarikçinin artan maliyetleri nedeniyle MAYA tarafından ödenmeye başlamıştır.
- (214) Yukarıda yer verilen tedarik kaynaklı maliyet artışları sonrasında 05.11.2022 tarihinde MAYA velilerden yemek hizmetine ilişkin; ilkökul seviyesi için (.....) TL, ortaokul seviyesi için (.....) TL ve lise seviyesi için (.....) TL ek ödeme talebinde bulunmuş, bu talebini aşağıdaki metin ile velilerine duyurmuştur:

“Değerli Velimiz;

...Şu sıra çözüme kavuşturmak zorunda olduğumuz bir sorunumuzu sizlerle paylaşmak ve desteğinizi istemek durumundayız...

(.....) firması 2021 yılında gerçekleşen aşırı maliyet artışlarının kendi sektörlerini de derinden etkilediğini ifade ederek geçtiğimiz eğitim öğretim yılı için ciddi bir ek fiyat artışı talebinde bulunmuştu. Biz süreçten herkes gibi velilerimizin de etkilendiğini düşünerek bu fiyat farkını sizlere yansıtmadık ve kurum olarak karşıladık.

2022-2023 Eğitim Öğretim yılında yemek fiyatlarının artış oranını velilerimizin genel iyiliği açısından olabildiğince makul seviyelerde tutmaya çalışarak sözleşmelerimizi hazırladık. Ancak yemek fiyat artışının tespit edildiği 2022 yılı Şubat ayından sonra; enerji, gıda, işçilik gibi tüm maliyet kalemlerinde öngörülemez ve alınan yemek bedelleri ile karşılanamaz artışlar gerçekleştiği hepimizin bilgisi dahilindedir.

TÜİK'in ilan ettiği güncel rakamlara bakıldığında; tarım ürünleri üretici fiyat endeksi yıllık %163.32, TÜFE gıda fiyat endeksi yıllık %99.05 artış göstermektedir. Bir diğer önemli maliyet kalemi personel giderlerinde de geçtiğimiz yıl toplamda %80'i aşan bir asgari ücret artışı yapılmış olup 2023 yılı Ocak ayında yeniden bir asgari ücret artışı gerçekleştirilecektir.

Geldiğimiz noktada; tedarikçi firmamız eğitim öğretim yılı başlangıcından beri artan maliyetler nedeniyle fiyat artışı talep etmektedir. Bu talepler, tarafımızca değerlendirilerek karşılanmaya çalışılmış, ancak bu kez talep ettikleri artışın yüksekliği nedeniyle sizin desteğinize başvurmamız zorunluluğu doğmuştur. Okul Aile Birliği üyeleri ile yaptığımız titiz görüşmeler sonunda çocuklarımızın beslenme ihtiyaçlarının sağlıklı ve güvenle devam etmesinin ancak firmanın talep ettiği bu artışın kabul edilmesi ve yemek fiyatlarının uyarlanması ile mümkün olabileceği kararına varılmıştır. Son çare olarak ve zaruret hali nedeniyle verilen bu kararın, karşılıklı fedakarlıktan başka bir çıkış olmadığına dair kabul ve anlayış ile karşılanması en büyük ricamızdır...

Bir kez daha hatırlatmak gerekirse bu bedel tedarikçi firmanın taleplerinin altında olmakla, fark geçen yıl olduğu gibi Maya Okulları tarafından karşılanacaktır."

- (215) Sonuç olarak, tedarik fiyatlarında Ocak ayındaki zamdan sonra %(.....), %(.....), %(.....), ve %(.....) oranlarında zamma uğrayan MAYA, kendisine uygulanan son zamdan sonra yemek liste fiyatına kıyasla ilkökul, ortaokul ve lise olmak üzere üç düzey için de velilerden %(.....)'e tekabül eden oranda ek ödeme talep etmiştir.
- (216) Tedarik tarafındaki fiyat artışının yanında MAYA, yemek hizmetlerinin öğrencilere sunulması için doğalgaz/LPG, elektrik ücretleri, kullanım ve içme suyunun tahsisi ile yemek salonlarının camlarının temizliği ve yemekhanenin haftalık/aylık detaylı temizlik ve bakımı gibi ek giderlere de katlanmaktadır. Bu giderlerde yaşanan artışlar da dikkate alındığında MAYA'nın yemek hizmetlerine ilişkin olarak ek ödeme talep etmesinin iktisadi gerekçeler ile ilişkilendirilebilir olduğu değerlendirilmektedir.

I.8.1.3.3. NESİBE AYDIN'ın Ek Ödeme Talebine İlişkin Değerlendirme

- (217) NESİBE AYDIN yemek hizmetlerini, 2008 yılından 2020 yılına kadar on iki yıl boyunca üçüncü taraf firmalardan tedarik etmiştir. 2020 yılına gelindiğinde ise pandemiden dolayı o dönemde yemek hizmeti alınan (.....) firmasının ekonomik açıdan zora girdiği ve hizmet sunamayacak duruma geldiği, bunun üzerine NESİBE AYDIN'ın Yönetim Kurulu kararı ile DURU şirketi kurularak yemek ve temizlik işlerinin (.....)'dan devralındığı, bir nevi zorunluluk nedeniyle üçüncü taraflardan tedarik edilen yemek işlerinin NESİBE AYDIN bünyesine geçtiği ifade edilmektedir.
- (218) Yemek hizmetinin okul bünyesine geçmesiyle yemek kalitesinde ve öğrenci memnuniyetinde ciddi seviyede artış sağlandığı ancak NESİBE AYDIN'ın asıl iş kolunun gıda-catering olmaması, okul kampüsü içinde üretim alanlarının, soğuk hava depolarının ve benzeri fiziki alanların sınırlı olması ve iş hacmi olarak diğer yemek şirketlerine kıyasla küçük çapta olması nedenleriyle üretim ve hizmet maliyetlerinin üçüncü firmalardan tedarik edilmesine kıyasla daha yüksek seviyede oluştuğu ifade

edilmekte ayrıca anılan dönemde gıda ve işçilik maliyetlerinde yaşanan yüksek artışların da yemek hizmetinin belirli standartta sürdürülmesini daha da zorlu hale getirdiği ifade edilmektedir.

- (219) NESİBE AYDIN 2022-2023 yılı yemek fiyatlarını 2022 yılının Ocak ayındaki iktisadi koşullardan hareketle oluşturmuştur. Bir başka deyişle hizmetin verilmeye başlanacağı 2022 yılı Eylül ayından dokuz ay önce ve hizmetin sona ereceği 2023 yılı Haziran ayından on sekiz ay önce NESİBE AYDIN yemek hizmeti liste fiyatlarını ilan etmiştir.
- (220) NESİBE AYDIN'ın velilere hitaben göndermiş olduğu "2022-23 Eğitim Yılı Yemek Hizmeti Bedeli" konulu 08.10.2022 tarihli yazıyla, Eylül ayı itibarıyla yemek maliyetinin ilan edilen yemek ücretinin oldukça üzerine çıkması nedeniyle hizmet verilmesinin olanaksız hale geldiği ve yemek hizmet ücretine fark yansıtılarak sözleşme ücretinde uyarılama yapılmasının kaçınılmaz hale geldiği, artan yemek maliyetinin eğitim ücreti geliri ile sübvansede edilmesinin mümkün olmadığı ifade edilerek, velilerden üç taksit halinde tahsil etmek üzere ek yemek ücreti bedeli talep/rica edildiği görülmektedir. Aşağıda velilere gönderilen yazının bir örneğine yer verilmektedir.

"Sayın Velimiz,

Bildiğiniz üzere, okulumuzun 2022-23 eğitim yılı yemek hizmeti bedeli, geçtiğimiz Ocak ayında sizlere ilan edilmiş ve ilan edilen ücretler esas alınarak kayıt sözleşmesi imzalanmıştı. Sizlerin de yakinen bildiği üzere, ücretlerin ilanından ve öğrenci kayıt sözleşmelerinin imzasından sonra, başta enerji, hammadde, sarf malzeme ve işçilik olmak üzere tüm girdi maliyetlerinde anormal ölçüde artışlar yaşanmaya başlamış, beklentilerin çok çok üzerinde zamlarla karşılaşılmış, enflasyondaki düşüş beklentisi sürekli olarak ileri bir tarihe ertelenmiştir. Yemek maliyetleri yönünden TÜİK'in ilan ettiği tarım ürünleri üretici fiyat endeksi yıllık %157,89, TÜFE ana harcama gruplarına göre gıda fiyatlarında ise yıllık %94,65 oranında artış yaşamıştır.

Okul öğrencilerine verilen yemek hizmetinin bir diğer önemli maliyeti ise işçilik olup, yemek ücretlerinin hesaplandığı dönemden itibaren asgari ücrete, 2022 yılı Ocak ve Haziran aylarında toplamda %95 artış yapılmıştır.

Kısaca, 2022/2023 eğitim-öğretim yılı yemek ücretlerinin belirlenerek ilan edildiği Ocak ayından bu yana, yemek girdi maliyetlerindeki öngörülemez artış % (.....)'yi aşmış olup, hizmetin tamamlanacağı tarihe kadar gelecek artışların da aynı hızda devam edeceği tahmin edilmektedir.

Konuyu somut bir örnekle açıklamak gerekirse, ortaokullar için Ocak ayında ilan ettiğimiz, yıllık (.....)TL olan yemek hizmet bedelinin, 1 günlük karşılığı (.....)TL'ye tekabül etmektedir. Öğrencimize, 2 ana yemek, 1 yardımcı yemek, 1 içecek/meyve ve salata bar olarak, (.....)TL'ye sunulan bu öğüne karşılık, Ankara'da herhangi bir yemek işletmesinden basit bir atıştırmalık dahi alınamamaktadır.

Tamamlanan 2021-2022 eğitim-öğretim yılına göre maliyetler çok daha yüksek oranda artmasına rağmen, alınan resmi karara istinaden, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında geçerli olacak "eğitim ücreti" artış oranı, %36,7 ile sınırlandırılmıştır. Eğitim faaliyetlerimizin eksiksiz sürdürülmesinden kaynaklı zararlar da kurumumuzun özkaynakları tarafından karşılanmaktadır. Bu nedenle, yılbaşından bu yana inanılmaz oranlarda artan yemek maliyetinin, eğitim ücreti geliri ile sübvansede edilmesi de mümkün değildir.

Velilerimizin içinde bulunduğu zor koşulların farkındayız ancak derslerin başladığı Eylül ayı itibariyle okulumuzun yemek maliyeti, ilan edilen yemek ücretinin oldukça üzerine çıkmıştır. Ortaya çıkan aşırı ifa güçlüğünden dolayı sözleşme fiyatları ile hizmetin verilmesi olanaksız hale geldiğinden, yemek hizmet ücretine fark yansıtılması, başka bir deyişle sözleşme ücretinde uyarılama yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bu nedenle, aşağıdaki tabloda açıklanan ek yemek ücreti bedellerinin; Ekim, Kasım ve Aralık aylarında, toplam 3 taksit halinde, aşağıda bilgisi bulunan banka hesabımıza yatırılmasını rica ediyor, elimizde olmayan nedenlerle açıkladığımız bu konudaki anlayışınız için teşekkür ediyoruz...”

- (221) Yukarıda yer verilen talep yazısının devamında NESİBE AYDIN; ilkokul öğrencilerine sunulmakta olan kahvaltı, öğle yemeği ve ikinci öğünü için (.....)TL, ortaokul öğrencilerine sunulmakta olan öğle yemeği için (.....)TL ve lise öğrencilerine sunulan öğle yemeği için (.....)TL ek ödeme talep etmiştir.
- (222) Söz konusu artış miktarlarının NESİBE AYDIN'ın yemek liste fiyatları üzerinden her üç kademedede de %(.....)'luk bir orana tekabül ettiği görülmektedir.
- (223) NESİBE AYDIN'ın yemek liste fiyatlarını oluşturduğu 2022 yılı Ocak ayından velilerden ek ödeme talep ettiği Ekim ayına kadar Ocak-Eylül dönemi için açıklanan TÜİK fiyat endekslerine göre; TÜFE'de %52,4, TÜFE harcama gruplarından olan gıda ve alkolsüz içeceklerde %57,14 ve yurt içi ÜFE'de %82,45 oranında artış olduğu görülmektedir. Dolayısıyla NESİBE AYDIN'ın talep ettiği ek zammın aynı dönemdeki çeşitli fiyat endekslerinden düşük olması, ek zammın iktisadi olarak açıklanabilir olduğu şeklinde değerlendirilmektedir.
- (224) Yukarıda ayrı ayrı değerlendirilen ve dosya kapsamında yemek fiyatlarına ilişkin ek zam talebinde bulunmuş olan BEŞTEPE, MAYA ve NESİBE AYDIN'ın velilerden ek ödeme talep ettikleri tarihlerin, miktarların ve kendi liste fiyatlarına göre hesaplanan zam oranlarının birbirinden farklılaştığı anlaşılmakta, dolayısıyla ek ödeme taleplerinin rakipler arasında birlikte belirlendiği şüphesini desteklemediği değerlendirilmektedir. Ayrıca söz konusu okulların, velilerden talep ettikleri ek ödemenin maliyetlerinde meydana gelen artış ile açıklanabildiği, bir başka deyişle ek zamların iktisadi gerekçelerden bağımsız olmadığı kanaatine ulaşılmaktadır.

I.8.2. Genel Değerlendirme

- (225) Mevcut dosya kapsamında ABC, ARI, BEŞTEPE, MAYA, NESİBE AYDIN ve YÜKSELEN okullarının sundukları yemek hizmetlerinin fiyatlarını ve/veya zam miktarlarını/oranlarını birlikte belirlediği iddiası değerlendirilmektedir. Söz konusu iddianın gerçeği yansıtıp yansıtmadığının tespiti için soruşturmaya taraf teşebbüslerde yerinde incelemeler gerçekleştirilmiş, soruşturma taraflarından kapsamlı bilgi taleplerinde bulunulmuş, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile dernekler dâhil olmak üzere üçüncü taraflardan bilgi talep edilmiş, iktisadi veriler analiz edilmiş, rekabet hukuku dışındaki sektöre ilişkin mevzuat da dikkate alınarak değerlendirmede bulunulmuştur. İzleyen paragraflarda, bu aşamaya kadar yapılan değerlendirmelere kısaca yer verilmektedir.
- (226) Yukarıda “*Rekabet Hukukunda Anlaşma ve Uyumlu Eylem*” başlığında; rekabet hukuku çerçevesinde bir ihlalden bahsedebilmek için, öncelikle bu ihlalin taraflarını ve kapsamını ortaya koyabilecek nitelikteki birincil delillere ihtiyaç duyulduğu, öte yandan bu tip delillerin tam anlamıyla var olmadığı, somut bir ihlal şablonunun ortaya konulmasında yetersiz kalındığı durumlarda ikincil delillerin devreye girdiği ve böylece

tabloda eksik kalan noktaların tamamlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır. Bu açıklama doğrultusunda, mevcut dosya kapsamında ihlalin taraflarını ve kapsamını ortaya koyabilecek nitelikte birincil deliller bulunmadığından ikincil delillere ihtiyaç duyulduğu ve belgelerin birbirlerini tamamlayabildiği halde ihlal kanaatine ulaşılabileceği değerlendirilmiştir. Akabinde, dosya kapsamında edinilen iletişim delilleri ve iktisadi deliller incelenmiştir.

- (227) İletişim delilleri bağlamında; ihlal şüphesine dayanak olan temel belge incelenmiş, belgenin 12.08.2022 tarihinde yemek fiyatını görüşmek üzere bir toplantı planlandığını açıkça gösterdiği, belgede adı geçen okulların katılımcı olarak yer alacağı hakkında bilgilendirildiği izlenimini oluşturduğu, toplantının AEP (.....) ve (.....) tarafından planlandığı üzere 17.08.2022 tarihinde 15.30 ile 15.34 arasında en azından başlatılmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (228) Öte yandan; “*Yemek fiyatını görüşmek için toplantı yapacak mıyız?*” sorusuyla, bir anlamda toplantıya ilişkin ilk talebi dile getirerek (.....)’ı harekete geçiren (.....)’ün toplantı başlatıldıktan sonra toplantıya katılmayacağını ifade etmesi üzerine toplantının devam edip etmediği ve aktif toplantı katılımcılarının kimler olduğu ise mevcut belgelerden açıklıkla tespit edilememiştir.
- (229) Ardından, toplantının yemek fiyatları ile ilgili olduğu belgeden görülmekle birlikte, incelenen sektörün mevzuat yapısı ve diğer sektörlerden farklılaşan karakteristiğe sahip olması nedeniyle, toplantının amacının tam olarak ne olabileceğinin tespiti için; sektöre ilişkin yasal düzenlemeler ve pazarın özellikleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmıştır.
- (230) Sektöre ilişkin mevzuat kapsamında yapılan değerlendirmede; toplantının amacının yemek liste fiyatlarının ya da MEBBİS’e girilen azami yemek fiyatlarının birlikte belirlenmesi olamayacağı, zira söz konusu fiyatların toplantı tarihinden daha önce her okul tarafından netleştirilmiş olduğu ve toplantı tarihi itibarıyla mevzuat gereği artık değiştirilemeyeceği tespit edilmiştir. Bu çerçevede, toplantı tarihi ve sonrasında okulların yemek fiyatlarına ilişkin olarak alabileceği tek stratejik kararın, yemek hizmeti için ek ödeme/ek zam talep edilmesi olabileceği kanaatine ulaşılmıştır. Buradan hareketle, dosya kapsamında 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşabilmek için soruşturmaya taraf okulların bir irade uyuşmasına vararak yemek hizmetlerinden talep edilecek ek zammın miktarı ve/veya oranının tespitinde mutabakata vardıklarının ortaya koyulması gerektiği değerlendirilmiştir.
- (231) Toplantının amacının ne olabileceğine ilişkin ilgili pazarın özellikleri çerçevesinde yapılan değerlendirmede ise yerinde incelemeler başta olmak üzere dosya kapsamında elde edilen bilgi ve belgeler birlikte değerlendirilmiştir. Bu noktada en dikkat çeken husus, okulların katılım gösterdiği ya da temsil edildiği ve sektöre ilişkin yetkili otoritelerin bulunduğu birçok sektör toplantısında yemek fiyatlarının gündeme gelmesi olmuştur. Yemek fiyatlarının gündeme gelme gerekçelerinin ise, 2022 yılında maliyetlerde yaşanan yüksek ve sürekli artışlar sonrasında, okulların bu hizmetin tedarikini ve sunumunu sürdürmesinin zorlaştığı ve sektörün düzenleyici otoritelerinden yemek fiyatlarında ara zam yapılmasının önünün açılması için talepte bulunulması zemininde birleştiği anlaşılmıştır.
- (232) Bu toplantılara ilişkin bilgi ve belgelerin tarihleri 17.03.2022 tarihinde başlamakta ve 28.09.2022 tarihine kadar devam etmektedir. Dolayısıyla 17.08.2023 tarihinde gerçekleştirilmesi planlanan toplantıya ilişkin bulgu; yemek fiyatlarında rekabete aykırı bir irade uyuşmasına ortam hazırlandığı şeklinde değerlendirilebileceği gibi, AEP

bünyesinde yemek fiyatına ilişkin otoritelere iletilecek bir talebin hazırlığı olduğu şeklinde de değerlendirilebilecektir.

- (233) Ayrıca, toplantının planlanmasına ilişkin ilk girişimde bulunan (.....)'ün geçmişte İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü görevlerini üstlenmiş olması nedeniyle ilgili pazardaki düzenlemelere hâkim olması; toplantının planlanmasında yazışmanın diğer tarafında olan (.....)'in ise NESİBE AYDIN'daki (.....) görevi dışında incelenen dönemde (.....) konumunda olması ve (.....)'nin yemek hizmetlerindeki yüksek maliyet artışlarına karşı okulların da ara zam yapabilmesinin önünü açacak gerekli mevzuat değişikliklerinin yapılması noktasında otoritelerden mükerrer taleplerde bulunmuş olması birlikte değerlendirildiğinde toplantının ilgili otoritelere yeni taleplerle gidilmesi yönünde bir çalışma amacıyla da oluşturulmuş olabileceği ihtimalinin tutarlı bir görünüm arz ettiği değerlendirilmiştir.
- (234) Yukarıda özetlenen değerlendirmelerin ardından, ek zam talebinde bulunan okulların bu zamlarının iktisadi gerekçeler ile açıklanıp açıklanamadığı irdelenmiştir. BEŞTEPE ve MAYA'nın yemek hizmetini küresel çapta faaliyet gösteren yemek şirketlerinden tedarik ettiği, tedarik sözleşmelerinde yılda bir kez olmasına rağmen 2022 yılı içinde yüksek maliyet artışları gerekçe gösterilerek tedarikçiler tarafından ara zamların yapıldığı anlaşılmıştır. Yemek tedarik maliyetleri yüksek oranda artan BEŞTEPE ve MAYA ise kendilerine uygulanan tedarikçi zammının küçük bir bölümünü velilerden karşılamak üzere, ek ödeme talebinde bulunmuştur. Dolayısıyla BEŞTEPE ve MAYA'nın velilerden talep ettikleri ek ödemenin maliyetlerinde meydana gelen artış ile açıklanabildiği bir başka deyişle söz konusu ek ödeme taleplerinin iktisadi gerekçelerinin bulunduğu değerlendirilmiştir. Diğer taraftan yemek hizmetlerini kendi iştiraki vasıtasıyla yürüten NESİBE AYDIN'ın da benzer maliyet artışlarından etkilenmiş olduğu değerlendirilmiştir. Nitekim dosya kapsamında edinilen bir belgede; doğrudan yemek hizmetlerinde kullanılan ve seksenin üzerindeki gıda ürününü içeren listede, 2022 yılının Şubat ayından Aralık ayına kadar yaşanan fiyat artış ortalamasının %(.....) oranında olduğu görülmüştür.
- (235) Ayrıca aşağıda yer verilen tablodan da görülebileceği üzere BEŞTEPE, MAYA ve NESİBE AYDIN'ın ek ödeme talep ettikleri tarihlerin ve liste fiyatlarına göre hesaplanan zam oranlarının birbirinden farklılaşmakta olduğu, dolayısıyla ek ödeme taleplerinin birlikte belirlendiği şüphesini desteklemediği değerlendirilmiştir.

Tablo 10: Teşebbüslerin Ek Ödeme Talep Ettikleri Tarihler ve Hesaplanan Zam Oranları (%)

Okullar	Zammın Velilere Bildirilme Tarihi	Zam Oranı ²³
BEŞTEPE	16.11.2022	(.....)
MAYA	05.11.2022	(.....)
NESİBE AYDIN	08.10.2022	(.....)

- (236) İlâveten toplantıya katılım talebi bulunduğu anlaşılan ABC, ARI ve YÜKSELEN'in de herhangi bir ek ödeme talebinde bulunmamış olmasının da Bulgu-5'in işaret ettiği toplantıda yemek fiyatlarına ilişkin bir uzlaşının bulunmadığı ihtimalini desteklediği değerlendirilmektedir. Ek olarak elde edilen belgeler kapsamında farklı tarihlerde ve farklı coğrafi pazarlarda, henüz eğitim dönemi başlamadan yapılmış olan ek zam taleplerinin bulunması hususunun da pazardaki ek zam taleplerinin mutlaka bir anlaşma çerçevesinde oluşması gerekmediğini ve ekonomik gerekçelerle açıklanabileceğini gösterdiği değerlendirilmektedir (Bulgu-13, 14).
- (237) Nihayet, Ankara'da yer alan ve yazışmada adı geçen ABC, ARI, BEŞTEPE, MAYA, NESİBE AYDIN ve YÜKSELEN okullarının ilk bakışta yemek hizmetlerine ilişkin ortak

²³ Teşebbüslerin 2022-2023 yılındaki yemek liste fiyatları üzerinden hesaplanmıştır.

hareket etmek maksadıyla toplandıkları ve rekabete aykırı bir irade uyuşmasına varmış olabilecekleri yönünde şüphe doğmuş olsa da şüpheyeye dayanak olan belgenin; tek başına ihlali ortaya koymaktan uzak olması nedeniyle birincil delil niteliğinde olmadığı ve ikincil delil niteliğindeki iletişim ve iktisadi delillerin de ihlalin gerçekleştiği yönünde tutarlı bir görünüm arz etmediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda soruşturma taraflarının uyumlu eylem yoluyla fiyat artışı gerçekleştirerek 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri sonucuna ulaşılmamıştır.

I.8.3. Tarafların Yazılı Savunmaları ve Değerlendirilmesi

- (238) Teşebbüslerin savunmalarının değerlendirilmesinde tekrara düşülmemesi için benzer içerik ve kapsama sahip olan savunmalar gruplandırılmıştır. Akabinde teşebbüse özgü savunmalara ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

I.8.3.1. Ortak Savunmaların Değerlendirilmesi

- (239) Ekonomik koşullara, maliyet artışlarına ve bu artışlar karşısında başvuru yasal girişimlere ilişkin olarak;

- ABC tarafından; ekonomik koşulların yemek hizmetinin sağlanması anlamında özel okulların faaliyetlerini devam ettirmesini engelleyecek boyutlarda olduğu, yemek firması ile sözleşmenin feshi noktasına kadar gelindiği, sorunun çözümü adına iç kaynakların tüketilmekte olduğu, bu sorunlara yönelik olarak TOBB Türkiye Eğitim Meclisi, AEP ve TÖZOK'un çeşitli çalıştaylarında görüşmeler yapıldığı, TÖZOK tarafından hazırlanan bir raporun MEB ve Hazine ve Maliye Bakanlığı ile paylaşıldığı, sorunlara yönelik TOBB'da gerçekleştirilen toplantılarda "mevcut durumda bir düzenleme çalışması yapılamayacağı" kendilerine iletiildiği, gerçekleşen bu toplantıların da sektörün içinde bulunduğu ekonomik zorlukların giderilmesine yönelik olduğu, başkaca bir amaç taşımadığı,
- BEŞTEPE tarafından; yemek firmasıyla yapılan anlaşmada 2022 yemek ücretinin 2021 yılına göre %(.....)zamlı olduğu, tedarikçi firmaların kısa süreli anlaşmalarla ücretlerini revize etmeyi tercih ettiği,
- YÜKSELEN tarafından; yemek fiyatlarında eğitim-öğretim dönemleri açısından yaşanan farklılıkların mevcut ekonomik şartlardan kaynaklandığı, bu durumda dahi mevcut fiyatların maliyetleri karşılayamadığı,
- NESİBE AYDIN tarafından; soruşturma konusu yazışmanın, iddia edildiği gibi rekabeti kısıtlayıcı bir amaçtan ziyade yasal ve meşru bir zeminde yetkili kamu otoriteleri nezdinde yapılması düşünülen sektörel faaliyetlerin planlanmasına yönelik olduğu, bu durumun AEP'deki görevleri yanında TOBB Türkiye Eğitim Meclisi'nin (.....), Tüm Özel Öğretim Kurumları Derneği'nde de Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapmakta olan (.....)'in kendi teşebbüsü adına değil, görev üstlendiği mesleki ve sivil toplum kuruluşları adına hareket etmesinden de anlaşılacağı, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı için yemek ücretlerinin belirlenerek kamuya duyurulduğu zamandan bahsi geçen toplantının planlandığı Ağustos ayına kadarki dönemde yemek girdi maliyetlerinde öngörülemez bir artış olduğu, yemek hizmeti veren firmaların bu maliyetleri mecburi olarak ürün ve hizmetlerine yansıttığı, ilaveten gıda, enerji ve işçilik de dâhil olmak üzere birçok kalemde yaşanan artışların konuşulması adına TOBB ve Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünde toplantılar gerçekleştirildiği, bu toplantılara özel öğretim kurumlarını temsilen (.....)ve (.....)'ün katıldığı, ayrıca yemek maliyetlerinin ilan edilen yemek ücretlerinin oldukça üzerine çıkması nedeniyle doğan zararın en aza indirilebilmesi için NESİBE AYDIN tarafından 08.10.2022 tarihinde velilere ek yemek ödemesi için bir yazı gönderildiği, ilgili ek ödemenin gönüllülük esasına dayandığı

ifade edilmiştir.

(240) Her ne kadar bu yönde bir sonuca ulaşılamasa da belirtmek gerekir ki; yüksek maliyet artışlarının yaşanması, rakip okulların uygulayacakları zam oranlarını birlikte tespit etmelerini meşru kılmamaktadır. Öte yandan özel okulların yemek hizmetlerine ilişkin fiyatlarının geçerli olduğu dönem itibarıyla diğer birçok sektörden ayrıştığı, maliyet artışlarını süratle çıktı fiyatlarına yansıtamadıkları vb. hususlar dosya kapsamında dikkate alınmıştır. Ayrıca soruşturma tarafı okullarca yemek ücretlerine yönelik sorunların yetkili otoriteler nezdinde meşru bir şekilde dile getirilmeye çalışıldığına yönelik hususlara da dosya genelinde yer verilmiştir.

(241) Yemek fiyatlarının belirlenme yöntemine ilişkin olarak;

- BEŞTEPE tarafından; yemek ücretlerinin tespitinde ekonomik ve rekabetçi koşullar, tedarikçi firmanın zam oranı, yemek kalitesi gibi birden çok şartın ele alındığı, teşebbüsün yemek ücretini belirlerken mevcut ekonomik koşullar altında sürdürülebilirliği sağlamayı amaç edindiği, işletme giderlerinin tahmini olarak hazırlanmasıyla liste fiyatının ve zam oranlarının belirlendiği, hiçbir yapı veya kurumla beraberce kararlaştırılan bir ücret tespitinin olmadığı,
- YÜKSELEN tarafından; 2022-2023 eğitim-öğretim yılı için MEB tarafından belirlenen orana uygun bir zam yapıldığı,
- MAYA tarafından; kuruluştan beri yemek hizmetinin (.....) firmasından tedarik edildiği, yıllık yemek fiyatının enflasyon oranları esas alınarak (.....) tarafından belirlendiği, MAYA'nın da yemek fiyatlarında (.....) ile imzalanan sözleşme hükümlerine göre tespit edilen fiyat artışına paralel olarak yemek ücretinde artış talep ettiği, yemek hizmeti alımında sözleşme gereği yapılan artış ile ilan edilen yemek ücreti artış oranının aynı olduğu,
- NESİBE AYDIN tarafından; ücret ilanına ilişkin esasların kanun hükümleri çerçevesinde belirlenmekte olduğu, nitekim öğrenim ücretleri ve diğer ücretlerin her yıl ocak ayından itibaren mayıs ayının sonuna kadar ilan edilmesi gerektiği, yemek ücretlerinin resmi ilanı için MEB tarafından öngörülen tarihten sonra resmi olarak değişiklik yapılması ihtimalinin bulunmadığı

ifade edilmiştir.

(242) Dosya kapsamında soruşturma taraflarının yemek fiyatlarını rekabete aykırı olacak şekilde birlikte belirlediklerine ilişkin bir sonuca ulaşılmamıştır. Yasal düzenlemelere ilişkin savunmalar ise MEB mevzuatından kaynaklanmaktadır. Söz konusu düzenlemeler bütüncül bir değerlendirme yapabilmek adına, ilgili olduğu ölçüde dosya kapsamında ele alınmış olmakla birlikte, bu düzenlemelere uygun davranıldığına ilişkin savunmalar doğrudan rekabet mevzuatıyla ilgili olmamaktadır. Zira MEB mevzuatına uyumlu davranılması teşebbüslerin rekabete aykırı eylemlerde bulunmasını engellemeyecektir.

(243) Planlanan toplantının tarihi itibarıyla rekabete aykırı bir amaca hizmet edemeyeceği ve/veya etki doğurma potansiyeli bulunmadığına yönelik olarak;

- ABC tarafından; ücretlerin ilanı için verilen son tarihten sonraki bir tarihte gerçekleştirilmesi planlanan 17.08.2022 tarihli toplantının; mal ve hizmetlerinin fiyatını, maliyetini veya karını belirleme saikini taşımasının imkânsız olduğu,
- BEŞTEPE tarafından; *WhatsApp* görüşmelerinde yer alan toplantı tarihlerinden önce, mayıs ayında, yemek ücretlerinin tespit edilip MEBBİS'e yüklendiği,

- YÜKSELEN tarafından; yemek fiyatlarının gıda fiyatları ile enflasyon oranı dikkate alınarak 12.08.2022 tarihinden önce yemek ücretlerini belirlediği ve 04.08.2022 tarihinde Altındağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ıslak imzalı olarak sunulduğu,
- MAYA tarafından; mevzuat hükümleri gereği soruşturmaya dayanak yazışmalardan çok önce, 2022-2023 eğitim öğretim yılı fiyatlarının 23.01.2022 tarihinde velilere ilan edildiği ve 01.08.2023 tarihinde "*Ücret Bildirim Formu*"nun MEBBİS'e sunulduğu,
- NESİBE AYDIN tarafından; soruşturma konusu iddianın düzenleyici kurallar ve üstlenilen akdi yükümlülükler nedeniyle hukuken; yerleşik sektör pratiği ve işleyişi nedeniyle de fiilen olanaksız olduğu, mevzuat hükümlerine göre yemek fiyatlarının yazışma tarihinden aylarca önce belirlenmiş olduğu,
- ARI tarafından; yemek ücretlerinin bahsi geçen *Zoom* toplantısından çok önce belirlendiği, ilgili toplantı tarihinden sonra da velilerden herhangi bir ücret talebinde bulunulmadığı

ifade edilmiştir.

- (244) Toplantı planlanmasına ilişkin yazışmaların tarihleri ve sektöre özgü düzenlemeler dosya kapsamında yapılan değerlendirmelerde dikkate alınmıştır. *İlgili Mevzuat Kapsamında Yapılan Değerlendirme* başlığında detaylı olarak yer verildiği üzere planlanan toplantının; yemek fiyatlarına ilişkin liste fiyatlarının yayımlanması ve MEBBİS sistemine girilmesinden sonraki bir tarihe denk geldiği, bu nedenle toplantının amacının ve/veya etkisinin söz konusu fiyatlara ilişkin rekabete aykırı bir niteliğe sahip olamayacağı değerlendirilmiştir. Öte yandan, söz konusu toplantının amacının velilerden yemek hizmetine ilişkin olarak talep edilecek ek ödemenin miktarının/oranının tespit edilmesi olabileceği değerlendirilerek analizler bu çerçevede iletilmiş olsa da soruşturma taraflarının uyumlu eylem yoluyla fiyat artışı gerçekleştirerek 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri yönünde bir sonuca ulaşılmamıştır.

- (245) *Toplantının amacına ilişkin olarak:*

- ABC tarafından; (.....)'ün özel okulların faaliyetlerini konu edinen birden çok kuruluşa üye olduğu, AEP'nin de bu kuruluşlardan biri olduğu, (.....)'ün bahsi geçen toplantıya ilişkin özel bir gündem hakkında bilgilendirilmemiş olduğu, kendisinin yemek fiyatlarının belirlenmesine yönelik bir görüşme gerçekleştirmediği, ilaveten ABC'nin velilerden ek bir yemek ücreti talep etmediği,
- NESİBE AYDIN tarafından; teknik aksaklıklar nedeniyle yapılamayan söz konusu toplantının konusunun yemek ücretlerinin rakiplerle birlikte belirlenmesi olmadığı, ülke ekonomisi ve kendine özgü bazı özel koşullar nedeniyle özel öğretim kurumları için sektörel bir sorun haline dönüşmüş yemek ücretlerine yönelik düzenleyici/yetkili kamu otoriteleri nezdinde mevzuat bağlamında değişiklik talep edilmesine ilişkin olduğu, soruşturma bildiriminde yer alan belgedeki "*yemek fiyatlarını görüşmek*" ifadesinin taraflar arasında rekabet karşıtı bir anlaşma yapılması amacıyla değil, tedarikçi firmaların yemek fiyatları için 2021 yılı Aralık ayından bugüne kadar devam eden enflasyon nedeniyle gıda fiyatlarındaki yükseliş nedeniyle talep ettiği zamlara karşı üretilecek çareler için kullanılan bir ifade olduğu, ayrıca yazışma taraflarından (.....)'ün bir dönem Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü görevini de yürütmüş olmasından dolayı mevzuat düzenlemeleri ve uygulama hakkında ciddi tecrübesi bulunması sebebiyle kendisiyle görüşüldüğü, (.....)'ın kendisini önceki görevleri kapsamında görev aldığı mevzuat çalışmalarından ve AEP'de (.....) Şubesi'ni temsilen üye olması sebebiyle tanıdığı

ifade edilmiştir.

- (246) Konu edilen toplantının yemek fiyatları ile ilgili olduğu belgeden görülmekle birlikte, incelenen sektörün mevzuat yapısı ve diğer sektörlerden farklılaşan karakteristiğe sahip olması nedeniyle, toplantının amacının tam olarak ne olabileceğinin tespiti için; sektöre ilişkin yasal düzenlemeler ve pazarın özellikleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmıştır. Sektöre ilişkin mevzuat kapsamında yapılan değerlendirmede; toplantı tarihi ve sonrasında okulların yemek fiyatlarına ilişkin olarak alabileceği tek stratejik kararının, yemek hizmeti için ek ödeme/ek zam talep edilmesi olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Pazarın özellikleri çerçevesinde yapılan değerlendirmede ise yerinde incelemeler başta olmak üzere dosya kapsamında elde edilen bilgi ve belgeler birlikte değerlendirilmiştir.
- (247) Nihayetinde, Ankara'da yer alan ve yazışmada adı geçen ABC, ARI, BEŞTEPE, MAYA, NESİBE AYDIN ve YÜKSELEN okullarının ilk bakışta yemek hizmetlerine ilişkin ortak hareket etmek maksadıyla toplandıkları ve rekabete aykırı bir irade uyuşmasına varmış olabilecekleri yönünde şüphe doğmuş olsa da şüpheye dayanak olan belgenin; tek başına ihlali ortaya koymaktan uzak olması nedeniyle birincil delil niteliğinde olmadığı ve ikincil delil niteliğindeki iletişim ve iktisadi delillerin de ihlalin gerçekleştiği yönünde tutarlı bir görünüm arz etmediği tespit edilmiştir. Ayrıca toplantının amacının ilgili otoritelere yapılacak mevzuat değişikliği talebi için hazırlık yapmak olabileceği ihtimalinin de elde edilen diğer belgeler ile tutarlı bir görünüm arz ettiği değerlendirmesine de dosyanın ilgili bölümlerinde yer verilmiştir.
- (248) Toplantının gerçekleşmediğine/toplantıya katılım gösterilmediğine ilişkin olarak;
- ABC tarafından; Zoom üzerinden yapılması planlanan görüşmenin bağlantı sorunları nedeniyle gerçekleştirilemediği,
  - BEŞTEPE tarafından; teşebbüs yetkilisi veya teşebbüsteki herhangi birinin WhatsApp görüşmelerine taraf olmadığı, görüşmelerden haberdar olmadığı ve içinde yer almadığı, herhangi bir Zoom toplantısına katılım olmadığı ve yemek ücretleri konusunda bir görüşmenin yapılmadığı,
  - YÜKSELEN tarafından; 12.08.2022 tarihli toplantı hakkında herhangi bir bilgi sahibi olunmadığı, olsa dahi böyle bir toplantıya katılım menfaatinin olmadığı,
  - MAYA tarafından; mesajlaşmalara herhangi bir katılımın olmadığı, MAYA'nın özel okullar arasında yapılan yemek ücretlerini belirlemeye yönelik herhangi bir görüşmeye katılmadığı, teşebbüste gerçekleştirilen yerinde incelemelerde de yetkililerin telefon ve bilgisayarlarında inceleme yapıldığı ve konuyla ilgili herhangi bir delile rastlanmadığı,
  - NESİBE AYDIN tarafından; yazışmanın devamında (.....)"(.....) Hocam bağlantı sorununuz?" sorusuna (.....)'ün cevaben "Bağlanmıyorum" diye yanıt verdiği, bağlantı sorunundan dolayı planlanan toplantının yapılmadığı, her ne kadar sektörel sorun olarak değerlendirilen bu konu özelinde bir toplantı planlanmış olsa da yaşanan teknik aksaklıklar nedeniyle toplantının gerçekleştirilmediği ifade edilmiştir.
- (249) Toplantının konu edildiği yazışmaya ilişkin detaylı değerlendirmelere dosyanın "Soruşturmaya Konu Eylemlerin Elde Edilen Bilgi ve Belgeler Kapsamında Değerlendirilmesi" başlığında yer verilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, toplantının (.....) tarafından planlandığı üzere 15.30 ile 15.34 arasında en azından başlatılmış olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan bir anlamda toplantıya ilişkin ilk talebi dile getiren (.....)'ün toplantı başlatıldıktan sonra toplantıya katılmayacağını ifade etmesi üzerine toplantının devam edip etmediği ve aktif toplantı katılımcılarının kimler

olduğunun mevcut belgelerden açıklıkla tespit edilmediği değerlendirilmesine de yer verilmiştir.

(250) Sonuç olarak tüm bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde soruşturma taraflarının anlaşma/uyumlu eylem yoluyla fiyat artışı gerçekleştirerek 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri sonucuna ulaşamadığından teşebbüsler tarafından yapılan toplantının gerçekleşmediğine/toplantıya katılmadıklarına ilişkin savunmaların dosya kapsamında yapılan tespitleri değiştirecek nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

(251) Pazarın yapısına ilişkin olarak;

- ABC tarafından; toplantılara katılan veya toplantı düzenleme gayesindeki özel okulların tamamında yemek ücretlerinin farklılık gösterdiği, her geçen gün yeni eğitim kurumlarının pazara girdiği, bu nedenle de yüksek bir rekabet ortamının bulunduğu,
- BEŞTEPE tarafından; teşebbüsün öğrenci kitlesinin birçok bölgeye yayılmış olduğu, okulun tercih edilme sebebinin sağlanan üstün hizmet ve eğitim kalitesi olduğu, böyle bir ortamda yemek ücreti gibi bir kalemin teşebbüsün müşterileri açısından en az dikkate alınan hususlardan biri olduğu, yemek ücreti ile rekabeti bozucu ve kısıtlayıcı bir durumdan söz edilemeyeceği,
- YÜKSELEN tarafından; yemek hizmetinin eğitim hizmetinin yanında ikincil bir hizmet olduğu, velinin karar vermesinde doğrudan etkisi olmadığı, esasen bu tür hizmetlerde rekabet ortamının da bulunmadığı,
- MAYA tarafından; soruşturma tarafı diğer okulların internet sitelerinde ilan ettikleri eğitim ve yemek ücretleri incelendiğinde fiyatların farklı olduğunun tespit edilebileceği, ayrıca ilgili okullar arası sık sık öğrenci ve personel geçişlerinin olduğu, bu durumun okullar arası rekabetin etkin şekilde işlediğinin bir göstergesi olduğu, yemek hizmetlerinin okullar arasındaki rekabeti etkileyen bir faktör olmadığı,
- NESİBE AYDIN tarafından; öğrenci kayıt işlemlerinin büyük ölçüde ilgili eğitim/öğretim yılının ilk üç ayında tamamlandığı, ayrıca ağustos ayı itibarıyla arazi durumlar hariç öğrenci kayıt işlemleri gerçekleştirilmediği, kayıt gerçekleştirilse dahi öncelikle MEBBİS'e işlenmiş olan ücretlerin dikkate alındığı,
- ARI tarafından; özel okulların fiyatta değil kalitede rakip oldukları

ifade edilmiştir.

(252) Dosya konusu eylemlerin pazarın yapısı kapsamında değerlendirilmesine dosyanın "*Pazarın Özellikleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*" başlığında detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Yine özel eğitim sektörüne ilişkin mevzuat ve MEB uygulamalarına da bu kapsamda değinilmiştir. Ayrıca teşebbüslerin yemek hizmetlerine ilişkin fiyatlarının anlaşma ya da uyumlu eyleme işaret etmediği de değerlendirilmiştir. Öte yandan yemek hizmetine ilişkin olarak kamusal otoritelerden sürekli talepte bulunulması ve okullarda sunulan yemek fiyatlarının veliler tarafından tepkiyle karşılandığını içeren haberlerin zaman zaman gündeme gelmesi hem arz hem de talep tarafında yemek fiyatlarının önemli bir kriter olduğunu ve yemek hizmetlerinin bir rekabet parametresi olmadığı savunmasının mesnetsiz olduğunu göstermektedir. Her hâlükârda, yapılan savunmalar dosya kapsamında ulaşılan sonuçları değiştirmemektedir.

(253) İspat standardının sağlanmadığına ilişkin olarak;

- ABC tarafından; Kurul tarafından verilen kararlara ilişkin olarak Danıştay'ın "*her türlü şüpheden uzak, açık ve kesin delillerle ispat*" şeklinde tanımlanan bir ispat standardı geliştirdiği, gözleme dayanan ve somut veriler ihtiva etmeyen bulguların ispat açısından yeterli olmadığı, bu kapsamda teşebbüsün 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği şüphesinin geçerli olmadığı,

- YÜKSELEN tarafından; 12.08.2022 ile 16.08.2022 tarihli mesajlarda ifade edilen Zoom toplantısında YÜKSELEN'in her ne kadar katılımcı olarak zikredilmiş olsa da hiçbir teşebbüs yetkilisinin böyle bir toplantıdan haberi olmadığı ve böyle bir toplantıya katılmadığı, yalnızca teşebbüs adının yer almasının bir irtibat kanıtı olarak kabulünün mümkün olamayacağı,
- NESİBE AYDIN tarafından; aralarında irade uyuşma ve rekabete duyarlı bir bilgi paylaşımının söz konusu olmadığı, bulgunun tek başına bir kartel anlaşmasına dayanak oluşturabilmesinin ispat standardı bakımından yetersiz olduğu, Kurul kararlarında ispat gücü bakımından delillerin niceliğinin değil niteliğinin önem teşkil ettiği, söz konusu yazışmanın da bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiği, elde edilen delillerin yalnızca şüphe uyandırmaları durumunda bu delillerin ispat standardını sağlamayacağı, soruşturmaya dayanak tek belgenin şirketin rekabete aykırı bir anlaşmaya (irade uyuşmasına) ve/veya rekabetçi yönden hassas bilgi değişimine taraf olduğunu göstermediği ve ihlal için gerekli ispat standardını karşılamaktan uzak olduğu

ifade edilmiştir.

- (254) Dosya kapsamında, Ankara'da yer alan ve yazışmada adı geçen ABC, ARI, BEŞTEPE, MAYA, NESİBE AYDIN ve YÜKSELEN okullarının ilk bakışta yemek hizmetlerine ilişkin ortak hareket etmek maksadıyla toplandıkları ve rekabete aykırı bir irade uyuşmasına varmış olabilecekleri yönünde şüphe doğmuş olsa da şüpheye dayanak olan belgenin; tek başına ihlali ortaya koymaktan uzak olması nedeniyle birincil delil niteliğinde olmadığı ve ikincil delil niteliğindeki diğer iletişim ve iktisadi delillerin de ihlalin gerçekleştiği yönünde tutarlı bir görünüm arz etmediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda soruşturma taraflarının uyumlu eylem yoluyla fiyat artışı gerçekleştirerek 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri sonucuna ulaşılmamıştır. Bu nedenle de teşebbüsler tarafından yapılan savunmaların dosya kapsamında ulaşılan sonuçları değiştirmeyeceği değerlendirilmektedir.

I.8.3.2. Teşebbüse Özgü Savunmaların Değerlendirilmesi

I.8.3.2.1. NESİBE AYDIN'ın Savunması

- (255) NESİBE AYDIN tarafından; bahsi geçen toplantıya vakıf okullarının katılmaktan çekinmesinin nedeninin, toplantının hukuka aykırı bir amaç taşınması değil kamusal temaslardan sonra ilgili kamu kurumlarının kendilerine iletilen taleplere olumsuz yaklaşımlarının somutlaştığının, farklı kamu kurumlarına konunun taşınmasının fayda getirmeyeceğinin ve kamu kurumları ile karşı karşıya gelinmemesi gerektiğinin düşünülmesi olduğu ifade edilmiş ve ayrıca dosya kapsamında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair bir tespit yapılamadığından, aynı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince idari para cezası verilmesine gerek olmadığına yönelik kanaat oluştuğu, bu doğrultuda NESİBE AYDIN'ın herhangi bir ihlale taraf olmadığına tespiti ile hakkında idari para cezası uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesinin talep edildiği ifade edilerek, soruşturmanın herhangi bir cezai müeyyide öngörülmezsizin sona erdirilmesi talep edilmiştir.
- (256) İncelemeye konu okulların ilk bakışta; yemek hizmetlerine ilişkin ortak hareket etmek maksadıyla toplandıkları ve rekabete aykırı bir irade uyuşmasına varmış olabilecekleri şüphesi doğmuştur. Aynı belgede toplantının içeriği itibarıyla vakıf okulları başta olmak üzere birtakım okulların toplantıya katılmaktan çekindiklerinin ifade edilmesinin de oluşan bu şüpheyi desteklediği değerlendirilmiştir. Öte yandan dosya kapsamında elde edilen tüm bilgi ve belgelerin bütüncül bir şekilde değerlendirilmesi neticesinde, ihlal bulunduğu kanaatine varılmamış ve yapılan savunmanın ihtimal dâhilinde olabileceği

değerlendirilmiştir. Teşebbüs tarafından yapılan diğer savunmalarda da dosyada yer verilen tespit ve değerlendirmelere itirazda bulunulmadığının anlaşılması sebebiyle teşebbüsün savunmasına yönelik ek bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

I.8.3.2.2. YÜKSELEN'in Savunması

(257) YÜKSELEN tarafından teşebbüsün Ankara ilindeki özel okullarda eğitim gören öğrencilerin % (.....)'ine hizmet verdiği, soruşturmanın tarafı diğer teşebbüslerin konum olarak YÜKSELEN'den farklılaştığı; teşebbüsün Mamak, Çubuk ve Pursaklar'da kampüslerinin olduğu, soruşturma tarafı okullar ile karşılaştırıldığında hizmet verilen kitlelerin farklılaştığı, bu nedenle teşebbüsün soruşturmanın diğer tarafları ile yemek fiyatı belirlemek için görüşme yapma ihtiyacı olmadığı, Kurulun özel okullarla ilgili yürütülen 11.02.1999 tarihli ve 99-6/48-17 sayılı soruşturması kapsamında verilen kararında coğrafi açıdan uzak olmanın teşebbüslerin rakip olmalarına engel olduğuna hükmedildiği ifade edilmiştir. Ayrıca;

- İnceleme sırasında Kurum çalışanlarına hiçbir zorluk çıkarılmadığı ve inceleme yapılabilmesi adına her türlü kolaylığın sağlandığı ve soruşturma süreci içerisinde YÜKSELEN'den talep edilen bilgi ve belgelerin süresi içerisinde detaylı bir şekilde hazırlanarak Kurum'un bilgisine sunulduğu,
- Soruşturma kapsamında NESİBE AYDIN ile SINAV yetkilileri arasında gerçekleşen 12.08.2022 ve 16.08.2022 tarihli *WhatsApp* yazışmalarında YÜKSELEN'in de katılımcı olacağı ifade edilen bir *Zoom* toplantısından bahsedildiği ancak YÜKSELEN yetkililerinin bu toplantıdan haberdar olmadığı ve özel bir sohbette YÜKSELEN'in yalnızca adının geçiyor olmasının bir irtibat/iletişim kanıtı olarak kabulünün mümkün olmadığı,
- Dosyada toplantının konusunun yemek fiyatlarının tespitine ilişkin olup olmadığı ve toplantıda aktif katılımcıların kimlerden oluştuğunun tespit edilemediği, dolayısıyla mevcut konuşmanın ispat standardı zayıf bir iletişim delili olduğuna kanaat getirildiği,
- Dosya kapsamında YÜKSELEN'in velilerinden yemek fiyatına ilişkin ek zam talebinde bulunmadığı, dolayısıyla piyasa davranışı yönünden de herhangi bir ihlal emaresi bulunmadığının belirtildiği,
- YÜKSELEN'in toplantıya katılmadığı, bununla birlikte bahsi geçen toplantının rekabete aykırı piyasa ortamı yaratmak amacı taşımadığı, YÜKSELEN'in yemek fiyatlarını diğer özel okullarla ortak bir şekilde belirlemesinin mümkün olmadığı,
- YÜKSELEN tarafından 12.08.2022 tarihinde yapıldığı iddia edilen toplantıdan çok daha önce eğitim ve yemek ücretleri tespit edilerek MEBBİS'de ilan edildiği, 04.08.2022 tarihinde sistemde ilan edilen yemek ücretlerine ilişkin belgelerin çıktılarının alınarak bağlı bulunan Altındağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne ıslak imzalı bir şekilde bildirildiği,
- YÜKSELEN'in Temmuz ayı itibarıyla 2022 yılındaki öğrenci kayıtlarını % (.....) oranında tamamladığı, dolayısıyla YÜKSELEN açısından yemek ücretlerinin ortak tespit edilmesi amacıyla toplantıya katılım sağlanmasını gerektirecek bir menfaatin bulunmadığı,
- YÜKSELEN tarafından MEBBİS'e bildirilen yemek fiyatı ile uygulanan yemek fiyatı arasında bir marj bırakıldığı, bu marj sayesinde YÜKSELEN'in yemek hizmetlerinde yaşanabilecek maliyet artışlarına karşı ara zam yapma yönünde strateji uygulama imkanına sahip olduğu, ancak YÜKSELEN'in yemek hizmeti maliyetlerini ekonomik

açıdan doğru kurgulaması nedeniyle velilerine karşı herhangi bir ara zam uygulamadığı

ifade edilerek YÜKSELEN'in 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediğinin tespit edilerek herhangi bir yaptırım kararının verilmemesi talep edilmiştir.

- (258) Dosya kapsamında teşebbüslere yönelik bir ihlal isnadında bulunulmadığından YÜKSELEN tarafından yapılan savunmalar ulaşılan sonucu değiştirmemektedir.

I.8.3.2.3. ARI'nın Savunması

- (259) ARI tarafından, ilgili ürün pazarının devlet okulları da göz önüne alınarak "*ilköğretim ve lise düzeyinde öğretim pazarı*" şeklinde belirlenmesi gerektiği, bu noktadan hareketle coğrafi pazarın Türkiye olarak belirlenmesi gerektiği, okullar arasında "*ücret toplantısı*" başlığı altında yapılan toplantılara rağmen özel okulların fiyatlarında bir paralellik bulunmadığı ve bahsi geçen toplantılarda da fiyatların değil sektöre ilişkin sorunların görüldüğü, dosya kapsamında bahsi geçen Zoom toplantısının da rekabeti sınırlama amacı taşımadığı, toplantıda görüşülen hususların bu etkiyi doğurmadığı, Kurulun özel okullar hakkında yürütülen 03.03.2011 tarihli ve 11-12/226-76 sayılı kararında da ihlale konu eylemlerin soruşturma açılacak kadar etkili olmadığından, taraflar hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına yönelik karar verildiği ifade edilmiştir. Ayrıca;
- Dosya kapsamında 01.08.2022 tarihinden sonra ARI'nın ya da yemek hizmeti sunan taşeron firmanın herhangi bir ücret güncellemesi, ek ücret ve/veya ek zam talebinin söz konusu olmadığı ve veliye yemek ücretlerine ilişkin herhangi bir bilgilendirmenin yapılmadığı hususlarının açıkça tespit edildiği,
  - Dosyada ARI hakkında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilmediği yönünde karar tesis edilse de dosya içeriğinde adı geçen kurumların toplantıya katıldıkları ancak toplantının okulların taleplerinin üst kuruluşlara iletilme amacıyla gerçekleştirilmiş olabileceği ve bu hali ile mevcut durumun yeterli delil barındırmadığı ifadelerine yer verilmesine karşın bu tespitin ARI tarafından kabul edilmediği,
  - ARI'nın sektörel bazda mesleki eğitim, kültürel, eğitsel faaliyetler kapsamında çeşitli kurumlar ile irtibat halinde olduğu, senede birkaç toplantıya bu faaliyetler kapsamında katıldığı ancak soruşturma raporunda bahsi geçen toplantıya Zoom üzerinden yahut fiziki olarak katılmadığı

ifade edilerek ARI'nın 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmediği ve herhangi bir cezai müeyyide öngörülmezsizin soruşturmanın sona erdirilmesi talep edilmiştir.

- (260) Dosya kapsamında ilgili ürün pazarının özel okullarda sunulan öğretim hizmetlerini ve öğretim dışı hizmetleri de içerecek şekilde; "*özel okullar tarafından sunulan ilköğretim ve ortaöğretime özgü öğretim hizmetleri pazarı*" olarak ve ilgili coğrafi pazarın "*Ankara*" olarak tanımlanabileceği değerlendirilmiştir. İlgili pazar tanımına devlet okullarının neden dâhil edilemeyeceğine ve coğrafi pazarın neden Ankara ile sınırlandırılması gerektiğine ilişkin açıklamalara ilgili bölümlerde yer verilmiştir. Bununla birlikte, İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafına atıfla dosya kapsamında ulaşılan sonucu değiştirmeyeceği için kesin bir ilgili ürün pazarı tanımlaması yapılmasına gerek görülmemiştir. Teşebbüsün yukarıda yer verilen diğer savunmalarında dosya kapsamında ulaşılan sonucu etkileyecek herhangi bir husus bulunmadığı görüldüğünden ilave bir açıklama yapılmasına gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

I.8.3.2.4. MAYA'nın Savunması

- (261) MAYA tarafından yapılan savunmada özetle;

- İlgili ürün pazarına ilişkin olarak, MAYA tarafından verilen yemek hizmetinin eğitim hizmetinin içinde yer aldığı ve "iki hizmetin birlikte bir pazar oluşturduğu" görüşünün kabul edilmediği,
- Dosyada; MAYA yetkilileri tarafından ya da MAYA yetkililerine gönderilmiş herhangi bir mesajın bulunmadığı, MAYA'nın fiyatlarını belirlemeye yönelik rakipleriyle herhangi bir görüşmeye katılmadığı, MAYA'nın yemek hizmetini (.....)'den hizmet temini yöntemi ile satın aldığı, yemek ücretlerinin ise (.....) ile imzalanan sözleşme hükümlerine göre, TÜİK tarafından ilan edilen gıda ürünleri üretici fiyat endeksindeki yıllık artış oranları dikkate alınarak hizmet alımı yapılan firma tarafından ekonomik şartlara göre belirlendiği, yemek ücretlerinin hizmetin verilmesinin başlanmasından sekiz ay önce ve hizmetin tamamlanmasından 18 ay önce MAYA tarafından velilere ilan edildiği, Ocak 2022 ayından velilere ek yemek ödemesi isteminin iletildiği tarihe kadar geçen 11 aylık süre zarfında; (.....) tarafından kendisine %(.....) oranında tedarikçi zammı uygulandığı ve ayrıca tedarikçi firmaya ait olan elektrik giderinin MAYA tarafından üstlenildiği, bu giderlerin yanında hizmetin sunumu nedeniyle ek giderlere de katlanıldığı ve bu ek giderlerde de maliyet artışlarının yaşandığı, MAYA'nın velilerden rica ettiği ek ödeme talebinin ise yapılan zammın %(.....)'ine tekabül ettiği, bu talebin yukarıda açıklanan iktisadi gerekçelere dayandığı ve mevzuata uygun olduğu,
- 03.01.2023 tarihli savunma dilekçesinde 4054 sayılı Kanun'un 46. maddesi uyarınca sözlü savunma toplantısı yapılmasının talep edildiği, ancak soruşturmanın uzamasına sebebiyet vermemek amacıyla bu talepten vazgeçildiği

ifade edilerek MAYA'nın 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmediği ve herhangi bir cezai müeyyide öngörülmezsizin soruşturmanın sona erdirilmesi talep edilmiştir.

(262) Dosyanın "*İlgili Pazar*" başlıklı bölümünde pazarın özellikleri ve yapısına etki eden düzenlemelere yer verilmiş, sektöre ilişkin geçmiş tarihli Kurul kararlarında tanımlanan ilgili ürün pazarları incelenmiş, detaylı ve kapsamlı tespit ve değerlendirmeler yapılmış ve ilgili ürün pazarının öğretim hizmetlerini ve öğretim dışı hizmetleri içerecek şekilde; "*özel okullar tarafından sunulan ilköğretim ve ortaöğretime özgü öğretim hizmetleri pazarı*" olarak tanımlanabileceği ifade edilerek ulaşılan sonucu değiştirmeyeceği için kesin bir ilgili ürün pazarı tanımlaması yapılmadığı vurgulanmıştır. Bu çerçevede savunmaya ilişkin ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

(263) MAYA tarafından yapılan diğer savunmalarda da dosyada yer verilen tespit ve değerlendirmelere itirazda bulunulmadığının anlaşılması sebebiyle teşebbüsün savunmasına yönelik ek bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

I.8.3.2.5. BEŞTEPE'nin Savunması

(264) BEŞTEPE tarafından yapılan savunmada özetle;

- Dosya kapsamında varılan sonuca katıldıkları,
- BEŞTEPE'nin diğer okullarla anlaşmasının veya uyumlu davranışının hiçbir zaman olmadığı,
- BEŞTEPE tarafından yemek ücretinin; yüksek enflasyonlu dönem, tedarikçi firmanın yemeğe yaptığı zam oranları, maliyetler, yemeğin kalitesi ile diğer kurumlarla rekabet koşulları ve rekabet gücü dikkate alınarak tespit edildiği, hiçbir kurumla veya okulla bir araya gelerek yapılmış bir ücret tespitinin bulunmadığı

ifade edilerek, BEŞTEPE'nin 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmediğinden bahisle herhangi bir cezai müeyyide öngörülmezsizin soruşturmanın sona erdirilmesi talep edilmiştir.

- (265) BEŞTEPE tarafından yapılan diğer savunmalarda da dosyada yer verilen tespit ve değerlendirmelere itirazda bulunulmadığının anlaşılması sebebiyle teşebbüsün savunmasına yönelik ek bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

J. SONUÇ

- (266) 23.11.2022 tarihli ve 22-52/776-M(1) sayılı Kurul kararı uyarınca yürütölen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre, Aydın Yayıncılık ve Eğitim Hizmetleri İnş. Tic. ve San. Aş, ESS Eğitim Hizmetleri Aş, Göksu Program Yazılım Eğitim Öğretim Bilgisayar Sistemleri Yay. İnş. Taah. ve San. Ltd. şti., Maya-Gen Eğitim Yayıncılık Bilgisayar İnş. Gıda Turizm Tic. Ltd. şti., Özel Arı Eğitim ve Öğretim Tesisleri San. Tic. Aş ve Yükselen Koleji Eğitim Aş ünvanlı teşebbüslerin dosya konusu iddialar çerçevesinde 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri tespit edilemediğinden 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca idari para cezası verilmesine yer olmadığına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.